

COMPAS ROMÂNESC

ANUAR FINANCIAR

PE

1896.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

REDACTAT DE

PETRA-PETRESGU.

ANUL IV.

SIBIIU.

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE.

1896.

COMPAS ROMÂNESC

ANUAR FINANCIAR

PE

1896.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

REDACTAT DE

PETRA-PETRESGU.

~~~~~  
ANUL IV.  
~~~~~

SIBIIU.

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE.

1896.

Tipărit cu spesele institutului „ALBINA“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

105997

Prefață.

În anul curent al Compasul rom. se finesce publicarea părții din urmă (II.) din „Legea comercială“, care tractează următoarele materii: Afaceri comerciale, conceptul lor, dispoziții generale despre afacerile comerciale, încheierea lor, îndeplinirea afacerilor comerciale, cumpărarea; afaceri de comisiune, de expedițiune, de căraușiă, de antreposite; asigurări contra daunelor, asigurări asupra vieții, reasigurări; afaceri de editură, de sensariă.

După-ce am publicat „Legea cambială“ și „Legea comercială“, atât de indispensabile pentru cei interesați, în anii următori vom ave loc se tractăm alte materii de interes.

Redacțiunea.

Cuprinsul.

	Pag.		Pag.
Bilanțurile institutelor	1—66	Legea comercială ung.	71
Ordinea institutelor după anii de înființare etc.	67	Trageri la sorti	VI
		Taxe de timbru	VIII

Institutele de bani.

	Pag.		Pag.
✓Albina	1	✓Aulia	32
✓Ardeleana.	4	✓Lipovana	33
✓Arieșana	6	✓Luceafărul	35
✓Auraria	8	Lugoșana	36
✓Aurora	9	✓Miclul	37
✓Bercesana	11	✓Monorcana	39
✓Berzovia	11	Munteana	39
✓Bistrițana	11	✓Mureșiana	41
✓Bocșana	13	✓Olteana	42
✓Brădetul	14	✓Oravițana	43
✓Chișodana	15	✓Parsimonia	44
✓Comóra	16	✓Patria	46
✓Concordia	17	✓Riureana	47
✓Corviniana	18	✓Sătmăreana	49
✓Crișana	18	✓Sebeșana	50
✓Detunata	20	✓Seliște (reun.)	52
✓Doina	21	✓Sentinela	53
✓Economul	21	✓Silvania	54
✓Făgetana	23	✓Șoimușana	56
✓Feldru (soc. de p.)	25	✓Someșana	57
✓Fortuna	25	✓Speranța	59
✓Furnica	26	✓Timișana	60
✓Hațegana	28	✓Ulpiana	62
✓Hondóleana	29	✓Unirea	63
✓Hunedóra	29	✓Victoria	64
✓Ilva mare (reun.)	31	✓Vladeasa	66

34 = C. Ardeleana.
Arieșana

Datul lunilor pe anul 1897.

	ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Maie	iunie		lulie	August	Septembrie	Octobre	November	Decembre
Duminecă	322 1029 17 5 2412 3119	726 14 2 21 9 2816	723 14 2 21 9 2816	423 18 6 2513	220 927 16 4 2311 3018	625 13 1 20 8 2715		422 1129 18 6 2513	120 827 15 3 2210 3018	321 1028 17 5 2412	321 1028 17 5 2412	321 1028 17 5 2412	523 1230 19 7 2614
Luni	423 1130 18 6 2513	120 827 15 3 2210	824 15 3 2210 2917	524 1231 19 7 2614	321 1028 17 5 2412 3119	726 14 2 21 9 2816		523 1230 19 7 2614	221 928 16 4 2311 3018	422 1028 17 5 2412	422 1028 17 5 2412	422 1028 17 5 2412	624 13 1 20 8 2715
Marti	524 1231 19 7 2614	221 928 15 3 2210	218 925 16 4 2311 3018	625 13 1 20 8 2715	422 1129 18 6 2513	120 827 15 3 2210 3018		624 13 1 20 8 2715	322 1029 17 5 2412	523 1230 19 7 2614	523 1230 19 7 2614	523 1230 19 7 2614	725 14 2 21 9 2816
Mercuri	625 13 1 20 8 2715	322 1029 17 5 2412	319 1026 17 5 2412 3119	726 14 2 21 9 2816	523 1230 19 7 2614	321 1028 17 5 2412		725 14 2 21 9 2816	423 1129 18 6 2513	120 827 15 3 2210 3018	120 827 15 3 2210 3018	120 827 15 3 2210 3018	927 1028 17 5 2412
Joi	726 14 2 21 9 2816	423 1130 18 6 2513	430 1137 18 6 2513 3119	827 15 3 2210 2917	624 13 1 20 8 2715	422 1129 18 6 2513		826 14 2 21 9 2816	524 1231 19 7 2614	422 1028 17 5 2412	422 1028 17 5 2412	422 1028 17 5 2412	1129 18 6 2513
Vineri	827 15 3 2210 2917	524 1231 19 7 2614	521 1228 19 7 2614	928 16 4 2311 3018	725 14 2 21 9 2816	524 1231 19 7 2614		927 1028 17 5 2412	625 13 1 20 8 2715	523 1230 19 7 2614	523 1230 19 7 2614	523 1230 19 7 2614	1231 13 1 20 8 2715
Sămbătă	928 16 4 2311 3018	625 13 1 20 8 2715	622 13 1 20 8 2715	1029 17 5 2412	826 15 3 2210 2917	119 826 15 3 2210 3018		1028 17 5 2412	726 14 2 21 9 2816	624 13 1 20 8 2715	624 13 1 20 8 2715	624 13 1 20 8 2715	1231 13 1 20 8 2715
Duminecă	422 1129 18 6 2513	523 1230 19 7 2614	625 13 1 20 8 2715	726 14 2 21 9 2816	827 15 3 2210 2917	928 16 4 2311 3018		725 14 2 21 9 2816	827 15 3 2210 2917	928 16 4 2311 3018	928 16 4 2311 3018	927 1028 17 5 2412	1028 17 5 2412
Luni	523 1230 19 7 2614	624 13 1 20 8 2715	726 14 2 21 9 2816	827 15 3 2210 2917	928 16 4 2311 3018	119 826 15 3 2210 3018		826 14 2 21 9 2816	928 16 4 2311 3018	1029 17 5 2412	1029 17 5 2412	1028 17 5 2412	1130 18 6 2513
Marti	624 13 1 20 8 2715	725 14 2 21 9 2816	827 15 3 2210 2917	928 16 4 2311 3018	119 826 15 3 2210 3018	120 827 15 3 2210 3018		927 1028 17 5 2412	1029 17 5 2412	1130 18 6 2513	1130 18 6 2513	1129 18 6 2513	1231 13 1 20 8 2715
Mercuri	725 14 2 21 9 2816	826 15 3 2210 2917	928 16 4 2311 3018	119 826 15 3 2210 3018	120 827 15 3 2210 3018	130 827 15 3 2210 3018		1028 17 5 2412	1130 18 6 2513	1231 13 1 20 8 2715	1231 13 1 20 8 2715	1231 13 1 20 8 2715	131 14 2 21 9 2816
Joi	826 15 3 2210 2917	927 16 4 2311 3018	1029 17 5 2412	1130 18 6 2513	120 827 15 3 2210 3018	130 827 15 3 2210 3018		1129 18 6 2513	1231 13 1 20 8 2715	131 14 2 21 9 2816	131 14 2 21 9 2816	131 14 2 21 9 2816	142 21 9 2816
Vineri	927 16 4 2311 3018	1028 17 5 2412	1130 18 6 2513	1231 19 7 2614	130 827 15 3 2210 3018	140 827 15 3 2210 3018		1230 19 7 2614	131 14 2 21 9 2816	142 21 9 2816	142 21 9 2816	142 21 9 2816	153 2210 2917
Sămbătă	1028 17 5 2412	1129 18 6 2513	1231 19 7 2614	131 14 2 21 9 2816	140 827 15 3 2210 3018	150 827 15 3 2210 3018		131 14 2 21 9 2816	142 21 9 2816	153 2210 2917	153 2210 2917	153 2210 2917	164 2311 3018

Tragerile la sorti în anul 1897.

Luna și ziua.	Numele efectelor	Nominal	Câștiguri în nominal	
			Cel mai mare	Cel mai mic
2 Ianuarie	4% Los de stat 1854 Tr. S.	262.50	Tr. N. la 4	Aprilie 1897.
2 "	Losuri Credit	100.—	150000	200.—
2 "	" Regulara Dunărei	100.—	80000	100.—
2 "	" 4% Triest	50.—	10000	50.—
2 "	" Krakau	20.—	25000	30.—
2 "	" Laibach	20.—	25000	30.—
2 "	" Crucea r. a. Pr.	10.—	35000	50.—
2 "	" A.	10.—	fl. 13 și un coupon.	
2 "	" Sachsen-Meiningen S.	7.—	Tr. Pr. la 4	Februarie
2 "	" Hamburg S.	50.—	"	4 Martie.
4 "	" Innsbruck	20.—	15000	30.—
5 "	" Salzburg	20.—	25000	30.—
5 "	3% Fonc. Bd. Cr. Emisiunea II. C.	100.—	50000	200.—
5 "	" A.	100.—	fl. 100 și 1 coupon.	
14 "	Losuri " Sârbesci	100.—	90000	100.—
14 "	" Sârbesci, tabac	10.—	100000	50.—
14 "	" " A.	10.—	fr. 12.50 și un coupon.	
14 "	" 5% Rusesci 1864 C.	100.—	200000	500.—
14 "	" A.	100.—	fl.-care los 130	Ruble
15 "	4% Oblig. Banca u. h. C.	100.—	50000	1000.—
15 "	" A.	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
15 "	Losuri Salm	42.—	42000	63.—
1 Februar.	Los de stat 1860 S.	500.—	Tr. N. la 1	Maiu.
1 "	Losuri St. Genois	42.—	52500	68.25
1 "	" Crucea roșie italiană C.	25.—	20000	50.—
1 "	" A.	25.—	L. 30 și 1 coupon	
1 "	" Sachsen-Meiningen C.	7.—	5000	8.—
1 "	3% Turcesci	400.—	300000	400.—
1 "	Braunschweig S.	20.—	C. la 31	Martie
15 "	" Józsv	2.—	10000	2.—
15 "	" Stanislaw	20.—	9000	25.—
15 "	3% Fon. Bd. Cr. I. Emisiune C.	100.—	45600	1000.—
15 "	" A.	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
1 Martie	Împrum. cu premii a Orașului Viena	100.—	200000	150.—
1 "	Losuri Crucea roșie ung. C.	5.—	20000	25.—
1 "	" A.	5.—	fl. 6.50 și 1 coupon	
1 "	" Basilica C.	5.—	20000	25.—
1 "	" A.	5.—	fl 6 și 1 coupon	
5 "	3% Fonc. Bd. Cr. Emis. II. C.	100.—	50000	200.—
5 "	" A.	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
31 "	" Braunschweig	20.—	550000	25.—
1 Aprilie	4% Los de stat 1854 N.	262.50	1050000	315.—
1 "	Losuri Regulara Tisei	100.—	100000	120.—
1 "	" Rudolf	10.—	15000	12.—
1 "	" 3% Turcesci	400.—	600000	400.—
13 "	" 2% Sârbesci	100.—	90000	100.—
1 Maiu	5% Losuri de stat 1860 N.	500.—	300000	600.—
1 "	Losuri Credit	100.—	150000	200.—
1 "	" Crucea roșie italiană C.	25.—	350000	50.—
1 "	" A.	25.—	Lire 31 și 1 coupon	
1 "	" Braunschweig S.	20.—	50000	200.—
5 "	3% Fonc. Bd. Cr. II. Emisiune C.	100.—	50000	200.—
5 "	" A.	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
13 "	Losuri Sârbesci, tabac C.	10.—	30000	50.—
13 "	" A.	10.—	fr. 12.50 și 1 coupon	
15 "	Împrumuturi ung. cu premii	100.—	120000	156.—
15 "	4% Obl. Banca ung. h. C.	100.—	50000	1000.—
15 "	" A.	100.—	fl. 100 și un ass.	
15 "	3% Fon. Bd. Cr. I. Emisiune C.	100.—	45000	1000.—
15 "	" A.	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
1 Iunie	Los de stat 1864	100.—	150000	200.—
1 "	Losuri 4 1/2% Triest	105.—	21000	105.—
1 "	" 3% Turcesci	400.—	300000	400.—
15 "	" Józsv	2.—	10000	2.—
15 "	" Buda	40.—	20000	65.—
30 "	" Braunschweig C.	20.—	15000	25.—

Luna și ziua	Numele efectelor	Nominal	Căștiguri în nominal	
			Cel mai mare	Cel mai mic
1 Iulie	Los de stat 1854 S.	262.50	Tr. N. la 1 Octobree	
1 "	Împrum. cu premii a Orașului Viena . . .	100.—	200000	150.—
1 "	Losuri 40% Societatea nav. pe Dunăre . . .	105.—	63000	105.—
1 "	" Crucea roșie austriacă C. . .	10.—	20000	50.—
1 "	" " " A. . .	10.—	fl. 13 și 1 cupon	
1 "	" Sachsen-Meiningen S. . .	7.—	Tr. C. la 1 August	
13 "	Losuri 50% Rusesci 1864 A. . .	100.—	fiș-care los 130 R.	
15 "	" 20% Sârbesci . . .	100.—	90000	100.—
15 "	" Salm . . .	42.—	21000	63.—
15 "	" Waldstein . . .	21.—	21000	31.50
30 "	" Clary . . .	42.—	26250	63.—
2 August	Los de stat 1860 S.	500.—	Trag. Num. la 2 Nov.	
2 "	Losuri Crucea roșie italiană C. . .	25.—	20000	50.—
2 "	" " " A. . .	25.—	Lire 31 și 1 cupon	
2 "	" Braunschweig S. . .	20.—	Cășt. la 30 Septembrie	
2 "	" Sachsen-Meiningen C. . .	7.—	8000	8.—
2 "	" 30% Turcesci . . .	400.—	600000	400.—
16 "	30% Fonc. Bd. Cr. I. Emisiune C. . .	100.—	45000	1000.—
16 "	" " " A. . .	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
1 Septemb.	Losuri Credit . . .	100.—	150000	200.—
1 "	" Crucea roșie ungară C. . .	5.—	10000	25.—
1 "	" " " A. . .	5.—	fl. 6.50 și 1 cupon	
1 "	" Basilica C. . .	5.—	10000	25.—
5 "	30% Fonc. Bd. Cr. II. Emisiune C. . .	100.—	50000	200.—
5 "	" " " A. . .	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
13 "	Losuri Sârbesci (tabac) C. " " A. . .	10.—	75000	50.—
13 "	" " " A. . .	10.—	fr. 12.50 și 1 cupon	
13 "	" 50% Rusesci 1866 A. . .	100.—	fiș-care los 130 R.	
15 "	Oblig. cu premii ale Băncii u. n. C. . .	100.—	50000	1000.—
15 "	" " " A. . .	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
15 "	Losuri Palfy . . .	42.—	42000	63.—
30 "	" Braunschweig C. . .	20.—	20000	25.—
1 Octobree	Los de stat 1854, Numeri . . .	262.50	31500	315.—
1 "	Losuri Regularea Tisei . . .	100.—	100000	120.—
1 "	" Rudolf . . .	10.—	10000	12.—
1 "	" 30% Turcesci . . .	400.—	300000	400.—
13 "	" 20% Sârbesci . . .	100.—	90000	100.—
15 "	" Józsv . . .	2.—	18000	2.—
2 Novemb.	Los de stat 1860, Numeri . . .	500.—	300000	600.—
2 "	Împrum. cu premii a orașului Viena . . .	100.—	200000	150.—
2 "	Losuri Crucea roșie italiană C. . .	25.—	35000	50.—
2 "	" " " A. . .	25.—	L. 31 și 1 cupon	
2 "	" Braunschweig S. . .	20.—	Cășt. la 31 Decembrie	
15 "	Împrumuturi ung. cu premii . . .	100.—	150000	156.—
16 "	30% Fonc Bd Cr I Emisiune C. . .	100.—	45000	1000.—
16 "	" " " A. . .	100.—	fl. 100 și 1 ass.	
1 Decembrie	Los de stat 1864 . . .	100.—	150000	200.—
1 "	Losuri 30% Turcesci . . .	400.—	600000	400.—
31 "	" Braunschweig C. . .	20.—	15000	25.—

Taxe de

pentru polițe.

Scala I.

Pentru sume până la 75 fl.	—05
Preste 75 florini până la 150 florini	—10
" 150 " " " 300 "	—20
" 300 " " " 450 "	—30
" 450 " " " 600 "	—40
" 600 " " " 750 "	—50
" 750 " " " 900 "	—60
" 900 " " " 1050 "	—70
" 1050 " " " 1200 "	—80
" 1200 " " " 1350 "	—90
" 1350 " " " 1500 "	1.—
" 1500 " " " 3000 "	2.—
" 3000 " " " 4500 "	3.—
" 4500 " " " 6000 "	4.—
" 6000 " " " 7500 "	5.—
" 7500 " " " 9000 "	6.—
" 9000 " " " 10500 "	7.—
" 10500 " " " 12000 "	8.—
" 12000 " " " 13500 "	9.—

și așa mai încolo se plătește dela câte 1500 fl. 1 fl., și dela ori cât trece preste alte 1500 fl. se plătește taxa întregă de 1 fl.

timbru

pentru documente.

Scala II.

Pentru sume până la 20 fl.	—07
Preste 20 florini până la 40 florini	—13
„ 40 „ „ 60 „	—19
„ 60 „ „ 100 „	—32
„ 100 „ „ 200 „	—63
„ 200 „ „ 300 „	—94
„ 300 „ „ 400 „	1.25
„ 400 „ „ 800 „	2.50
„ 800 „ „ 1200 „	3.75
„ 1200 „ „ 1600 „	5.—
„ 1600 „ „ 2000 „	6.26
„ 2000 „ „ 2400 „	7.50
„ 2400 „ „ 3200 „	10.—
„ 3200 „ „ 4000 „	12.50
„ 4000 „ „ 4800 „	15.—
„ 4800 „ „ 5600 „	17.50
„ 5600 „ „ 6400 „	20.—
„ 6400 „ „ 7200 „	22.50
„ 7200 „ „ 8000 „	25.—

„ 8000 se plătește tot câte 1 fl. 25 cr. dela 400 fl., și dela ori cât trece preste alte 400 fl. se plătește taxa întrégă de fl. 1.25.

1. „*Albina*“, institut de credit și economii în Sibiiu. (Cottul Sibiului). * 1872. Capital social fl. 600,000 în 600 acții nominative à fl. 100. Cupónele se prescriu după 3 ani. Cu o Filială în Brașov. Singurul institut românesc, care emite scrisuri fonciare; acestea sunt à fl. 1000 și 500, cupon per 1 Ianuarie și 1 Iulie, à coróne 2000, 1000 și 500, cupon per 1 Aprile și 1 Octobré și se trag la sorți odată pe an, la 1 Iulie, respective 1 Octobré.

Direcțiunea:

Ioan Hannia, președinte; *Simeon Damian*, *Georgiu Dima*, *Ales. Lebu*, *Pantaleon Lucuța*, *Petru Nemeș*, *George Pop de Băsesci*, *Ioan Papiu*, *Ioan Popa*, *Leontin Simonescu*, *Iosif Sterca Șuluțiu*,
Dr. Nicolau Vecerdea.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Ilie Beu, *Dr. Aurel Brote*, *Ioan Crețu*, *Dr. Ilarion Pușcariu*,
Stefan Stroia.

Funcționari:

a) La Centrală:

Parteniú Cosma, director executiv; *Dr. Cornel Diaconovich*, secretar; *Iosif Lissai*, contabil-șef; *Romul Petric*, cassar; *Iulian Popescu*, cassar; *Vasile Gămulea*, contabil; *Dominic Rațiu*, contabil; *Corneliu G. Aiser*, *Nic. St. Șuluț*, *Ioan Vătășan*, *Const. Popp*, lichidatori; *Radu Ardelea*, *Nic. Benția*, *Petru Tincu*, *Emil Pinciu*,
Iuliu Covrig, funcționari.

Dr. Octavian Russu, jurisconsult; *Dumitru Stefan*, adjunct adv.;
Vasile Dan, concipient; *Enea Papiu*, *Lazar Prașca*, *N. Florian*
și *I. Dragomir*, canceliști.

Practicanți: *Ioan Brenciu*, *Adrian Cristea*, *Ludovic Mazzuchi*,
Teofil Nicodimescu, *Leontin Pușcariu*, *Emil Vințeleriu*, *Ioan Dimitriu*, *Al. Negrea*.

Diurnist: *George Deceanu*.

Servitori: *G. Chidu*, *Adam Florian*, *Ioan Siftu*.

b) La Filială:

Delegați: *Simeon Damian* și *Petru Nemeș*, membri ai Direcțiunii institutului.

Valeriu P. Bologa, dirigent; *N. P. Petrescu*, cassar-adjunct; *Jer. G. Barițiu*, coresp. și archivar; *Valeriu Ūvegeș*, contabil; *Iosif Oncioiu*, lichidator; *Iosif Moldovan*, lichidator; *Ioan Murăroiu*, controlor; *Petru Broștean*, funcționar la magazinele de la gară.

Practicanți: *Vasile Baboc* și *Victor Petri*.

Iosif Pușcariu, juriconsult.

Servitori: *I. Scurtu*, *Dumitru Barbier*, *D. Mamulca*.

La Centrală subscriu firma Directorul executiv cu un membru al direcțiunii, la Filială doi din cei următori: delegații, dirigențele și adjunctul.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive	
	fl.	cr.		
Cassa în număr	65,132.90		Capital social:	
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	53,652.47		6000 acțiuni à fl. 100	600,000.—
Cambii de bancă	3,316,761.21		Fondul de rezervă al acționarilor	100,000.—
Împrumuturi ipotecare	2,041,749.08		Fondul special de rezervă	182,510.08
Credite personale	840,605.87		Fondul de pensuni al funcționarilor	94,096.87
Credite cambiale cu acoperire ipotecară	588,841.50		Depuneri spre fructificare	5.115,235.46
Credite de cont-curent	212,706.33		Scrisuri fonciare cu 5% în circulaț. 1.204,000	
Avansuri pe efecte publice	70,569.50		Scrisuri fone. cu 5% în corone în circulațiune	750,000 1.954,000.—
Credite fixe	20,690.20		Scrisuri fonciare eșite la sortii în circulațiune	43,300.—
Împrumuturi pe produse Casa institutului, realități dela gara Brașov și diverse realități de vânzare	205,827.66		Cambii de bancă reescomptate	496,943.50
Efecte publice	1.232,390.40		Diverse conturi creditore	302,721.37
Efectele fondului de garanță al seris. fonc.	200,151.50		Dividende neridicate	476.—
Efectele fondului de pensune al funcționarilor institutului	94,000.—		Interese anticip. pro 1896	76,873.53
Mobilier	7,694.57		Profit net	124,311.05
după amortisare de	769.45	6,925.12		
Diverse conturi debitoare	108,216.27			
	<u>9.090,467.86</u>			<u>9.090,467.86</u>

Debit.	Profit și Perderi.		Credit.
	fl.	cr.	
Interese:			Interese:
pentru depu-			dela cambii
neri spre			de bancă . 197,660.20
fructificare 221,614.16			dela împru-
pentru scri-			mături hi-
suri fonc. . 76,708.94			potecare . 134,452.21
pentru îm-			dela credite
prum. luate			personale . 75,586.07
pe efecte . 9,860.94			dela efecte
pentru capi-			publice . 54,882.09
tal de acții			dela credite
emisiun. II. <u>4,239.34</u>	312,423.38		cambiale cu
Spese:			acoperire hi-
Salarie . . 39,250.75			potecară . 38,536.55
Bani de cuar-			dela cred. de
tir . . . 4,835.—			cont-curent 5,922.75
Imprim., re-			dela avansuri
gistre, porto			pe efecte . 4,543.65
diverse . . 18,162.74			dela credite
Marce de pre-			fixe . . . 1,360.70
sență . . . <u>2,450.—</u>	64,698.49		dela împru-
Contribuțiune:			mături pe
directă . . 16,236.81			produse . <u>2,048.35</u>
10% dare la			Chiria 11,280.79
interes. dela			Provisiuni 13,719.75
depuneri . <u>22,161.42</u>	38,398.23		Profit la monedă . 607.49
Amort. din mobiliar 769.45			
Profit net <u>124,311.05</u>			
	<u>540,600.60</u>		<u>540,600.60</u>

Distribuirea profitului realizat conform bilanțului:

a) drept dividendă acționarilor	fl. 48,000	„ — cr.
b) la fondul special de rezervă	„ 37,913	„ 17 „
c) la fondul de pensii al funcționarilor institutului	„ 8,000	„ — „
d) tantiema statutară a membrilor direcțiunii și comitetului de supraveghiere și a oficialilor	„ 19,675	„ 98 „
e) pentru scopuri culturale și de binefacere	„ 6,558	„ 66 „
f) amortisare din prețul casei institutului	„ 3,763	„ 24 „
g) remunerațiuni	„ 400	„ — „
total	fl. 124,311	„ 05 cr.

Distribuirea sumei destinate spre scopuri culturale și de binefacere:

1. Asociaț. transilv. pentru trebuințele scôlei de fete române din Sibiiu“	fl. 1000 „ — cr.
2. Scôlei elementare de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“	„ 300 „ — „
3. Pentru mēsa studenților	„ 3000 „ — „
4. Internat. „Reuniunii femeilor române“ din Brașov	„ 200 „ — „
5. „Asociațiunii pentru spriginirea învățaceilor și școlărilor români din Brașov“ ca facșă școlară à 4 fl. pentru 50 de învățacei	„ 200 „ — „
6. Societ. academice „România Jună“ din Viena ca dotațiune de ctitor pentru internat, fl. 1000, în cinci rate l. rată	„ 200 „ — „
7. Societ. academice „Petru Maior“ din Budapesta	„ 100 „ — „
8. Alumneului din Timișóra	„ 100 „ — „
9. Fundațiunei de pâne „N. Zsiga“ în Beinș	„ 100 „ — „
10. Fondului pentru ajutorarea studenților morboși dela gimnasiul din Brașov	„ 100 „ — „
11. Fondului studenților miseri dela gimn. din Blaș	„ 100 „ — „
12. Fondului studenților miseri dela gimn. din Brad	„ 100 „ — „
13. „Reuniunii române de musică din Sibiiu“	„ 200 „ — „
14. „Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiiului“	„ 100 „ — „
15. „Reuniunii pentru înfrumșetarea orașului Sibiiu“	„ 50 „ — „
16. „Reuniunii pentru înfrumșetarea orașului Brașov“	„ 50 „ — „
17. „Reuniunii igienice din comitatul Sibiiului“	„ 50 „ — „
18. Gremiului comercial din Sibiiu în scopul susținerii unui curs practic de contabilitate	„ 50 „ — „
19. La dispozițiunea direcțiunei, ca ea să-i distribue în cursul anului curent	„ 558 „ 66 „
Total	fl. 6558 „ 66 cr.

Dividenda: 1893 à 15 fl., 1894/5 à 16 fl.

Revirement: fl. 32.711,986.65.

2. „Ardeleana“, institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștia (Szászváros, cott. Hunyad). * 1885. Capital social fl. 100,000 în 2000 acții nominative à 50 fl. În anul 1896 s'a decis urcarea capitalului social la fl. 250,000.

Direcțiunea:

Iosif de Orbonaș, președinte; Nic. Vlad, vicepreședinte; Dr. I. Mihu, director executiv; Simion Corvin, G. Baciú, Dumitru Iosif, Elia Popovicu, Dănilă David, Silviu Demian, Nicolae Andreiu, Avram Mihailă.

Comitetul de supraveghiare:

Ioan Lăzăroiu, George Banciu, Ioan Branga; Const. Baicu, suplent.

Funcționari:

Dr. I. Mihu, director executiv; *Petru Belei*, cassar; *Nic. Vilt*, prim-contabil; *Romul G. Nicoră*, *Simion Vlad*, contabili; *Laurian Bercian*, oficial.

Active.		Balanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.	
	fl. cr.				fl. cr.
Cassa în număr	7,842.03	Capital social: 2000 acții			
Efecte publice	40,537.10	la fl. 50	100,000.—		
Efectele fond. de pensie	9,760.09	Fondul de rezervă	55,257.01		
Efectele fond. de zidire	1,000.—	Fondul de pensie	9,760.09		
Imprumuturi pe cambii cu giranți	410,317.68	Fondul de zidire	1,000.—		
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară	208,635.62	Fondul întru acoperirea perderilor institutului	6,752.72		
Imprumuturi pe hipotece	167,837.43	Interese anticipate pro 1896	10,768.91		
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	128,808.45	Avansuri dela banca austro-ungară	22,400.—		
Inprum. pe efecte publice	770.—	Cambii reescomptate	170,249.25		
Realități . . . fl. 32,778.82		Depuneri spre fructificare	628,462.08		
după amort. de „ 163.82	32,615.—	Dividende neridicate	338.26		
Mobiliar . . . fl. 604.80		Diverse conturi creditore	1,793.09		
după amort. de „ 60.48	544.32	Profit curat	21,513.58		
Diverse conturi debitoare și interese restante	19,627.27				
	1,028,294.99				1,028,294.99
Eșite.		Profit și Perderi.		Întrate.	
	fl. cr.				fl. cr.
Interese:		Profit transportat din anul trecut	474.82		
pentr. fondul de rezervă . fl. 2,239.96		Interese:			
pentr. depun. spre fructific. „ 30,976.25		dela imprumuturi pe cambii cu giranți fl. 37,148.15			
pentr. cambii reescomptate „ 14,138.97	47,355.18	dela imprumuturi pe cambii cu acoper. hipotecară „ 17,131.59			
Spese:		dela imprum. pe hipotece „ 14,353.51			
a) salarii și marce de prezență . fl. 7,348.30		dela imprum. pe obligaț. cu caventați „ 12,037.25			
b) chirie, porto, tipărituri, div. „ 1,748.18	9,096.48	dela imprum. pe efecte publice 61.69			
Contribuțiuni:		dela efecte publice 1,812.11	82,544.30		
directă . . . fl. 3,952.99		Provisiuni 39.11			
de 10% la int. de depuneri și competență de timbru . . . „ 3,249.34	7,202.33	Chiria 2,333.64			
A mortisare:					
din realități . fl. 163.82					
din mobiliar . „ 60.48	224.30				
Profit curat 21,513.58					
	85,391.87				85,391.87

Profitul curat se împarte :

1. Dividendă	fl. 10,000 „ — cr.
2. Pentru fondul de rezervă	„ 1,742 „ 99 „
3. Pentru tantiemă la funcționari	„ 826 „ — „
4. Pentru scopuri filantropice și culturale:	
a) cuota ultimă la fondul de 2000 fl. creat pe séma casinei române din Orăștie	fl. 200.—
b) cuota VIII. la fondul de 1000 fl. creat pe séma protopresb. gr. or. al Orăștiei	„ 100.—
c) cuota VIII. la fondul de 1000 fl. creat pe séma protopresb. gr. cat. al Orăștiei	„ 100.—
d) cuota I. întru crearea unui fond de 2500 fl. pe séma înființândei reuniuni a agricultorilor români din Orăștie și jur	„ 250.—
e) cuota I. întru crearea unui fond de 2500 fl. pe séma înființândei reuniuni a industriași- lor români din Orăștie și jur	„ 250.—
f) pentru societatea academ. „România Jună“	„ 50.—
g) „ școla gr. or. din Bînfinți	„ 50.—
h) „ „ „ „ Căstău	„ 50.—
i) „ „ „ „ Romoșel	„ 50.—
l) „ „ „ „ Vinerea	„ 50.—
5. Pentru fondul de zidire al caselor institutului	„ 7,000 „ — „
6. Profit transportat pe anul 1896	„ 794 „ 59 „
	<hr/>
	fl. 21,513 „ 58 cr.

Dividenda: 1893/5 10% = fl. 10.

Revirement: fl. 3.171,718.49.

3. „Arieșana“, institut de credit și de economii în Turda (cott. Torda-Aranyos). * 1887. Capital social fl. 80,000 în 1600 acții nominative à fl. 50. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Dionisiu St. Șuluț, președinte; Dr. G. Popescu, Iul. C. Vlăduțiu,
Ales. Pop Ramoșian, Iosif Chiorean.

Comitetul de supraveghiere:

Simeon Pop, președinte; Silvestru Moldovan, Petru Iacobescu, Gre-
goriu Pop, H. Jellinek.

Funcționari:

Iuliu C. Vlădușiu, director executiv; *Alex. Gaia*, contabil; *George Boldea*, cassar; *Andrieu Popa*, subcontabil.

Dr. G. Popescu, juriconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	1,288.91	Capital	80,000.—
Cambii escomptate	103,879.51	Depuneri spre fructificare și interese capitalizate	49,369.98
Cambii cu asigurare hipo- tecară	42,842.—	Cambii reescomptate	87,439.09
Imprumut hipotecar	83,857.53	Fond de rezervă	10,882.01
Imprumut pe obligații	447.—	Fond de pensuni	1,545.42
Efecte	2,114.35	Dividende neridicate	945.40
Mobilier fl. 201.62		Interese anticipate	243.68
10% amortisare „ 20.16	181.46	Creditori	1,281.93
Anticipații	1,745.06	Profit curat	6,992.50
Chiria anticipată	100.—		
Debitori	2,244.19		
	<u>238,700.01</u>		<u>239,700.01</u>

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese:		Interese:	
pentru depun. fl. 2,913.51		dela cambii	11,868.59
pentru reese. „ 6,760.37		dela hipotecă	5,610.96
pentru fondul		dela obligații	31.44
de rezervă „ 406.70		de întârziere	2,560.77
pentru fondul		Competință de scris	416.10
de pensune „ 57.19	10,137.77	Provisiune	3,144.50
Chiria	306.—		
Dare directă . fl. 1,726.01			
Dare pentru in- teresele depun. „ 279.51	2,005.52		
Salare	2,796.47		
Remunerații	50.—		
Spese	307.25		
Porto	70.84		
Marce de prezență	46.—		
Amortisare 10% mobilier	20.16		
Relut de cuartir	50.—		
Diverse	849.85		
Profit curat	6,992.50		
	<u>23,632.36</u>		<u>23,632.36</u>

Profitul se împarte: fl. 4795.20 dividendă; fl. 1268.37 fondului de rezervă; fl. 149.83 fondului de pensiune; fl. 149.83 scopuri de binefacere, anume: fl. 100 pentru fondul înființândei școle de fete în Turda, fl. 20 pentru spitalul din Turda, fl. 10 universitarilor români în Cluș, fl. 10 bisericei din Ciceu; restul tan-tieme și remunerații.

Dividenda: $1894/5$ à 6% = fl. 3.

Revirement: fl. 1.378,692.27.

4. „*Auraria*“, cassă de economii societate pe acțiuni în Abrud (cott. Alsó-Fehér). * 1887. Capital fl. 30,000 în 300 acțiuni nomi-native à fl. 100. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Candin David, Nicodim Cothișel, George Ivașcu, Petru Macarcin, Alexandru Filip, Dr. Laurențiu Pop și Ioan Macaveiu.

Comitetul de supraveghiere:

Basiliu Bașota, Dr. Vasile Fodor, Nic. Lobonț; Lanes Ghiurchescu, Ioan Todescu, suplenți.

Funcționari:

Alexandru Filip, director executiv; Alexandru Ciura, cassar; Silviu Lazar, contabil; Alex. F. Neguțiu, practicant; I. Jantea, copist. Dr. L. Pop, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	5,663.88	Capital social	30,000. --
Cambii de bancă	295,626.01	Fondul de rezervă statutar al acționarilor	20,000. —
Imprumuturi hipotecare	55 539.25	Fondul special de rezervă	2,101.25
Efecte	12,490.01	Fondul de pensiune al func- ționarilor	5,421.28
Mobilier fl. 315.36		Depun. pentru fructificare	236,273.09
după amortis. de „ 31.54	283.82	Cambii de bancă reesc.	58,529. —
Diverse conturi debitoare	174.40	Interese anticip. pro 1896	3,387.46
		Diverse conturi creditore	577.85
		Profit transpus	
		din 1895 . fl. 3,000. —	
		Profit net . „ 10,487.44	13,487 44
	<hr/> 369,777.37		<hr/> 369,777.37

Esıte.	Profit și Perderi.	Întrate.
	fl. cr.	fl. cr.
Interese:		Interese:
pentru depuneri spre		dela cambii de
fructificare . fl. 11,719.64		bancă . . fl. 25,605.37
pentru fondul		dela împrumu-
special de re-		turi ipotec. „ 4,447.42
servă „ 101.25		dela efecte pu-
pentru fondul		bliche „ 80.80
de pensiune „ 260.28	12,081.17	30,133.58
Spese:		Profit transpus 3,000.—
salare, chiriă, spese de		Provisiuni 1,311.89
postă și alte		
de birou . . fl. 4,866.70		
mărei de pre-		
sență „ 432.—	5,298.70	
Contribuțiune:		
directă . . . fl. 2,298.55		
10% dare la		
interes. dela		
dep. și comp.		
de timbru . . „ 1,248.07	3,546.62	
Amortisare din mobiliar .	31.54	
Profit transpus din		
1895 fl. 3,000.—		
Profit net . . . „ 10,487.44	13,487.44	
	34,445.47	34,445.47

BCU Central University Library Cluj

Profitul se împarte: fl. 3000 dividendă; fl. 4000 fondului de rezervă; fl. 2000 fondului de pensiune; fl. 1339.24 tantieme; fl. 2730 profit pe anul viitor; fl. 418.20 pentru scopuri filantropice, anume: 1. Reuniunea femeilor române din loc fl. 250, 2. România Jună fl. 30, 3. Petru Maior fl. 30, 4. pentru biserica gr. or. română din Brașov fl. 20, 5. Fondului studenților morboși, Brad fl. 20, 6. Școala din Rahău fl. 20, 7. Școala din Ciceu-Cristur fl. 20, 8. Casina română din Abrud fl. 28.20.

Dividenda: $1893/5 \cdot 10\% = \text{fl. } 10.$

Revirement: fl. 1.613,538.98.

5. „Aurora“, societate de împrumut și păstrare în Năsăud (cott. Bistrița-Năsăud). Înființată la anul 1879. Capitalul social se compune din mise ă fl. 50, pentru cari se eliberăză libele.

Direcțiunea:

*Ioan Ciocan, Dr. Constantin Moisil, Gavrilă Scridon, Leon Piciu,
Iacob Pop, Gregoriu Pleșos.*

Comitetul de supraveghiere:
Dr. Ioan Mălai, Petru Tofan, Ioan Neșcuțiu.

Funcționari:

Dr. Paul Tanco, director executiv; Iosif Mihailaș, cassar; Ioan Pop, cancelist.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Capitale clocate	472,230.25	Capital fundamental	81,250.—
Realități	3,319.53	Depuneri spre fructificare	407,722.59
Efecte	2,300.—	Interese după depuneri	10,288.48
Debitori	31,517.46	Interese după capitalul fun- damental	5,055.—
Cassa în numărar	7,437.21	Efecte	2,300.—
		Dare după interesele dela depuneri	597.30
		Dividende neridicate	93.50
		Interese anticipative	1,419.11
		Profit curat	5,108.50
	<hr/> 516,834.48		<hr/> 516,834.48

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eșite.	Profit și Pierderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese după depuneri	20,478.10	Interese	36,441.43
Interese după capitalul fun- damental	5,055.—	Taxe de înscriere	271.02
Remunerațiuni fixe	2,380.—		
Dare	1,514.97		
Dare după interesele dela depuneri	1,143.96		
Chiriă	240.—		
Diverse spese	792.42		
Profit curat	5,108.50		
	<hr/> 36,712.95		<hr/> 36,712.95

Profitul se împarte: fl. 4212.50 supradividendă; fl. 200 gimnasiului din Năsăud; fl. 100 Bisericei gr. cat. din Bistriță; fl. 20 studenților universitari români în Cluș; fl. 576 fondului de rezervă.

Dividenda: 1895 10% = fl. 10.

Revirement: fl. 255,921.98.

6. „*Beregsana*“, *cassă de păstrare pe acțiuni în Beregsău* (Beregszó, cott. Temes). * 1889. Capital social în acții fl. 20,000.

Direcțiunea:

Efta Ciulan, director executiv; *Nicolae Odoneanțu*, *Iovan Ciulan*.

Comitetul de supraveghiere:

Stoia Poienariu, *Ioan Baltu*, *Const. Paian*, *Aron Lazarovici*.

Bilanț. Active: numerar fl. 680.02; escompt fl. 34,063.—; realități fl. 1190.50; diverse fl. 941.34. Pasive: fl. 20,000 capital social, fl. 1397.40 fond de rezervă, fl. 2533.75 depuneri, fl. 12,937.— reescompt, fl. 6.71 diverse.

7. „*Berzovia*“, *asociațiune de economii și anticipațiune ca însoțire în Jidovin* (Zsidovin). Capital social fl. 25,000 în 1000 cote a 25 fl. Activitatea și-a început-o la 12 Maiu 1895. Berzovia a fost numele cetății romane, pe a cărei ruine stă astăzi Jidovinul. Inițiativa la înființare a luat-o *Alexandru Oghêrlaci*, preot gr. or. și *Gaitin Șest*, proprietar. Primul bilanț se va încheia la finea anului 1897.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Direcțiunea:

Alexandru Oghêrlaci, director executiv; *George Șest*, *Gaitin Șest*, *Stefan Doician*, *Nicolae Șest*, *Gaitin Șest* (161), *George Uturasu*, *Ferdinand Candolino*, *Trandafir Șest*, *Iosif Știopu*, *Iosif Șest* provisor și *Pavel Șest*.

Comitetul de supraveghiere:

Gruia Șest, președinte; *Achim Oghêrlaci*, *Iosif Hrubby*, *Achim Știopu* și *Nic. Mingea*.

Funcționari:

Alex. Oghêrlaci, dir. executiv; *Iosif Șest*, contabil; *G. Chincea*, cassar; *Marcu Mureșan*, practicant.

8. „*Bistrițiana*“, *institut de credit și economii în Bistrița* (Beszterceze, cott. Bistrița-Năsăud). * 1888. Capital fl. 40,000 în 400 acții nominative a 100 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Ales. Szilași, președinte; *Ioan Mărgineanu*, vicepreședinte; *Dr. Dumitru Ciuta*, *Ioan Ciocan*, *Ciril Deac*, *Dr. Gavrilă Tripon*, *Ilie Scurtul*.

Comitetul de supraveghiere:
Iosif Lissai, Anchiđin Candale, Pamfilii Grapini.

Funcționari:

Mihailă Mihăilaș, director executiv; *Stefan Poruțiu*, cassar; *Leon Monasterian*, primcontabil; *George Curteanu*, secretar; *Aurel Belteag*, practicant.

Dr. D. Ciuta și Dr. G. Tripon, juriconsulți.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.
	fl.	cr.	
Cassa	3,769.64		Capital de acțiuni
Cambii de bancă	426,781.97		Depuneri spre fructificare
Împrumut. hipotecare	36,371.96		Fond de rezervă
Împrumut. pe obligațiuni	8,496.33		Fond special de rezervă
Mobiliar fl. 568.08			Fond de pensie
după amortisare			Dividende neridicate
de 10% „ 56.80	511.28		Creditori
Debitori	1,526.21		Interese transitore
	<u>477,460.39</u>		Cambii reecontate
			Profit curat
			<u>477,460.39</u>

Debit.	Profit și Perderi.		Credit.
	fl.	cr.	
Contribuțiune directă fl. 1,703.36			Interese după împrumuturi
10% după inter. la depuneri „ 978.23	2,681.59		Provisiuni și taxe
10% amortisare din mobiliiar	56.80		
Competințe de timbru	14.30		
Salarie	5,838.32		
Chiria	500.—		
Spese de tot soiul	1,045.04		
Interese după depuneri	9,782.30		
Port postal	88.54		
Dubiöse	1,307.27		
Profit curat	8,002.75		
	<u>29,316.91</u>		<u>29,316.91</u>

Profitul se împarte: fl. 3200 dividendă; fl. 3791.32 fondului de rezervă; fl. 111.43 fondului special de rezervă; fl. 600 fondului de pensie, și fl. 300 pentru scopuri filantropice și culturale, anume: fl. 20 României June, fl. 10 Universitarilor români din

Cluj, fl. 10 Bisericeii din Cristur, fl. 70 Bisericeii din Bistriță, fl. 10 Pompierilor din Bistriță, fl. 10 Școlii din Boziaș, fl. 50 Reuniunii române de cântări din Bistriță și fl. 100 Gimnasiului din Năsăud.

Dividenda: 1893/4 à 8% = fl. 8.

Revirement: fl. 4.151,643.68.

9. „Boeșana“, institut de economii și credit ca societate pe acții în Boeșă-montană (Német-Bogsán). Institutul s'a înființat la inițiativa și prin stăruința neobosită a Reverend. Domn protopop Maxim Popoviciu, din Boeșă-montană.

Cu 31 Decembre 1894 toate subscrierile de acții erau complete și în 24 Februarie 1895 s'a ținut I-ă adunare generală. Firma institutului s'a improtocolat la Tribunalul regesc-comercial din Lugoș prin decizia din 25 Novembre 1895 sub Nr. 11,556. Capital social 100,000 corone, împărțit în 1000 acții à 100 corone, solvabil în rate trilunare à 10 corone. Începerea activității institutului s'a făcut numai cu 20 Ianuarie st. n. 1896; ér primul bilanț, se va încheia numai cu 31 Decembre 1897.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Direcțiunea:

Maxim Popoviciu, protopop gr. or., președinte; *Alexandru Costean*, comerciant, vicepreș.; *Dr. Petru Borlovan*, medic; *George Crăciun*, notar; *Petru Ieremia*, paroch; *Dimitrie Pruneș*, învățator; *Svetozar Staitz*, comerciant; *Serafin Jurca*, inv.; *Daniel Ancillă*, coloritor; *Toma Soare*, maestru; *Ioan Teran*, maestru și *Iosif Jurca*, econom.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Aurel Oprea, avocat, președinte; *Martin Tapu*, învățator; *George Nicolaeviciu*, comerciant; *Trifon T. Babeț*, comerciant, și *Petru Milotinovicu*, notar (renunțat).

Funcționari:

Maxim Popoviciu, director executiv; *Mateiu C. Jiga*, contabil; *Simion Jivoinicu*, cassar.

Dr. Aurel Oprea, jurisconsult.

Censurarea cambiilor se face în fie-care și prin Director și 2 censori. Membri direcțiunii funcționează ca comisari de și, în fie-care și câte unul.

10. „Brădetul“, institut de credit și economii, societate pe acții în Orlat (cottonul Sibiului). * 1893. Înregistrată sub Nr. 4240. Capital social corone 25,000 în 500 acții à 50 corone. Cu agenturi în Racovița (bărbat de încredere Val. Florian), Săcădate (Dem. Cuteanu), în Ocna Sibiului (Ioan Ghișoiu). Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea actuală:

Romul Simu, președinte; Dr. George Prunaș, vicepreședinte; Al. Dregan, Dion. P. Decei, Ludovic Pesamosca, Dionisie Aaron, I. Manta și I. Popescu. Suplenți: Val. Popovici și Sim. Loloiu.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ioan Stroia, Ioan Ivan, Valeriu Arsene și Ioan Voicu.

Funcționari:

Romul Simu, director; Alex. Dregan, casar; Dion. P. Decei, secretar-controlor; Ludovic Pesamosca, contabil; Dr. Nicolae Vercerdea, avocat.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Passive.
			cor. fil.
Cassa în număr	7,999.18	Capital social 500 acțiuni	
Împrumuturi pe obligațiuni	81,249.30	à 50 corone	25,000.—
Cambii escomptate	347.14	Depuneri spre fructificare	55,773.—
Debitori	144.66	Fondul de rezervă	2,124.76
Spese de fondare, după amortisare	300.—	Creditori	4,200.—
Mobilier, după amortisare	395.32	Dividendă neridicată	9.62
		Interese trans. pe anul 1896	1,222.42
		Profit curat	2,104.90
	90,435.60		90,435.60

Esıte.	Profit și Perderi.		Întrate.
	cor. fil.		cor. fil.
Interese după depuneri spre fructificare . cor. 2,310.—		Interese dela împrumuturi și escompt	4,765.45
Interese de re-escompt . „ 126.10	2,436.10	Interese de întârziere	57.40
Spese de cancelariă	815.72	Provisiuni	1,067.—
Contribuț. directe și comun.	589.17	Competență	199.96
Amortisare din speșele de fondare . . . cor. 100.—			
Amortisare din mobilier . . . „ 43.92	143.92		
Profit curat	2,104.90		
	6,089.81		6,089.81

Profitul curat se împarte: cor. 821 20 dividendă; cor. 144.83 fondului de rezervă; cor. 29.39 tantiemă funcționarilor; cor. 73.48 fondul cult.; cor. 36 marce de prezență; cor. 1000 onorar funcționarilor.

Dividenda: 1894 10%, 1895 8% emisiunea I, 5% emisiunea II = cor. 5, 4, 2.50.

Revirement: Cor. 268,866.98.

11. „Chișodana“, institut de credit și economii societate pe acții în Chișoda (comit. Temes). * 1891. S'a fondat prima dată ca reuniune de păstrare și anticipare cu mise de câte 40 fl., ce se puteau vërșa în rate săptămânali à 10 cr. În adunarea generală din 1 Decembre 1895, modificându-se statutele, s'a schimbat în societate pe acții. Capitalul social fl. 25,000 în 500 acții à fl. 50. Firma o subscrie directorul executiv cu unul din membri direcțiunei.

Dirrecțiunea:

Paul Ivi, director; *Georgiu Ciorogariu*, vice-director; *Pavel Vlajicu*, *Efta Cionca*, *Ion Negri* și *Ilie Toma*.

Comitetul de supraveghiare:

Odilo Stolnicki, președinte; *Simion Moldovan*, *Ilie Bejlia* și *Atanasiu Baicu*.

Funcționari:

Paul Ivi, director executiv; *G. Ciorogariu*, vice-director; *Iosif Ciorogariu*, contabil; *Nic. Fîru sen.*, cassar.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	954.21	Capital de fondare	25,000.--
În cambii	14,464.—	Depuneri spre fructificare	5,129.59
Mobilier	122.83	Cambii reescomptate	923.—
Capital de fond. nevărsat	17,162.90	Fond de rezervă	1,160.67
		Profit curat	490.68
	<hr/>		<hr/>
	32,703.94		32,703.94

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese ridicate și capitalis.	234.04	Taxe fondale	17.—
Interese de reescompt	73.75	Libele vândute	1.35
Contribuț. 10% după depuneri	28.79	Interese după cambii	902.62
Remunerațiuni	270.—	Scrisuale	451.31
Contrib. erarială și comunală	83.98	Penale	83.17
Chiria, spese de cancelarie și porto postal	274.21		
Profit curat	490.68		
	<u>1,455.45</u>		<u>1,455.45</u>

12. „Comóra“, institut de credit și de economii ca societate pe acții în Comoriște (p. u. Kákova, cott. Krassó-Szörény). * 1890. Capital de acțiuni fl. 5000 în 250 acții à 20 fl.

Direcțiunea:

I. Molin, președinte; I. Stoian, D. Moldovan, Achim Luca, Adam Bolovega.

Comitetul de supraveghiere:

Ioachim Dabiciu, Ioan Bălan, Iacob Botoș, Pau Botoș și Pau Stoian.

Jurisconsult: *Dr. Alexiu Manguica.*

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Numerar	346.52	Capital de acții	5,000.—
Cambii	15,310.85	Fondul de rezervă	1,400.—
Obligațiuni	12,062.20	Depuneri	9,483.74
Producte	305.21	Camete anticipate	694.42
		Cambii reescomptate	10,462.30
		Dividende neridicate	72.—
		Diverse	26.50
		Venit curat	886.82
	<u>28,024.78</u>		<u>28,024.78</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Spese de manipulare	66.50	Camete după cambii	1323.28
Camete de reescompt	598.73	Camete după obligații	708.22
Camete după depuneri	386.92	Provisiuni	808.14
Dare după camete de depuneri	49.36		
Dări	131.31		
Salare și chiriă	720.—		
Venit curat	886.82		
	<u>2,839.64</u>		<u>2,839.64</u>

Profitul se împarte: fl. 400 dividendă; fl. 372.32 fondului de rezervă; fl. 114.50 tantiemă.

Dividenda: 8% = fl. 1.60.

Reviement: fl. 272,746.70.

13. „*Concordia*“, institut de credit și de economii în Ozora-Uzdin (cott. Torontal). * 20 Iulie 1893. Capital de fondare coróne 31,000 în 310 acții à 100 coróne.

Direcțiunea:

Pau Mielca, director executiv; *M. Bălân*, *P. Tisu*, *P. Zarran*, *D. David*, *P. Spariosu*, *Onoriu Conópanu*, *I. Spariosu*, *P. Giura*.

Comitetul de supraveghiare:

N. Fuciu, *Ioan Obădean*, *Iancu Milu*, *Iovan Bojin*, *Balan Sandor*.

Funcționari:

Pau Mielca, director executiv; *I. Spariosu*, contabil; *P. Zarran*, cassar.

Petru Tisu, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Casa în numărar	1,748.28	Capital de fondare	15,500.—
Capital neineurs	1,621.26	Fondul de rezervă	1,456.05
Cambii escomptate	29,253.17	Fondul censurar	65.30
Mobiliar	138.40	Depuneri spre fructificare	3,927.13
Interese de reesc. anticipate	94.41	Cambii reescomptate	9,631.35
Diverse	1.—	Interese transitóre	364.24
		Diverse conturi creditóre	127.23
		Dividende neridicate	40.35
		Profit curat	1,744.87
	<hr/>		<hr/>
	32,856.52		32,856.52

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese dela depuneri ridicate și capitalizate	227.84	Interese de escompt	3,543.25
Salare	602.50	Interese de întârziare	53.17
Contribuțiune erarială	263.57		
Interese de reescompt	628.52		
Chiria	119.13		
Tipărituri	9.99		
Profit curat	1,744.87		
	<hr/> 3,596.42		<hr/> 3,596.42

14. „*Corvineana*“, institut de credit și economii în Hunedóra (Vajda-Hunyad, cottul Hunyad). S'a activat la 1 Octobree 1895. Capital social fl. 35,000 și consistă din 700 acții à 50 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani. Signarea firmei o efectuease 2 membri din direcțiune, eventual un membru din direcțiune cu un oficial. Înregistrată sub Nr. 7942/1895.

Direcțiunea:

George Oprea, președinte; *Nicolae Muntean*, cassar; *Teofil Tulcea*, *Mihail Rîmbaș*, *Nicolae Dima*, *Petru Șinea*, *Simeon Chirca*, *Benedikty J.* și *Schramml J.*

Comitetul de supravegbiare:

Otto Popovici, *Petru Popovici*, *Nicolae Lupu*, *Toth E.*

Funcționari:

George Oprea, director executiv; *Nicolae Muntean*, cassar; *Teofil Tulcea*, I contabil; *Nicolae Macrea*, II contabil.

Dr. Alexandru Hosszu, jurisconsult.

15. „*Crișana*“, societate de economii și credit în Brad (cott. Hunyad). * 1891. Capital social fl. 20,950 în 419 acții (părți fundamentale) à 50 fl. Firma o subserie directorul, cassarul și secretarul.

Direcțiunea:

Vasile Damian, președinte; *George Părău*, *George Bogdan*, *Dr. Pavel Oprișa*, *Vasile Bonču*, *Ioan Cuteanu*, *George Impărat*, *Toma Oțel*, *Nic. Obedău*, *I. Roman*, *I. Câmpean* și *Aron Feier*.

Comitetul de supraveghiere:

Teodor Popu, Petru Gligor și Simeon Bacillă.

Funcționari:

V. Damian, director executiv; *George Părău*, vice-director; *Petru Rimbaș*, contabil; *Ioan Russu*, cassar; *Stefan Albu*, controlor; *Dr. Ioan Radu*, secretar.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	2,661.69	Capital social	20,950.--
Cambii escomptate	113,235.01	Depuneri spre fructificare	104,513.58
Împrumut pe obligațiuni	30,485.56	Cambii reescomptate	12,370.—
Împrumut hipotecar	7,589.30	Dividende neridicate	107.59
Mobilier fl. 390.79		Fondul de rezervă	6,284.12
după amortisare		Interese anticipate	2,835.86
de 10% „ 39.08	351.71	Diverse conturi creditore	50.—
Interese de reescompt anticipate	180.16	Profit curat	7,502.28
Anticipațiuni	110.—		
	<u>154,613.43</u>		<u>154,613.43</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese de depuneri	5,157.40	Interese	11,006.07
Interese de reescompt	930.31	Provisiuni	2,787.74
Salarii	1,420.—	Diverse	3,343.02
Chiria	200.—	Taxe de înscriere	19.—
Competințe de timbru	32.59		
Spese diverse	503.45		
Marce de prezență	255.—		
Amortisațiune de mobilier	39.08		
Contribuț. erarială fl. 469.97			
Contrib. comunală „ 130.40			
Contribuț. de 10% la depuneri „ 515.35	1,115.72		
Profit curat	7,502.28		
	<u>17,155.83</u>		<u>17,155.83</u>

Profitul se împarte: fl. 2,471.27 dividendă; fl. 3,341.01 fondului de rezervă; fl. 785 remunerații; fl. 500 fondului gimnasiului

din Brad; fl. 200 bisericeii gr.-or. din Brad; fl. 100 pentru 5 elevi dela gimnasiul din Brad; fl. 50 pentru recuise de scõlã; fl. 20 bisericeii gr. or. din Peștera, și fl. 35 difer. societãți de lecturã.

Dividenda: 1894/5 10%, 12% = fl. 5.—, fl. 6.—.

Revirement: fl. 236,114.67.

16. „*Detunata*“, institut de credit și economii în Bucium-Șasa (cott. Alba infer.). * 1895. Capital fl. 30,000 în 1200 acții à fl. 25.

Direcțiunea:

Nic. Baieșan, preot în B. Isbita, președinte; *Alex. Danciu*, preot în B. Sat; *Aurelian Danciu*, director de mine; *Ionuț Macaveiu*, proprietar; *Ioan G. Macaveiu*, primar comunal; *Achim Petru*, proprietar; *George Lupu*, preot în Roșia; *Alex. Macaveiu*.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Vasile Fodor, avocat; *Petru Popovici*, preot și adm. prot. în Abrudsat și *Teofil Faur*, őr suplenti; *Dr. Stefan Banji*, *Alex. Macaveiu*, cantor.

Funcționari:

Aurelian Danciu, director executiv; *Nic. David a lui Gheorghiuță*, cassar; *Simcon Dandea*, cont.
Dr. V. Fodor, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.	
	fl.	cr.		
Cassa în numărar . . .	2,834.28		Capital social:	
Cambii escomptate . . .	29,127.54		1200 acții à fl. 25 . . .	30,000.—
Credite personale	1,700.—		Depuneri spre fructificare . .	3,235.11
Împrumuturi hipotecare .	1180.—		Interese transitoare pro 1896	991.86
Mobilier fl. 659.44			Profit curat	1,257.81
după amortisare				
10% pe 1/4 an „	16.48	642.96		
	<hr/>			
	35,484.78			<hr/>
				35,484.78

Debit.	Profit și Perderi.	Credit.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interesele depunerilor spre fructificare	108.19	Interese dela institutul Albina și Auraria după dep. elocate înainte de începerea activit.	312.09
Spese de fondare și tipărituri	105.16	Interese de escompt	268.64
Salarii	93.—	„ dela cred. personale	24.28
Amortisațiune din mobiliar	16.48	„ „ împrum. hipotec.	10.70
Profit curat	1,257.81	Provis. și interese de întârziare după capitalul de acțiuni	805.48
		Competință de scris și diverse	159.45
	<hr/> 1,580.64		<hr/> 1,580.64

Profitul întreg s'a pus în fondul de rezervă.

Dividenda: —

Revirement: fl. 73,000.

17. „*Doina*“, institut de credit și economii, societate pe acții în Câmpeni (Topánfalva, cott. Turda Arieș). * 1895. Capital social corône 60,000 în 600 acții à 100 corône. Primul bilanț s'e va încheia cu finea anului 1896.

BCU Cluj Direcțiunea: sity Library Cluj

Romul Furduiu, președinte; *Vasile Chirtop*, *Const. Cotișel*, *Nic. Cotișel*, *Mih. Gomboș*, *Iuliu Poruț* și *Dr. Vasile Preda*.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Laurențiu Pop, *Dem. Goia*, *Iosif Gomboș*.

Funcționari:

Dr. Vasile Preda, director executiv; *Romul Furduiu*, cassar; *Vasile Chirtop*, controlor; *Ioan Raț*, contabil-practicant.

Dr. Josim Chirtop, juriconsult.

18. „*Economul*“, societate pe acțiuni, institut de credit și economii, în Cluș (cott. Kolozs). * 1886. Capital social fl. 50,000 în 1000 acții nominative à fl. 50 Înregistrat la 25 Maiu 1886 Nr. 4396. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Alex. Bohățielu, președinte; *I. Petran*, *Andrei Truța*, *Em. Popă*,
B. S. Podóbă.

Cômitetul de supraveghiare:

Gavril Popă, canonic; Alex. Nemeș, Gavril Popă Felecanul, Augustin Cosma și Iosif Lissai.

Funcționari:

*Bas. Podobă, dir. exec. și cassar; Nic. Căciulă, Alex. Filip, contabili.
Emeric Popă, juriconsult.*

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.	
	fl.	cr.	fl. cr.	
Cassa în număr	6,623.36		Capital social 1000 acțiuni à fl. 50	50,000.—
Cambii de bancă	106,857.10		Fondul de rezervă	15,421.66
Credite fixe și ipotecare	485,263.50		Fondul special de rezervă	3,841.05
Credite de cont-curent	1,500.—		Fondul de pensiuine	4,342.81
Spese procesuale restituib.	881.44		Depuneri spre fructificare	448,723.61
Mobilier fl. 261.82			Dividende neridicate	117.15
după amort. de			Cambii de bancă reese.	53,970.—
20% " 52.36	209.46		Interese transitoare	5,036.29
Anticipațiuni	73.—		Tantieme neridicate	160.—
			Scopuri filantropice	1,918.80
			Profit curat din anul 1895 . fl. 17,076.10	
			plus transpus din 1894 . " 800.39	17,876.49
	<u>601,407.86</u>			<u>601,407.86</u>

Eșite.	Profit și Perderi.		Întrate.	
	fl.	cr.	fl. cr.	
Interese de depuneri spre fructificare	22,266.80		Interese de întârziare	533.12
Interese de reescompt	2,601.—		Interese de credit fix și hipotecar	35,062.33
Interese la 3 fonduri	914.88		Interese de escompt	7,488.47
Chiria biroului	300.—		Provisiuni	8,989.17
Contribuțiune directă fl. 2,841.02			Taxa de transcriere	4.05
10% dela inter. de depuneri " 1,565.59	4,406.61		Spese de manipulare	469.70
Spese	776.57			
Salarii	2,871.71			
Porto	7.81			
Mobilier 20% amortisare	52.36			
Bani de cuartir	645.—			
Amortisări	628.—			
Profit curat . fl. 17,876.49				
minus profit transp. d. 1894 " 800.39	17,076.10			
	<u>52,546.84</u>			<u>52,546.84</u>

Profitul se împarte: fl. 4000 dividendă; fl. 7438.49 fondului de rezervă; fl. 761.32 fondului special de rezervă; fl. 1087.60 pentru scopuri filantropice; fl. 3045.28 tantieme; fl. 1543.80 fondului de pensiune.

Dividenda: 1894/5 8% = fl. 4.

Revirement: fl. 647,534.32.

19. „Făgețana“, institut de credit și de economii, ca societate pe acții în Făget (Facset, cott. Krassó-Szörény). * 24 Novembre 1891. Capital social fl. 25,000 în 1000 acții nominative à fl. 100.

Direcțiunea:

Sebastian Olariu, Zenobiu Bordan, George Popoviciu, Terențiu Petroviciu, Nicolae Barbon, Dionisiu Feneș și George Giura.

Comitetul de supraveghiere:

Aurel Popescu, Demetriu Carabaș, Demetriu Iosof, Vasilie Nicorescu, Alex. Iclozan.

Funcționari:

Sebastian Olariu, director executiv; Toma F. Haneș, secretar; Inocențiu Bogdan, lichidator; Grigorie Micula, contabil.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.
	fl.	cr.	
Cassa în număr	10,616.79		Capital social:
Imprumuturi pe cambii cu giranți	297,589.39		1000 acții à fl. 100 . . .
Imprumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară	57,034.50		Fondul de rezervă . . .
Imprumuturi pe ipoteci	68,440.50		Fondul de garanță . . .
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	76,022.—		Depuneri spre fructificare
Credite de cont-curent	310.63		Fondul de pensuni al funcționarilor
Spese de fondare fl. 356.30 după amortisare			Cambii reescomptate . . .
de 50% . . . „ 178.15	178.15		Interese anticipate pro
Mobilier . . . fl. 1,313.07			1896
după amortisare de 10% „ 131.31	1,181.76		Dividende neridicate . .
Acțiuni străine	754.—		Profit curat
Realități	221.—		
Diverse conturi creditore și interese restante . .	5,849.08		
	<u>518,197.80</u>		
			<u>518,197.80</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.
	fl. cr.	fl. cr.
Interese:		Profit transp. din anul trecut 500.—
pentru fondul de rezervă . fl. 631.54		Interese:
pentru depun. spre fruct. . „ 14,883.57		dela împrumut. pe cambii cu giranți . fl. 28,661.17
pentru cambii reescomptate „ 6,366.82	21,881.93	dela împrum. pe cambii cu acop. hipot. „ 5,252.42
Spese:		dela împrum. pe hipotece „ 4,996.70
a) salarii și marce de prezență fl. 5,912.—		dela împrum. pe oblig. cu caventați . . „ 8,128.65
b) chiriă, porto, tipărituri și alte . . . „ 2,618.42	8,530.42	Profit dela cumpărare și vindere de realități . . . 1,200.—
Contribuțiune:		Profit dela acțiuni străine 28.—
directă . . . fl. 1,734.67		Provisiune 899.71
de 10% după inter. dela dep. spre fructific., dare de drum și competență de timbru . „ 1,608.85	3,343.52	
Amortisare:		
din speșele de fondare . . . fl. 178.15		
din mobiliar . „ 131.31	309.46	
Profit curat 15,571.32		
	49,636.65	49,636.65

Profitul curat se împarte:

Pentru dividendă 10%	fl. 6,000	— cr.
„ fondul de rezervă	628	56 „
„ tanticmă la oficiali	624	30 „
„ scopuri filantropice	318	46 „
„ dotațiune extraord. a fondului de rezervă	4,871	44 „
„ fondul de pensiuine al funcționarilor	799	— „
„ „ de garanță al institutului	800	— „
Interese la acționari emisiunea a III-a	848	20 „
Profit transportat în contul anului viitor	681	36 „
	fl. 15,571	„ 32 cr.

Dividenda: 1893/5 à 8%, 10%, 10% = fl. 8, 10, 10.

Revirement: fl. 2.103,172.77.

20. *Societate de împrumut și păstrare în Feldru* (comitatul Bistrița-Năsăud). S'a întemeiat la anul 1878. Capital social fl. 3476.71, compus din mise à fl. 50. Înregistrată sub Nr. 763/1879 Bistrița, 15 Februarie.

Direcțiunea:

Iosif Scridon, Tóder Uiuu, Axinie Tóder Timoc, Iouan L. Scridon, Petru Corcode, Ștefan Costinaș, Larion Moldovan, Costan Axinie.

Comitetul de supraveghiere:

Arsene Scridon, Grigore Scridon, Grigore Sviuț.

Funcționari:

Petru Neamțu, director; Paul Costinaș, subdirector; Grigore Bancu, secretar; Teodor Scridon, cassar; Șimion Pop, controlor.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.	
	fl.	cr.		
Cassa	124.89		Capital fundamental	3,476.71
Împrumuturi acordate	4,856.81		Depuneri	1,504.99
Diverse	535.38		Fond de rezervă	231.02
			Profit	304.36
				<hr/>
				5,517.08

Dividenda: 9% = fl. 4.50.

Revirement: fl. 1,968.84.

21. „Fortuna“, institut de credit și economii, societate pe acții în Rodna-Veche (Ó-Radna, cott. Bistrița-Năsăud). * 1892. Capital fl. 20,000 în 800 acții à 25 fl. Firma o subserie directorul cu subdirectorul său cu un membru din Direcțiune.

Direcțiunea:

Gerasim Domide, director; Zagyva Mih., Pamfilu Grapini, Lazar Avram, Nicolau Mureșan.

Comitetul de supraveghiere:

Cosma Cotul, Leontin Pop, Silvestru Mureșan.

Funcționari:

Gerasim Domide, director executiv; Ioan Issip, cassar; Inocențiu Clain Porcius, controlor.

Jurisconsult: *Dr. Dem. Ciuta.*

Active.

Bilanț cu 31 Decembre 1895.

Pasive.

	fl. cr.		fl. cr.
Capital elocat	89,884.18	Capital acționar	20,000.—
Interese restante	1,444.25	Depuneri	45,380.30
Inventar după amort. de 10%	334.18	Interese după depuneri	2,153.92
Acții de bancă	280.—	Credite	23,093.—
Diverse conturi active	1,179.90	Fondul de rezervă	1,864.74
Cassa în numărar	2,143.62	Câștigul curat	2,774.17
	<u>95,266.13</u>		<u>95,266.13</u>

Eșite.

Profit și Perderi.

Întrate.

	fl. cr.		fl. cr.
Interese:		Interese	5,677.44
a) după depuneri	1,159.79	Provisiuni	1,369.21
b) de escompt	755.15	Diverse	312.63
c) după credite	415.—		
Darea de stat, comun. și comit.	340.46		
10% dare de rente	115.98		
Salarii	1,256.—		
Chiria de casă	52.—		
10% amortisare din mobilier	37.13		
Spese de reorganizare	20.89		
Diverse	432.77		
Profit curat	2,774.17		
	<u>7,359.28</u>		<u>7,359.28</u>

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Împărțirea profitului: fl. 1600 dividendă; fl. 100 scopuri filantropice; fl. 532.82 fondului de rezervă; restul în contul anului viitor.

Dividenda: 1893/5 8%, 9%, 8% = fl. 2, 2.50, 2.

Revirement: fl. 96,156.02.

22 „Furnica“, cassă de economii, societate pe acții în Făgăraș (cott. Făgărașului). * 1883. Capital social fl. 60,000 în 300 acții nominative à 200 fl.

Direcțiunea:

Basilii Rațiu, vicariu; *Iuliu Dan*, protopop; *Basilii Stanciu*, *Partenie Cosma*, *Ioan Turcu*, *Dem. Chișercanu*.

Comitetul de supraveghiere:

Iosif Lissai, *Gr. Negrea*, *Gherasim Grama*, *Ioan Pop* și *I. Ghimbășanu*.

Funcționari:

Ioan Dejenariu, contabil; *Mateiu Bârsan*, cassar.

Juriconsult: *Dr. N. Motoc*,

2774
2232
542

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	5,278.74	Capital social:	
Cambii escomptate	373,050.10	300 acțiuni à fl. 200	60,000.—
Credite cambiale cu acoperire ipotecară	64,878.10	Fondul de rezervă	10,815.—
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	28,934.50	Fondul de pensiuine al funcționarilor	1,680.—
Efecte	3,602.—	Depuneri spre fructificare	388,261.55
Realități, casa societății	61,156.10	Cambii reescomptate	64,795.—
Diverse conturi debitoare	737.54	Interese transitoare anticip.	766.56
Mobilier fl. 493.52		Dividende neridicate	68.—
după amort. de „ 49.35	444.17	Diverse conturi creditore	2,383.71
		Profit transpus din anul 1894 fl. 853.29	
		Profit curat . . „ 8,458.14	9,311.43
	<u>538,081.25</u>		<u>538,081.25</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese:		Profit transpus din anul 1894	853.29
pentru depuneri spre fructificare	19,005.18	Interese:	
Spese:		de la cambii es-Cluj	
Salarii, imprimate, porto, remunerațiuni, diverse fl. 3,908.73		comptate . . fl. 32,103.38	
Marce de pres. „ 980.—	4,888.73	de la imprum.	
Contribuțiuni:		pe obligaț.	
directă fl. 1,847.64		cu caventați . . „ 2,594.39	34,697.77
10% darea intereselor depunerilor spre fructificare . . „ 1,861.05	3,711.69	Taxe:	
Amortisare:		pentru transcr. de acțiuni	14.—
10% din mobilier	49.35	Chiria:	
Profit transpus din anul 1894 fl. 853.29		de la casa societății	1,401.33
Profit curat . . „ 8,458.14	9,311.43		
	<u>36,966.39</u>		<u>36,966.39</u>

Profitul se împarte: fl. 3600 dividendă; fl. 654.97 tantieme; fl. 3000 fondului de rezervă; fl. 600 scólelor române din localitate; fl. 320 fondului de pensiuine; fl. 1136.46 în contul anului viitor.

Dividenda: 1893/5 5% 6%, 6%, = fl. 10, 12, 12.

Revirement: fl. 1.780,736.98.

23. „*Hațegana*“, *asociațiune de anticipațiune și credit în Hațeg* (Hätszeg, cott. Hunyad). *1888. Capital social fl. 20,050 în 401 părți à 50 fl., pentru cari sunt eliberate acții cu cuponi, ce se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Mihail Bontescu, director executiv; *Bucur Popoviciu*, subdirector; *Iuliu Popoviciu*, *Stefan Șelariu*, *George Costa*, *Teodor Făgăraș*, *Avram Celegredean*, *Nicolae Serafin*, *Teodor Doboș*.

Comitetul de supraveghiere:

George Balaș, *Ioan Cornea*, *Pavel Oltean*.

Funcționari:

Mihail Bontescu, director executiv și juriconsult; *Ioan Baci*, casar; *Ioan Muntean*, contabil; *Aurel Eliu*, lichidator.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în număr	2,175.28	Părți fundamentale 401	20,050.—
Credite cambiale	85,828.—	Depuneri și interese capit.	76,343.20
Credite cambiale cu acoperire ipotecară	30,560.—	Fondul de rezervă	8,784.13
Mobiliar fl. 138.50		Interese de acțiuni restante	132.60
după amortisare		Contribuție după int. capit.	215.77
de 10% „ 13.85	124.65	la depun. pe sem. II. 1895	
Spese procesuale anticipate	419.90	Interese transitoare anticip.	1,462.52
Spese de protest	77.—	Dividende neridicate	70.50
Diverse conturi debitoare	57.79	Reescompt	7,894.—
		Binefaceri neridicate	15.—
		Maree de prezență	315.—
		Profit curat	3,957.90
	<hr/> 119,242.62		<hr/> 119,242.62

Esite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Contribuțiune	932.69	Spese de fundare	16.—
Contribuțiune după int. dep.		Interese de escompt	10,817.88
pe sem. II. 1895	215.77	Competință de scris	2,159.—
Timbre	135.57	Accidente	313.84
Porto	30.66		
Chiria de casă	120.—		
Marce de prezență	315.—		
Interese de reescompt	1,156.47		
Salare	2,180.—		
Spese administrative	171.72		
Interese la depuneri	4,077.20		
Amortisare din mobiliar	13.85		
Profit curat	3,957.90		
	<hr/> 13,306.83		<hr/> 13,306.83

Din venit s'au împărțit pentru scopuri de binefacere și culturale: 90 fl. ajutóre la doi studenți; câte 20 fl. fondului studenților din Blaj și Brad și pompierilor din Hațeg.

Dividenda: 1893/5 à 10% = fl. 5.

Reviement: fl. 1,103.644.—

24. „Hondoleana“, *însoțire de anticipațiã și credit în Hondol* (p. u. Felső-Csértés, cott. Hunyad). * 1895. Capitalul per 30 Iunie 1896: coróne 22.770 în mise à 30 coróne. Înregistrată la tribunalul din Deva sub Nr. 4298/1895. Primul bilanț se va încheia cu finea anului 1896. Firma o subscris directorul ori subdirectorul cu cassarul.

Direcțiunea:

Petru Mihuț, director; *Alimpiu Oprea*, subdirector; *Simon Deac*, *Iosif Bucureșteanu*, *Moise Furdoiu*, *Petru Morariu*, *Nicolau Câmpeanu*, *Gligor Crainic* și *George Guga*.

Comitetul de supraveghiare:

Alexandru Vlad, președinte; *Ilie Piso* și *Iosif Peter*; suplenți: *Ioan Frunzã* și *Nic. Bodreanu*.

Funcționari:

Petru A. Miluț, dir. executiv; *Sabin I. Piso*, cassar; *Petru Gabor*, controlor-contabil și *Eugen Grecu*, secretar.

25. „Hunedóra“, *însoțire de anticipațiune și credit în Deva* (cott. Hunyad). * 1885. Capital social 15950 fl. în 319 mise à 50 fl.

Direcțiunea:

Vasile Damian, *George Nicórã*, *Petru Popoviciu*, *George Popoviciu*, *Petru Șinca*, *Alimpiu Oprea*, *Dr. Alex. Hossu*, *Abel Bera*, *Petru Zarea*, *Antoniu Cutcanu*, *Login Ardelean* și *Petru Șerban*.

Comitetul de supraveghiare:

Teofil Tulcea, *Nic. Șocander*, *Simion Dragomir*.

Funcționari:

Avram P. Pëcurariu, dir. ex.; *Alex. Moldovan sen.*, subdir.; *Ioan Lazãriciu*, cassar; *I. Simionașiu*, contabil; *Ioan Antal*, adj. de contabil; *Alex. Moldovan jun.*, secretar.

Juriconsult: *Fr. Hossu Longin*.

Active.	Bilanț cu 31 Decembrie 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	3,826.05	Părți fundamentale	15,950.—
În cambii	128,740.—	Depuneri spre fructificare și interese capitalizate	91,422.21
În obligațiuni	964.—	Fondul de rezervă	3,700.—
În mobiliar: detrag. 10%	333.03	Fondul special de rezervă	200.—
În anticipațiuni	853.50	Reescompt	20,698.—
Taxe de protest	12.83	Beneficii	280.—
		Interese la părțile fund. ne- ridicate	306.25
		Profit curat	2,172.95
	<hr/> 134,729.41		<hr/> 134,729.41

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese la depuneri	5,270.82	Interesele de escompt	8,818.89
Interese de reescompt	1,593.87	Provisiuni	2,248.39
Remunerațiuni	1,560.—	Accidente	1,663.93
Spese diverse	585.12		
Contribuțiune	986.80		
Timbru	55.65		
Taxe de prezență	269.—		
Chiriă	200.—		
Deteriorarea mobil. cu 10%	37.—		
Profit curat	2,172.95		
	<hr/> 12,731.21		<hr/> 12,731.21

Profitul se împarte: fl. 1595 dividendă; fl. 300 fondul de rezervă; fl. 152.95 fond. special de rezervă; fl. 125 scopuri de binefacere, anume: fl. 25 Reuniunii femeilor române din Deva, fl. 25 bisericii române din Deva, fl. 15 fondului protopresbiteral, fl. 10 alumneul scôlei reale din Deva, fl. 10 studenților bolnavi din Brad, fl. 10 pentru ajutorarea studenților săraci din Deva, fl. 10 pentru săracii din Deva, fl. 10 României June, fl. 10 Universitarilor români din Cluș.

Dividenda: 10% = fl. 5.

Revirement: fl. 1.849,535.56.

26. *Reuniunea de împrumut și păstrare în Ilova-mare* (cott. Bistrița-Năsăud). * 1885. Capital social fl. 6180 în 309 părți fundamentale à 20 fl.

Direcțiunea:

Jeronim Slavocă, preș.; *Ioachim Mureșan*, v.-preș.; *I. Tivador*, secr.; *Zah. Bulbuc*, contr.; *Ioan Constantin*, cassar și *Procopie Galan*, cons.

Comitetul de supraveghiere:

Stef. Buzilă, *Ioan Someșan*, *Paul Togyja* și *Zaharie Galeș*.

Funcționari:

Jeronim Slavocă, preș.; *Ioachim Mureșan*, v.-preș.; *I. Tivador*, secr.; *Zah. Bulbuc*, contr.; *Ioan Constantin*, cassar și *Procopie Galan*, cons.

Juriconsult: *Dr. Dem. Ciuta*, adv. în Bistrița.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.
	fl. cr.	fl. cr.
Capitale elocate:		Capital fundamental 6,180.—
a) pe întabulare	8,070.20	Depuneri spre fructificare 18,961.34
b) obligațiuni cu caventați	13,631.40	Împrumute 3,280.—
c) împrumuturi cu cambii	4,160.50	Fondul de rezervă 386.68
d) credit personal	3,067.55	Interese anticipate 213.06
Interese restante	696.86	Profit curat : 750.79
Spese procesuale	54.48	
Restul cassei	90.88	
	<u>29,771.87</u>	<u>29,771.87</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.
	fl. cr.	fl. cr.
Interese după depozite	987.76	Interese 2,165.19
„ după împrum. contrase	267.63	Provisiune 533.59
Dare regescă	87.91	Interese de întârziare 121.08
„ de rente	98.77	Taxă de înscriere 30.—
Impozite comunale	38.39	Diverse 112.53
Salare: a) pentru direcțiune	350.—	
b) „ consiliu	50.—	
c) „ servitor	33.94	
Remunerațiuni	133.59	
Diverse:		
a) pentru încălddit . fl. 17.25		
b) pentru luminat . „ 10.50		
c) tradusul statutului „ 25.80		
d) mobile „ 22.70		
e) spese procesuale „ 44.08		
f) chiriă „ 20.—	140.33	
Cărți	23.28	
Profit curat	<u>750.79</u>	<u>2,962.39</u>
	<u>2,962.39</u>	

Profitul se împarte: fl. 113.32 fondului de rezervă; fl. 589.32 dividendă; fl. 12.50 bisericeii române din Ilva-mare; fl. 10 bisericeii din Măgura; fl. 5.65 bibliotecii școlare din Sânjosif și fl. 20 premiu pentru monografia comunei Ilva-mare.

27. „Iulia”, cassă de economii, societate pe acțiuni în Alba-Iulia (Gyulafehérvár, cott. Alsó-Fehér). * 15 Iulie 1892. Capital fl. 50.000 în 1000 acții nominative à 50 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Nicolae Ivan, președinte; Ioan Cîrlea, Alex. Velican, Augusto Maz-zuchi, Stefan Crișan, Artimon Blașian, Nic. Florescu.

Comitetul de supraveghiere:

Nicolau Cădo, Petru S. Cîrlea, Dem. Furduiu, Teod. Lobonț, Dr. Ioan Marciac.

Funcționari:

Ioachim Fulca, director executiv; Silvestru Moldovan, prim-con-tabil; Florian Rusan, cassar; Valeriu Velican, sub-contabil.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.
	fl. cr.	fl. cr.
Cassa în numerar . . .	1,945.51	Capital: 1000 acții à fl. 50
Cambii escomptate . . .	168,469.23	50,000.—
Imprumuturi ipotecare .	6,836.—	Depuneri spre fructificare
Obligațiuni cu cavenți .	1,729.—	135,079.14
Depuneri proprii . . .	21,750.64	Interese anticipate pe 1896
Mobiliar . . . fl. 431.71		2,962.46
10% amortisare „ 43.17	388.54	Fondul de rezervă . . .
Spese de fondare fl. 509.94		6,711.39
amortisare „ 138.05	371.89	Fondul de pensiune . .
Spese de protest . . .	6.20	388.87
Spese procesuale . . .	116.89	Dividende neridicate . .
Interese restante . . .	548.11	205.80
	<u>202,162.01</u>	Diverse conturi creditóre
		1,045.48
		Profit curat
		5,768.87
		<u>202,162.01</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Intrate.
	fl. cr.	fl. cr.
Interese:		Interese de:
de depuneri spre		escompt . . . fl. 11,897.92
fructificare . . . fl. 6,920.58		hipotecă . . . „ 407.68
de reescompt . . . „ 466.29		oblig. cu cav. „ 137.27
capitalis. la fon-		intârziere . . . „ 1,064.89
dul de rezervă „ 199.64	7,586.51	dep. proprii „ 341.06
Dare	1,222.88	13,848.82
Competință de timbru	109.76	Provisiune 2,744.64
Porto	98.94	Competință 1,022.87
Spese curente	399.83	
Salare	1,598.32	
Amortisări:		
la spese de fond. fl. 138.05		
„ mobilier . . . „ 43.17	181.22	
Chiria	200.--	
Marce de presentă	345.—	
Remunerațiuni	105.—	
Profit curat	5,768.87	
	<u>17,616.33</u>	<u>17,616.33</u>

Dividenda: 1895 6% = fl. 3.

Revirement: fl. 1.166,331.95.

28. „Lipovana“, institut de credit și economii în Lipova (Lippa, cottul Temes)). * 15 Maiu 1893. Capital social fl. 50,000 în 500 acții nominative à 100 fl.

Direcțiunea:

Dr. Alexandru Mocsonyi, președinte; *Voicu Hamsea*, director executiv; *Iosif Suciu*, *Dr. Ioan Suciu*, *Demetriu Roman*, *Iacob de Răcz*, *Ioan Crișan* și *Atanasiu Popi*.

Comitetul de supraveghiare:

Vasile Beleş, președinte; *Ioan Tuducescu*, *Constantin Crețiu*, *Alexandru Ciugudean*, *Grigorie Marienescu*.

Funcționari:

Voicu Hamsea, director executiv; *Sever Bocu*, contabil; *Iulian Popescu*, cassar; *Ioan Toma*, lichidator.

Dr. Ioan Suciu, juriconsult.

Active.		Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.	
	fl. cr.				fl. cr.
Cassa în număr	1,361.61	Capital social 500 acții à			
Escompt	158,273.75	fl. 100		50,000.—	
Credite personale	23,007.30	Fond de rezervă		2,269.33	
Împrumuturi hipotecare	12,238.—	Depuneri spre fructificare		101,546.30	
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	4,347.—	Reescompt		40,150.60	
Lombard	2,925.50	Diverse conturi creditore		415.64	
Efecte publice	80.—	Interese transitoare		1,825.82	
Bon de cont curent	22.—	Profit net		6,759.43	
Mobiliar	fl. 571.06				
10% amortisare	„ 57.10				
Diverse conturi debitoare	198.—				
	<u>202,967.12</u>				<u>202,967.12</u>

Eșite.		Profit și Perderi.		Întrate.	
	fl. cr.				fl. cr.
Interese:		Interese:			
pentru depuneri spre fructificare	fl. 4,313.90	de escompt		13,387.32	
pentru reesc.	„ 2,174.75	credite personale		2,419.16	
pentru ratele de acții	„ 259.62	împrumuturi hipotecare		1,065.32	
	6,748.27	credite cambiale cu acoperire hipotecară		492.76	
Spese:		lombard		339.21	
salarii	fl. 1,843.26	cont curent		22.—	
chiria, imprim. registr., diverse	„ 990.41	Provisiuni		682.34	
marce de pres.	„ 137.—				
	2,970.67				
Contribuțiune:					
directă	„ 1,457.38				
10% dare la interesele dela depuneri	„ 407.11				
competință de timbru	„ 8.15				
	1,872.64				
Amortisare de mobiliar	57.10				
Profit net	6,759.43				
	<u>18,408.11</u>				<u>18,408.11</u>

Profitul se împarte: fl. 3000 dividendă; fl. 2000 fondului de rezervă; fl. 1590.75 tanticime; fl. 168.68 pentru scopuri de binefacere, anume: fl. 20 scôlei din Lipova, fl. 10 scôlei din Radna,

fl. 25 Reuniunii femeilor române din Lipova, câte fl. 10 societ. România Jună, Petru Maior și stud. din Brad, fl. 50 alumnului din Arad, fl. 5 Pompierilor din Lipova, ér fl. 28.68 premii școlare.

Dividenda: $1894/5 \ 6\% = \text{fl. } 6.$

Reviement: fl. 1.631,388.80.

29. „Luceafărul“, institut de economii și credit, ca societate pe acții în Vêrșeț (Versez, cott. Temes). * 1894. Capital fl. 100,000 în 2000 acții nominative à 100 corône.

Direcțiunea:

Ioan Cocora, director executiv; *Antoniu Crenian*, *Iosif Tamașiel*, *Avram Corcea*, *Dr. Petru Zepeniag*, *Antonie Popoviciu*, *Adam Barbu*,
Dr. Alexandru Popu, *Pavel Corcea*, *Ioan Stoica*.

Comitetul de supraveghiere:

George Nedelco, președinte; *Ioan Stoian*, *Mihail Juica*, *Bartolomeiu Panciovian*, *Pavel Roșiu*, *Nicolae Lința*, *Filip Adam*.

Functionari: BCU Cluj / Cambridge Library Cluj

Ioan Cocora, director executiv; *George Terzeu*, contabil; *Constantin Mureșianu*, cassar.

Dr. Petru Zepeniag, juriconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	3,805.94	Capital de acțiuni	100,000.—
Cambii escomptate	102,118.—	Depuneri spre fructificare	36,799.62
Împrumuturi hipotecare	39,646.50	Cambii reescomptate	16,240.—
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	580.—	Interese transitore pe anul 1896	2,071.44
Efecte	100.—	Fondul de rezervă	2,000.—
Anticipațiuni	116.—	5% interese după capitalul fundamental solvit	635.60
Mobilier	788.36	Profit curat	3,867.61
Spese de protest	4.15		
Inter. de reescompt transit.	129.96		
6% interese de întârziare după capit. fund. solvit	694.48		
Diverse: Capital restant	12,585.—		
Spese de fond. fl. 1,307.35 amortisare	261.47		
	1,045.88		
	161,614.27		161,614.27

Esite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese:		Interese:	
pentru depuneri spre fructificare capitalisate . . .	1,274.08	dela cambii escomptate . . .	7,719.91
pentru depuneri spre fructificare ridicate	68.77	dela împrumuturi ipotecare . . .	2,854.24
pentru cambii reescomptate 5% după capitalul fundamental solvit	552.53	dela credite cambiale cu asigurare ipotecară	36.50
	635.60	dela depuneri proprii	977.29
Spese:		de întârziare	25.28
salare fl.	2,846.41	6% inter. de întârziare după capitalul fundamental	694.48
porto "	85.01		
chiria "	390.—		
călătorii "	20.80		
tipărituri și registre "	728.38		
anunțiu "	17.33		
cancelăriă "	272.99		
	4,360.92		
Amortisare:			
din speșele de fondare	261.47		
Contribuțiune:			
după interese la depuneri spre fructificare capitalis.	127.41		
după interese la depuneri spre fructificare ridicate	6.89		
erarială și comunală	202.75		
competință de timbru	949.67		
Profit curat	3,867.61		
	12,307.70		12,307.70

Profitul întreg s'a împărțit acționarilor în proporția ratelor vârsate.

Revirement: fl. 969,976.38.

30. „Lugoșana“, institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Lugoș (cott. Krassó-Szörény). * 1888. Capital social fl. 57,000 în 570 acții à 100 fl. Vârsați 85%. Institutul proiectează urcarea capitalului social.

Direcțiunea:

Dr. George Popoviciu, Dr. Stefan Petrovici, Dr. Iacob Maior, Alexandru Maniu, Vasile Nicolescu, Ioan Miclău, George Iacobescu.

Comitetul de supraveghiare:

*Titu Hațieg, Ioan Nedelcu, Dr. Dimitrie Florescu, Vasilie Biro,
Dimitrie Roșu.*

Funcționari:

*Vasile Jurca, contabil; Coriolan Birescu, cassar; Ioan Iorga, An-
tonie Musteț.*

Dr. Stefan Petroviciu, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.
	fl.	cr.	
Numărar	8,490.82		Capital social
Escompt	257,881.—		Depuneri
Hipot.	21,991.—		Reescompt
Diverse: Capital restant .	8,550.—		Fond de rezervă
	<hr/>		Profit
	296,912.82		<hr/>
			296,912.82

Eșite.	Profit și Perderi.		Întrate.
	fl.	cr.	
Interese la depuneri	8,721.68		Interese de escompt
„ la reescompt	3,113.03		„ hipotecare
Lefuri	3,549.—		„ de efecte
Diverse	1,894.04		
Dare	2,307.64		
Profit	7,335.13		
	<hr/>		
	26,920.52		<hr/>
			26,920.52

Dividenda: 1893/5 fl. 15.—, 10.—, 10.—.

Revirement: fl. 2.503,510.28.

31. „Mielul“, cassă de împrumut și păstrare, societate pe acții în Poiana (cott. Sibiiului). * 1891. Capital fl. 25.000 în 500 acții nominative à fl. 50. Cupónele se prescriu după 20 ani.

Direcțiunea:

*Eliă Pop, președinte și director executiv; Ioan Prodan, Ilie Geor-
gescu, Dumitru Șufană Țarină, cassar; Nicolae Păța, Ioan Vlad,
George Ghișe.*

Comitetul de supraveghiare:

*N. Dobrotă, Ioan Măniț, George G. Ghișe, Ioan P. Bozdog, Ioan
Nic. Oprean.*

Funcționari:

Eliă Pop, director executiv; *Ilie Georgescu*, contabil; *Dumitru Șufană*, cassar; *Ilie Dobrotă*, practicant.

Dr. Amos Frâncu, juriconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numerar	938.21	Capital de acțiuni	25,000.—
Cambii escomptate	15,623.—	Depuneri spre fructificare	35,135.82
Împrumuturi pe obligațiuni cu caventați	43,805.38	Cambii reescomptate	7,200.—
Împrumuturi hipotecare	10,625.—	Interese anticipate pro 1896	1,947.38
Spese de fondare fl. 483.32 după amortisare		Fondul de rezervă	270.03
de 50%	241.66	Dividende neridicate	115.50
Mobiliar	fl. 323.74	Profit curat	1,855.89
după amortisare			
de 10%	32.37		
	<u>71,524.62</u>		<u>71,524.62</u>
Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese:		Interese:	
pentru depuneri spre fructificare	1,426.60	dela cambii de bancă	1,391.27
pentru fondul de rezervă	12.86	dela împrumuturi pe obligațiuni cu caventați	3,367.51
la reescompt	856.45	dela împrumuturi hipotec.	763.29
Spese:		Provisiuni	499.83
salarii, imprim., inserțiuni, porto, diverse	1,039.06		
Contribuțiuni:			
directă	fl. 280.39		
10% dare la interesele depuner. „	212.20		
diverse aruncuri „	64.42		
	557.01		
Amortisațiuni:			
50% din spesele de fondare	fl. 241.66		
10% din mobiliar „	32.37		
	274.03		
Profit curat	1,855.89		
	<u>6,021.90</u>		<u>6,021.90</u>

Dividenda: 1893/5 à 7% = fl. 3.50.

Revirement: fl. 186,202.21.

32. „*Monoreana*“, institut de credit și economii, societate pe acții în *Monor* (comitatul Bistrița-Năsăud). * 1895. Capital social fl. 5000, din cari sunt vërsați fl. 2,540.07.

Direcțiunea:

Dr. Demetriu Ciuta, președinte; *Dumitru Moldovan*, director; *Chiril Deac*; *S. Beșan*, *Sim. Tanco*, cassar; *G. Todoran*, contabil.

Comitetul de supraveghiere:

Mihailă Mihailaș, *Vasile Onigaș*, *Isidor Titieni*.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.
	fl.	cr.	
Cassa	19.89		Capital fundamental 5,000.—
Imprumuturi	2,668.50		Depuneri spre fructificare 57.—
Capital nevërsat	2,459.93		Profit 91.32
	5,148.32		5,148.32

Eșite.	Profit și Perderi.		Întrate.
	fl.	cr.	
Spese diverse	210.62		Interese 159.26
Profit	91.32		Provisiuni 39.68
			Taxe de înscriere 97.50
			Diverse 5.50
		301.94	301.94

Profitul întreg s'a pus în fondul de rezervă.

33. „*Munteana*“, societate de credit și păstrare pe acții în *Ofenbaia* (cott. *Torda Aranyos*). * 1891. Capital fl. 20,000 în 1000 acții nominative à fl. 20. Cupónele se sting după 3 ani.

Direcțiunea:

Ioan Is. Tordai, președinte; *Ioan Barbu*, *Csutak L.*, *Vasile Rus*, *Moise Țir*.

Comitetul de supraveghiere:

Nestor Manciu, președinte; *Vasile Gun*, *Ioan Pop*, *Petru Pop*, *H. Binder*, *Avram Cioran*, *Sim. Pașca*.

Funcționari:

Ioan Danciu, director executiv; *Iuliu Pitic*, cassar; *Nic. Fodorcan*, contabil; *Aurel Boeriu*, vicecont.

Dr. Vasile Preda, juriconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.	
	fl.	cr.		
Casa în numărar	2,892.60		Capital social 1000 acții à 20 fl.	20,000.—
Cambii	89,880.49		Depuneri spre fructificare	27,544.06
Imprumut pe obligațiuni cu cavenți	17,270.81		Cambii reescomptate	56,835.50
Imprumut pe obligațiuni cu hipotecă	2,973.68		Fondul de rezervă al acțion.	7,325.74
Mobiliar fl. 85.86			Fondul de pens. al oficialil.	651.92
după amortisare			Interese anticipate pe anul 1896	273.52
de 10% „ 8.59	77.27		Dividende neridicate cu finea anului 1895	178.45
Diversi creditori și interese restante	2,293.82		Tantieme neridicate	34.—
			Profit curat	2,545.48
	<u>115,388.67</u>			<u>115,388.67</u>

Eșite.	Profit și Perderi.		Întrate.	
	fl.	cr.		
Interese:			Interese:	
pentru depun. spre fructif.	1,575.40		dela escompt	5,987.08
pentru reescompt	2,889.43		dela obligațiuni cu cavenți	1,290.47
pentru fondul de rezervă	304.06		dela împrumut hipotecar	299.75
pentru fondul de pensiune	37.40		de întârziare	1,005.48
Scopuri culturale	12.70		Provisiune, competențe de scris și spese	2,095.28
Salarii	1,940.—			
Dare	1,183.77			
Marce de prezență	12.—			
Porto	109.23			
Chiria	60.—			
Amortis. 10% din mobiliar	8.59			
Profit curat	2,545.48			
	<u>10,678.06</u>			<u>10,678.06</u>

Profitul se împarte: fl. 1000 dividendă; fl. 509.10 fondului de rezervă al acționarilor; fl. 69.55 pentru scopuri culturale; fl. 80.40 tantieme direcțiunii; fl. 34.09 tantieme oficialilor; fl. 70 tantieme comitetului de revisiune; fl. 30.34 la fondul de pensiune al oficialilor; fl. 600 supradividendă; fl. 30 remunerațiunea președintelui direcțiunii; fl. 72 adaus la fondul de rezervă; fl. 50 ajutor scôlei de fete române din Ofenbaia.

Dividenda: 1895 8% = fl. 1.60

Revirement: fl. 719,934.97.

34. „Mureșiana“, institut de credit și de economii în Reghin (Sz. Regen, cott. Maroș-Torda). * 1886. Capital fl. 60,000 în 1200 acții nominative à 50 fl. Cupónele se sting după 3 ani. În decursul anului 1896 s'a decretat urcarea capitalului la 100,000 fl.

Direcțiunea:

Galaction Șagău, președinte; *Petru Uilăcanu*, vicepreședinte; *Patriciu P. Barbu*, director executiv; *Petru Ciobotar*, *Iosif Popescu*, *Alex. Têrnăveanu*.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. I. Popescu, *Georgiu Maior*, *Mihail Grecu*.

Funcționari:

Patriciu P. Barbu, director executiv; *Marcu Cctățian*, cassar; *Sever Barbu*, contabil; *Ioan Tămaș*, cancelist.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Passive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Casa în numărar	2,965.69	Capital social	60,000.—
Cambii în portofoliu	96,760.10	Fondul de rezervă	8,755.34
Obligațiuni cu caventați	71,552.—	Depuneri spre fructificare	77,268.24
Imprumuturi ipotecare	24,600.70	Reescompt	39,362.—
Interese anticipate pro 1896	642.26	Dividende neridicate	194.—
Anticipațiuni	20.—	Interese încasate pro 1896	2,415.15
Spese de protest și proces	42.68	Interese după emisiunea II	4.87
		Interese după emisiunea III	34.77
		Marce de presentă neridic.	76.—
		Profit curat	8,443.09
	<u>196,583.43</u>		<u>196,583.43</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese:		Interese:	
de reescompt	2,593.43	de escompt	8,676.76
la depuneri	3,966.94	de obligațiuni	6,390.64
incasate pro 1896	2,445.12	de ipotecă	2,092.41
după ratele din acțiuni	39.64	de întârziare	1,469.11
Contribuțiune:		anticipate pro 1896	642.26
directă	1,267.96	la fondul de rezervă	1,232.91
10% dare din depuneri	358.19	Competință de scris	1,058.36
Spese:		Spese rest.	102.64
Salare	1,839.96	Taxă de transcriere	108.—
Chirie, porto, tipărituri etc.	641.51	Comisiuni	—75
Marce de presentă	178.—		
Profit curat	<u>8,443.09</u>		
	<u>21,773.84</u>		<u>21,773.84</u>

Profitul se imparte: fl. 6000 dividendă la acționari; fl. 217.72 la fondul de rezervă; fl. 544.30 tantieme; fl. 208.42 remunerații; fl. 150 pentru scopuri filantropice; fl. 1026.94 donațiuni fondului de rezervă; fl. 295.71 donațiuni fondului de pensuni.

Dividenda: $1893/5 \text{ \AA } 10\% = \text{fl. } 10.$

Revirement: fl. 448,681.03.

35. „*Olteana*“, cassă de economii, societate pe acțiuni în *Viștea inferioară* (Alsô-Vist, cott. Fogaras). * 12 Martie 1893. Capital social fl. 20,000 în 400 acții nominative à 50 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Primesce depuneri cu 6%.

Direcțiunea:

George Borzea, președinte; *Moise Bârs*, paroch în Ucea superioară; *Petru Lăluș*, Beșimbac; *Pavel Monca*, paroch în Streza-Cârțișóra; *Ioan M. Șandru* și *Dion. Stanciu* din *Viștea inferioară*;

Dumitru Borzea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Nic. Șerban, președinte; *Ioan Dejenar*, contabil la Furnica; *Ioan Câdea*, protop.; *N. Clonța*, preot; *Ioan Banciu*, învățator.

Funcționari:

Ioan Oană contabil; *Nic. Borzea* cassar;

Dr. A. Micu, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.	
	fl.	cr.		fl. cr.
Cambii escomptate . . .	34,874.92		Capital social	20,000.—
Mobilier fl. 242.22			Depuneri spre fructificare .	5,988.23
după amortisare			Fondul de rezervă	2,604.82
de 10%, cu „ 24.22		218.—	Reescompt	4,447.80
Cassa în număr		297.13	Dividende neridicate . . .	12.—
			Interese transitore neridic.	551.42
			Profit curat	1,785.78
				<u>35,390.05</u>
		<u>35,390.05</u>		

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese pentru depuneri spre fructificare	328.43	Inter. dela cambii escomptate	2,617.33
Spese de birou	87.61	Provisiune	469.09
Dare directă	336.70		
Darea după interesele depunerilor	33.18		
Salare	360.—		
Mărci de prezență	130.50		
Amortisare din mobilier 10%	21.22		
Venit curat	1,785.78		
	3,086.42		3,086.42

Dividenda: 1895 9°/_o, = fl. 4.50. Emisia II. de acții n'a luat parte la venitul anului 1895.

Revirement: fl. 165,854.25.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

36. „Oraviciana“, societate pe acții în Oravița (Montan Oravicza. comitatul Krassó-Szörény). * 1892. Capital social floreni 100,000 în 2000 acții à 50 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani. Mai înainte purta firma: „Cassa de păstrare poporală societate pe acții.“

Direcțiunea:

Elia Trailă, director executiv; *Alexandru P. Popoviciu*, *G. Popoviciu*, *Dr. P. Cornean*, *Dr. Alexandru Manguică*, *George Dragoescu*, *Jacob Botoș*, *Iosif Tămășel*, *Pavel Roșu*, *Sofron Pascu*, *Toma Stanca*.

Comitetul de supraveghiere:

B. Muntean, președinte; *Dr. I. Nedelcu*, *N. Băiaș*, *M. Fometescu*, *N. Braia*, *D. Corcan*, *I. Stoian*.

Funcționari:

Elia Trailă, dir. executiv; *Iosif Novacovici*, cassar; *I. Perian*, contabil, *V. Mărginean*, *G. Nedela*.

Active.	Balanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.
	fl.	cr.	
Casa în nănerar . . .	2,856.40		Capital social:
Escompt de cambii . . .	225,057.14		2000 acțiuni à fl. 50 . . .
Imprumut hipotecar . . .	224,346.84		Depuneri spre fructificare . . .
Credit personal	9,106.91		Fondul de rezervă
Efecte	1,220.—		Fondul de rezervă dispon.
Diversi debitori :	378.05		Fondul de pensuni
Mobilier . . . fl. 439.07			Fondul cultural
după amortisare			Reescompt de cambii
de 10% . . . „ 43.90	395.17		Dare după interese capit.
			sem. II.
			Interese transitor. pe 1896
			Diversi creditori
			Dividendă neridicată
			Profit curat
	<u>463,360.51</u>		<u>463,360.51</u>

Eșite.	Profit și Perderi.		Întrate.
	fl.	cr.	
Interese de depuneri . . .	14,441.20		Interese de escompt
Interese de reescompt . . .	1,690.16		„ hipotecare
Salare și remunerațiuni . . .	3,474.79		„ de credit personal
Chiria	250.—		„ dela efecte
Spese de birou, porto-poștal,			„ după dep. proprii
compet. de timbru, prenu-			Provisiuni
merațiuni, scopuri de bi-	1,236.88		
nefacere și diverse spese	181.87		
Interesele fondului de res.			
Contribuț. directă și dare	3,271.64		
după interese capitalisate			
Amortisare de mobilier . . .	43.90		
Profit	14,282.35		
	<u>38,872.79</u>		<u>38,872.79</u>

Dividendă: 1895 6% = fl. 3.

Revirement: fl. 1.486,875.64.

37. „Parsimonia“, institut de credit și economii, societate pe acții în Bran (cott. Brașov). * 1894. Capital social fl. 10.000 în 200 acții à 50 fl. În anul 1895 s'a făcut a II. emisiune de acții.

Direcțiunea:

Ioan cav. de Pușcariu, președinte; *Dr. Ilarion Pușcariu*, archimandrit; *Iosif Pușcariu*, avocat; *Ioan Cențu*, paroch; *Ioan Cliniciu*, prof.; *Ilarion Reitu*, paroch; *George Mănoiu*, primar; *George Enea*, paroch; *Ioan Mănoiu*, paroch; *Iosif Runcean*, paroch; *Axente Moșoiu*, notar; *George Babeș*, cancel. pretor.; *Miron Tătoi*, primar.

Comitetul de supraveghiere:

Nic. Garoiu, avocat; *Leontin Pușcariu*, paroch; *Nic. Mănoiu*, jurist; *Iosif Enea*; *Iosif Cojan*, paroch și *Ioan Mănoiu*, comisar de drum.

Funcționari:

Axente Moșoiu, director executiv; *Ilarie Reitu*, contabil; *Miron Tătoi*, cassar.

Câte 2 membrii din Direcțiune, alternativ, funcționează ca censored pe fiă-care lună.

Active.	Bilanț cu 31 Decembrie 1895.		Pasive.	
	fl.	cr.	fl.	cr.
Rate rest. din capit. social	275.—		Capital social, 200 acțiuni	
Cassa în număr	277.84		" fl. 50	10,000.—
Cambii escomptate	23,692.—		Depuneri spre fructificare	8,088.62
Spese de fondare fl. 457.45			Cambii reescomptate	5,190.—
20% amortisare	91.49	365.96	Interese transitoare pro 1896	419.89
Mobilier		51.—	Profit curat	963.29
		24,661.80		24,661.80

Debit.	Profit și Perderi.		Credit.	
	fl.	cr.	fl.	cr.
Interese pentru depuneri spre fructificare	184.99		Interese dela cambii escompt.	988.55
Diverse spese, porto, etc.	119.12		Provisiuni	371.63
Competințe de timbru etc.	1.29			
20% amortisarea speselor de fondare	91.49			
Profit curat	963.29			
		1,360.18		1,360.18

38 „Patria“, cassă de economii, societate pe acții în Blaș (Balázsfalva, cott. Alsó-Fehér). *1886. Capital social fl. 110,000 în 1100 acții nominative à 100 fl. Cupónele se prescriu după 2 ani.

Firma — la contrageri de obligamente — o subscriu doi membrii din Direcțiune, séu unul cu directorul executiv. La confirmarea depunerilor și la tóte plățile ajunge semnătura directorului executiv și a unui funcționar.

Direcțiunea:

I. M. Moldovan, președinte; *S. P. Mateiu*, vicepreș.; *Georgiu Bărbatū*, *G. Muntean*, *Georgiu Vancea*, *I. F. Negruțiu*, *Dr. Al. Pop*, *Dr. A. Bunca*, *S. Nistor*.

Comitetul de supraveghiare:

S. Simberger, *Alesiu Viciu*, *Dr. Vasile Hossu*, *Aurel C. Domșa*, *Stefan Popă*.

Funcționari:

I. Br. Hodosiu, director executiv; *Sofron Stan*, contabil; *Ioan Moldovan*, cassar; *Victor Muntean*, *Demetriu Radu*, *T. L. Bitea*.
Vasile Olteanu, juriconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Capital de acțiuni restant	21,170.—	Capital de acțiuni . . .	110,000.—
Numărar în cassă . . .	11,988.11	Depuneri spre fructificare	524,783.35
Imprum.-Escompt . . .	643,937.59	Fondul de rezervă . . .	50,648.89
„ Hipotecar . . .	91,414.—	Fondul de pensiune . . .	6,340.83
„ pe Obligațiuni . . .	12,579.50	Reescompt	101,575.10
„ Lombard	14,739.—	Interese anticipate . . .	13,004.15
Casa societății	30,000.—	Dividende neridicate . . .	160.—
Spese de protest	35.70	Deposite	2,929.39
Spese de proces	161.81	Tantiemă din 1894	500.—
Diversi debitori	968.41	Profit din anul 1894 . . .	1,745.08
Bon în Giro-Conto	1,021.95	Profit curat	16,329.28
	<hr/> 828,016.07		<hr/> 828,016.07

Eșite.	Profit și Perderi.	Intrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Inter. pentru depuneri capitalisate	24,616.12	Interese-Escompt	57,755.09
Interese pentru depuneri ridicate	672.83	„ Hipotecar	4,847.48
Marce de presentă	1,497.—	„ Obligațiuni	901.03
Spese curente	4,859.47	„ Lombard	801.97
Porto-postal	624.57	Provișiune	359.52
Contribuțiune	5,916.55	Chiria	887.35
Interese de reescompt	5,148.41		
Salarii	5,164.99		
Competință de timbru	243.21		
Amortisări	480.01		
Profit curat	16,329.28		
	65,552.44		65,552.44

Profitul se împarte: fl. 8800 dividendă; fl. 3851.25 fondului de rezervă; fl. 2468.34 tantieme; fl. 592.61 transpus pe anul viitor; fl. 617.08 pentru scopuri culturale, anume; fl. 150 scôlei de fete; fl. 100 azilului de copii; fl. 50 fond. stud. bolnavi în Blaș; fl. 25 fond. stud. bolnavi în Brad; fl. 25 univers. Cluj; fl. 25 României June; fl. 50 Despărțământul Asociațiunii transilvane în Blaș; fl. 25 Pompierilor din Blaș și fl. 167.08 pentru înfrumusețarea Blașului.

Dividenda: 1893/5 10%, 10% 11% = fl. 10. fl. 10. fl. 11. Emis. II, fl. 5.—

Revirement: fl. 5.689,885.01.

39. *Asociațiunea „Riureana“, institut de credit și păstrare în Capolnoc-Mănăstur* (Kapolnoc-Monostor, cott. Szolnok-Doboka) * 1891. Capital social fl. 11,360 în 1136 acții à fl. 10. Aceste se formeză din cotisațiuni săptămânali à 20 cr. pentru cari se eliberază libele, ér ajungând suma de fl. 10 — se eliberază acții pentru ele. Firma o subserie directorul, cassarul și un membru din Direcțiune.

Direcțiunea:

George Petrovan, Ioan Dragomir, Alexiu Stupar, Ioan Botha, Alex. Colceriu, Alexandru Pop, Ioan Petrovan, Iacob Botha, Vasiliu Dragomir, Vasiliu Mihalca, Avacum B. Hangea, Stefan Pop.

Suplenți: *Ignățiu Gherghel, Indreiu Pop.*

Comitetul de supraveghiere:

*Dr. Vasiliu Lucaciu, Stefan Birle, Vasiliu Muste, Nicolau Lupan,
Ioan Filip, Alexiu Latiș.*

Funcționari:

*George Petrovan, director exec.; Ioan Bothu, vicedirector; Ioan
Dragomir, cassar; Alexiu Stupar, comptabil-notar.
Augustin Pop, jurisconsult.*

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Casa în numărar	32.71	Capital social prefăcut în 1136 acții à 10 fl.	11,360.—
Escompt de cambii	11,082,37	Deposit de acții	34.70
Contracte	42,550,66	Deposit fructificător	8,956.30
Imprumut hipotecar	300.—	Reescompt	27,885.—
Mobilier	49.55	Fondul de rezervă	3,210.70
		Dividendă neridicată	176.50
		Profit curat	2,392.09
	<hr/> 54,015.29		<hr/> 54,015.29

Eșite.	Profit și Pierderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese la depunerile spre fructificare	757.09	Penale	315.03
Interese de reescompt	2,287.91	Tipărituri	151.35
Tipărituri	96.55	Taxă de transcriere	15.20
Contribuțiune	538.03	Taxă de fondare	105.70
Salare: Comisarilor de zi	102.—	Diverse	2,570.84
a) oficiali fl. 620		Interese cambiale	872.97
b) comitetul revisor „ 60		Interese contract.	3,208.44
c) servitor „ 40	720.—		
Chiria	53.32		
Spese diverse	277.51		
Profit curat	2,392.09		
	<hr/> 7,224.50		<hr/> 7,224.50

Profitul se împarte: fl. 1698.52 fondului de rezervă; fl. 215.25 tantieme; fl. 478.42 scopuri filantropice. Acționarii au abdis pentru 5 ani următori la dividendă în favorul fondului de rezervă.

Revirement: fl. 83.614.44.

40. „Sătmăreana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Seini (Szinér-Váralja cott. Szatmár). * 15 Mai 1892. Capital social fl. 100,000 în 1000 acții nominative à fl. 100.

Direcțiunea:

George Pop de Băsești, proprietar mare, președinte; *Gavriil Lazar de Purcăreți*, paroch-protopop în Sănișlău, vicepreședinte; *Gavriil Barbul*, proprietar în Mocira; *Georgiu Bidea*, comerciant în Seini; *Antoniu Gitta*, paroch-protopop în Borhid; *Sigismund E. Catoca*, paroch-protopop în Borlesci; *Nuț Crișan*, econom în Seini; *Dr. Vasiliu Lucaciu*, paroch în Șișesci; *Andreiu Cosma* în Șimleu; *Alexiu Pop*, paroch în Zăzar; *Alexandru Stețiu*, avocat în Seini; *Alexiu Berinde*, director executiv.

Comitetul de supraveghiere:

Avram Breban, preot în Mocira, președinte; *Vasiliu Anderco*, preot în Odorcu; *Dr. Iosif Farkas*, medic în Șomeuta; *Iosif Lissai*, șef-contabil la „Albina“ în Sibiu; *Romul Marchișiu*, preot în Tămaia.

Funcționari:

Alexiu Berinde, dir. exec.; *Georgiu Achim*, contabil; *Corneliu Papp*, secretar; *Michail Ghirithy*, cassar.

Alexandru Stețiu, juriconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.
	fl. cr.	fl. cr.
Cassa în numărar . . .	348.76	Capital social, 1000 acții à fl. 100
Rate rest. din capital social	4,723.21	100,000.—
Escompt de cambii . . .	269,063.—	Fond de rezervă
Credit hipotecar	24,047.—	2,909.09
Obligațiuni cu caventați .	14,935.—	Fond de pensiune
Cont-corent	2,459.96	300.19
Efecte	1,400.—	Depuneri spre fructificare
Deposite	1,189.06	66,442.27
Realități	278.34	Reescompt
Diverse conturi creditore	6,653.17	143,940.—
Inventar	1,600.—	Int. la rate de capital social respunse înainte de termen
Spese de fondare	1,000.—	97.86
		Presințe neridicate
		59.50
		Dividendă neridicată . . .
		788.50
		Interese anticip. pro 1896
		4,369.22
		Profit curat
		8,790.87
	327,697.50	327,697.50

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese la:		Interese:	
a) depuneri	3,788.67	a) la cambii	27,275.06
b) fond de rezervă	111.89	b) la obligațiuni	1,347.27
c) fond de pensiune	11.55	c) la credit hipotecar	1,875.13
Interese de reescompt	9,890.45	Diverse	737.81
Contribuție	1,580.81		
Spese:			
a) chiria	200.—		
b) spese de cancelăria	945.97		
c) spese de călătorii a membrilor în direcțiune	511.40		
Marce de prezență	485.—		
Salare	3,856.66		
Amortisare			
a) din inventar	58.—		
b) la spese de fondare	1,000.—		
Stergere la efecte	4.—		
Profit curat	8,790.87		
	<hr/> 31,235.27		<hr/> 31,235.27

Profitul se împarte: fl. 6000 dividendă; fl. 1058 fondului de rezervă; fl. 502.20 tantieme; fl. 75.67 scopuri filantropice; fl. 100 fondului de pensiune; fl. 50 pentru calea ferată din Seini; fl. 5 servitorului; fl. 1000 spese de fondare.

Dividenda: $1894/5$ 5%, 6% = fl. 5, 6.

Reviement: fl. 1,907.608.64

41. „Sebeșana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Sas-Sebeș (Szász-Sebes cott. Sibiului) *1887. Capital social fl. 50.000 în 1000 acții nominative à 50 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Ioan Tipeiu președinte; *Dr. Pompiliu Isacu*, director executiv; *Ioan Bojiția*, *Ioan Oncescu*, *Ioan Dregan*, *Zevedeu Murășanu*, *Const. Crețoescu*.

Comitetul de supraveghiere:

Const. Colbazi, *Avram David*, *Samuil Roșu*; suplenți: *Forro G.* și *Iosif Onițiu*.

Funcționari:

Dr. Pompiliu Isacu, director executiv și avocatul institutului;
Const. Crețoescu, cassar; *Zevedeiu Murășan*, controlor; *Ioan Oncescu*,
 oficial; *Iulian T. Uvegeș*, contabil.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.
	fl.	cr.	
Cassa în număr	2,101.97		Capital social:
Imprumuturi pe cambii cu giranți	140,868.—		1000 acții à 50 fl.
Imprumuturi pe ipotece	44,424.—		50,000.—
Imprumuturi pe obligaț. cu caventați	27,617.—		Fondul de rezervă
Mobilier fl. 182.74			13,451.83
după am. de 20% „ 36.55	146.19		Fondul de pensiuine
Diverse conturi debitoare	16.46		1,351.28
			Fondul pentru scopuri filantropice
			1,928.81
			Depuneri spre fructificare
			131,041.05
			Cambii reescomptate
			6,097.—
			Dividende neridicate
			176.—
			Interese anticipate pro 1896
			3,032.41
			Diverse conturi creditore
			550.68
			Profit curat
			7,544.56
	215,173.62		215,173.62

Eșite.	Profit și Perderi.		Întrate.
	fl.	cr.	
Interese dela depuneri	5,892.04		Interese de escompt
Salar	1,844.—		12,482.55
Spese de cancelarie	401.63		Interese dela obligațiuni cu caventați
Mărci de prezență	152.—		2,382.44
Dare	1,312.14		Interese dela împrumuturi ipotecare
Chiria casei	160.—		3,643.39
Interese fondului de pens.	72 53		Provisiune
Interese fondului de rezervă	510.52		1,558.06
Interese de reescompt	1,732.46		Porto postal
Contribuțiune după interese dela depuneri	589.21		181.20
20% amortisare din mobilier	36.55		
Profit curat	7,544.56		
	20,247.64		20,247.64

Pentru scopuri culturale: fl. 100 bisericelor rom. din localitate; fl. 25 casei române; fl. 30 societății România Jună, Carmen Sylva și Petru Maior; fl. 18 gimnasiului din Brad; fl. 10 scolei r. din Rêhâu; fl. 30 Despărțământului Asociațiunii transilvane din Szász-Sebes.

Dividenda: 1893/5 à 8% = fl. 4.

Revirement: fl. 771.844.67.

42. „Cassa de păstrare“ (reuniune) Seliște (cott. Sibiiului). *1884. Capital social fl. 10,300 format din mise à fl. 100. Dividendele neridicate se contéză ca depuneri spre fructificare in favorul proprietarului.

Direcțiunea:

Dr. Nicolae Maier, președinte; *Dumitru Roman*, vice-președinte; *Dr. Nicolae Calefariu*, *Ioan Comșa*, *Bucur Comșa*, *Nic. Peligrud*.

Comitetul de supraveghiere:

Ioan Banciu, *Dumitru Lăpêdat*, *Aron Gogonca*, *Ilie Hociotă*, *Ioan Comșa*.

Funcționari:

Nicolae Mossora, cassar; *Nicolae Neamțu*, secretar; *Const Herția*, contabil; *Ioan Jugu*.

Dr. Amos Frâncu, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	11,270.42	Depunerile membrilor (capital social)	10,300.—
Împrumuturi pe oblig. cu caventați	153,516.80	Fondul de rezervă	17,786.87
Împrumuturi hipotecare	105,146.—	Fondul de binefaceri	8,075.84
Efecte publice	15,450.—	Depuneri spre fructificare	246,095.17
Crédite de cont-curent	6,871.90	Interese anticip. pro 1896	2,818.89
Diversi debitori	569.63	Diversi creditorii	286.88
		Profit transpus	
		din 1894 . fl.	50.15
		Profit net	7,410.95
	<hr/> 292,824.75		<hr/> 7,461.10
			<hr/> 292,824.75

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese pentru depuneri spre fructificare	9,547.27	Profit transpus din 1894	50.15
Interese de escompt	187.50	Interese:	
Spese:		dela împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți	12,374.40
a) salare și marea de pres.	1,359.65	dela împrum. ipotecare	7,194.16
b) imprim., registre, recuizite de scris, diverse	805.79	dela efecte publice	187.78
Contribuțiune:		dela credite de cont-curent	120.46
directă	762.81	Provisiuni	1,173.31
10% după interese la depuneri	805.16	Taxa de transcriere și porto	5.08
ecivalent și darea drumului compet. de timbru și aruncuri comitatense	102.49		
Profit net	7,461.10		
	<u>21,105.31</u>		<u>21,105.31</u>

Profitul se împarte: fl. 1904.22 dividendă; fl. 2083.83 fond. de rezervă; fl. 3125.75 fondului de binefacere; fl. 347.30 tantieme. Dividenda: 1895 18%, = fl. 18. Revirement: fl. 285,430.02.

43. „Sentinela“, institut de credit și economii, societate pe acții în Satul-nou (Réva-Ujfalú lângă Panciova cott. Torontál). * 9 Dec. 1895. Capital social cor. 80,000 în 800 acții à 100 cor. Firma o subscriu doi membrii din Direcțiune.

Satul nou este o comună mare românească cu 8000 locuitori, dintre cari 7000 români.

Meritul la înființarea „Sentinelei“ în prima liniă îl are demnul și zelosul protopresbiter Trifon Miclea. D-sa, strămutându-se în Novembre 1894 din Uzdin în Satul nou, s'a pus în conțelegere cu fruntașii de aici cu deosebire cu d. d. Petru Stoica învățator și Dr. Alex. Pop medic și a convocat prima conferență de consfătuire pe ziua de 6 Mai 1895, în care și s'a scris prospectul de înființare de cătră următorii membrii fondatori: Trifon Miclea protopresb., Petru Stoica învățator, Ioan Balnojan neguțator, Iosif Popovici paroch, Ioan Gașpar învățator, Dr. Alexandru Pop medic, Pavel Rudnean învățator, Lazar Roșculeț notar, Vasile Rudnean proprietar, Procopie Roșculeț învățator, Jiva Gașpar econom, Ioan Petcu proprietar, toți din Satul nou, Dr. Alexandru Bireescu avocat și Petru Tisu avocat în Panciova.

Pentru înființare s'au binemeritat distinsa familiă Mocioni, dl Vicențiu Babeș și dl Emanuil Ungurean fost director al „Timișanei“.

Acționari sunt familia Mocioni, Babeș, mai multe bănci române, comune bisericesci, inteligenți și proprietari, cu totul 148 acționari.

Adunarea de constituire s'a ținut în 26 Sept. 1895, ér activarea a urmat la 9 Dec. 1895.

Dirrecțiunea:

Trifon Miclea, Jiva Gașpar, Ioan Balnojan, Dr. Alex. Pop, Ioanichie Neagoie, Dr. Alex. Birescu, Petru Stoica, Petru Tisu, George Ortopan, și Stefan Negrul.

Comitetul de supraveghiare:

Iosif Popoviciu, președinte; Lazar Roșculeț, Pavel Rudnean, Ioan Gașpar, Petru Negrul, I. Petcu, Vasile Rudnean, Ilie Zaiet, și Adam Magiar.

Censori:

George Roșculeț, Procopie Roșculeț, Nicolae Bogdan, Vasa Omorean, Alexe Micu, Vasile Balnojan, Ioan Ortopan, Andreiu Ortopan, Filip Roșculeț, Pavel Șofciu, Ioan Bogdan și Ioan Flora.

Funcționari:

Trifon Miclea, director executiv; Traian Marcu, contabil; George Roșculeț, locot. in pens., cassar; Dr. Alex. Birescu și Petru Tisu, adv. în Panciova, jurisconsulți.

44. „Silvania“, institut de credit și economii, în Șimleu (Szilágy-Somlyó, cott. Szilágy). * 1 Ianuarie 1888. Capital social fl. 150,000 în 3000 acții nominative à 50 fl. Firma o subscriu directorul executiv, séu președintele direcțiunei cu A. Marcușiu ori cu Daniel Delei.

Dirrecțiunea:

Georgiu Pop de Băsesci, președinte; Ioan Angyal, vicepreședinte; Andreiu Cosma, Danilă Delei, † Dr. Ioan Maniu, Florian Marcușiu, August Marcușiu, Dr. Ioan Nichita, Teodor Pop, Artemiu Șarcadi, Aug. Vicașiu, Vasiliu Patcașiu.

Comitetul de supraveghiare:

Alimpiu Barboloviciu, președinte; *Teodor Kőváry*, *Florian Cocian*,
Demetriu Suciu, *Alexandru Sima*, *Dr. Casiu Maniu*.

Funcționari:

Andrei Cosma, dir. exec.; † *Dr. Ioan Maniu* adv. institutului;
Ioan P. Lazar, prim-compt.; *Augustin Marcușiu*, cassar; *Valeriu*
Bocoșiu, contabil; *Ioan R. Maxim*, oficial; *Eugeniu Boroșiu*, pract.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Passive.
	fl. cr.	fl. cr.
Capital social, rate rest.	1,860.46	Capital social 3000 acțiuni
Cassa în număr	2,068.07	à 50 fl.
Cambii de bancă escompt.	629,258.24	Fondul de rezervă
Imprumuturi ipotecare	98,924.02	Fondul de pensiune
Imprumuturi pe obligat.	27,139.52	Fondul special de rezervă
Imprumuturi pe amănțe	940.10	Depuneri spre fructificare
Cont-curent	73,328.72	Cambii de bancă reesc.
Efecte	2,154.—	Interese transitoare anticip.
Realități	25,012.81	Cont-curent
Bon în Giro-Cont și la alte		Dividende neridicate
bănci	2,127.99	Diverse conturi creditore
Mobilier . . . fl. 1,242.82		Profitul curat
după amortis.		
de 10%	124.28	
Interese de răscompt an-	1,118.54	
ticipate	3,224.16	
Diverse conturi debitoare	2,727.18	
	<u>869,943.84</u>	<u>869,943.84</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.
	fl. cr.	fl. cr.
Interese:		Interese:
pentru depuneri spre fruc-		dela cambii de bancă esc.
tificare	18,125.44	dela credite ipotecari
pentru fondul de rezervă	1,600.68	dela credite pe obligațiuni
pentru fondul de pensiune	162.28	dela credite amanetari
Spese:		dela credite de cont-curent
salare și marea de pres.	6,601.26	dela efecte
tipărituri, porto, luminat și		Provișiune
alte spese	2,287.82	Chiria
Dare:		Diverse
directă	3,857.48	Profit transp. din anul tercut
după interesele la depun.	1,867.02	
Percentuațiuni	105.97	
Amortisare din mobilier	124.28	
Profit curat	25,531.18	
	<u>60,263.41</u>	<u>60,263.41</u>

Profitul se imparte:

1.	5% după 2786 acțiuni întregi solvite până la 31 Decembrie 1894	fl.	6965.—
2.	6% interese după vărsămintele parțiali solvite până la 31 Decembrie trecut	"	473.53
3.	20% tantiema direcțiunii, comitetului de revisiune, directorului executiv și funcționarilor	"	3713.24
4.	20% fondului de rezervă	"	3713.24
5.	2% fondului de pensiune	"	371.32
6.	Amortisare din prețul realităților	"	42.84
7.	Supradotarea fondului de rezervă	"	4612.78
8.	Supradotarea fondului de pensiune	"	270.42
9.	3% supradividendă la 2786 acțiuni plătite întregi	"	4179.—
10.	Scopuri culturale și de binefaceri:		
	a) Pentru scôla de fete a „Reuniunii femeilor române Selag. din Șimleu	fl.	300.—
	b) Pentru scôla din Crasna	"	40.—
	c) Pentru fondul cultural	"	459.98
	d) Pentru reuniunea pompierilor din Șimleu	"	20.—
		"	819.98
11.	Onorare și remunerațiuni:		
	a) Onorariu avocatului	"	200.—
	b) Remunerațiuni cancelistilor	"	115.—
		"	315.—
12.	Se lasă la dispozițiunea directorului executiv	"	24.83
			<u>25,531.18</u>

Dividenda: $1893/5 \ 8\% = \text{fl. } 4.$

Revirement: fl. 8.468,657.93.

45. „Șoimușana“, institut de credit și de economii în Șoimuș (Sajó-Solymos, cott. Bistrița Năseud). * 1894. Capital social cor. 25,000 în 500 acții à 50 coróne.

Direcțiunea:

Dr. Demetriu Ciuta, președinte; Ioan Mărginean, vicepreședinte;
Ioan Bârsan, Victor Baciu, Vasile Baciu.

Comitetul de supraveghiere:

Leon Mănăsturean, Elie Posmușan, Vasile Nechiti.

Funcționari:

Ioan Baciu, director executiv; Basiliu Baciu, contabil; Ioan M. Baciu, cassar.

Dr. Gavrilă Tripon, juriconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.		Pasive.
	cor. fl.		cor. fl.
Casa în numărar	160.59	Capital de acțiuni	25,000.—
Capital restant	7,582.—	Depuneri spre fructificare .	3,025.95
Cambii escomptate	25,077.36	Interese încassate pro 1896	234.24
Imprumut pe ipotecă . . .	1,953.—	Creditori	6,724.86
Mobilierul . . . fl. 167.20		Profit curat	830.66
după amortisare			
de 20% „ 41.80	125.40		
Spese de fondare fl. 289.82			
după amortisare			
de 20% „ 72.46	217.36		
Debitori	700.—		
	<u>35,815.71</u>		<u>35,815.71</u>

Eșite.	Profit și Perderi.		Întrate.
	cor. fl.		cor. fl.
Interese după depuneri . . .	55.69	Interese după împrumuturi	1,270.02
20% amortisare din mobilier	41.80	Interese de întârziare . . .	180.23
20% amortisare din speșele de		Provisiune	445.29
fondare	72.46	Taxe	412.10
Salare	488.23		
Chiria	100.—		
Spese de tot soiul	718.80		
Profit curat	830.66		
	<u>2,307.64</u>		<u>2,307.64</u>

Profitul se împarte: cor. 785 dividendă; cor. 40 fondului de rezervă; cor. 5.66 scopuri filantropice.

Dividendă: 1895 5% = cor. 2.50

Revirement: cor. 123,301.—

46. „Someșana“, institut de credit și de economii în Dej (Deés, cott. Szolnok-Doboka). * 1890. Capital fl. 100.000 în 1000 acții à fl. 100. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Dionisiu Vajda, președinte; *Dr. Teodor Mihali*, *Gregoriu Pușcariu*,
Simcon Rusu, *Florian Hatoș*, *Dr. Vasile Ramonezai*, *Teodor Herman*, *Victor Ilyés*.

Comitetul de supraveghiare:

Iosif Lissai, *Dr. Gavril Tripon*, *George Pop*, *Mateiu Pop*, *Andrei Cosma*.

Funcționari:

Dr. Teodor Mihali, director executiv și avocat; *Sim. Rusu*, secretar și contabil-șef; *Flor. Hatoș*, cassar; *Aug. Pintea*, cont.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.
	fl. cr.	fl. cr.
Cassa în număr	4,257.69	Capital social: 1000 acții
Cambii de bancă	168,340.50	à fl. 100
Cambii de bancă cu asigurarare ipototecară	141,213.—	100,000.—
Imprumut ipototecar	46,647.50	Depuneri spre fructificare
Imprumut pe obligații	11,420.—	109,214.32
Efecte	1,889.—	Fond de rezervă
Debitorii	5,060.18	15,606.—
Capital restant	38,886.47	Fond de pensiune
		6,725.67
		Cambii reescomptate
		163,849.50
		Dividendă
		640.50
		Tantiemă
		190.46
		Creditorii
		1,427.14
		Deposit
		1,327.67
		Giro
		180.—
		Interese anticip. pro 1896
		5,461.—
		Profit curat
		13,092.08
	<u>417,714.34</u>	<u>417,714.34</u>

Esıte.	Profit și Perderi.	Întrate.
	fl. cr.	fl. cr.
Interese:		Interese:
după depuneri	6,521.02	dela cambii
după reescompt	8,648.83	19,438.47
după fondul de rezervă	606.—	dela împrumuturi ipotec.
după fondul de pensiune	375.72	3,472.82
după vërsăminte din capital	72.74	dela împrum. pe obligații
Spese:		912.02
Salare	3,739.92	dela efecte
Marce și diurne	810.—	87.70
Spese de birou, porto	1,025.97	dela cont-curent
Chiriă	400.—	377.92
Dare:		de întârziare
directă	2,287.56	5,471.26
după depuneri și competență de timbru	653.58	Competință, taxe de tran-
Amortisare	400.—	scrieri și provisiuni
Abscrieri	575.—	9,448.23
Profit curat	13,092.08	
	<u>39,208.42</u>	<u>39,208.42</u>

Profitul se împarte: fl. 2500 la acționari conform §-lui 56 din statute; fl. 2648.02 la fondul de rezervă; fl. 1059.20 tantiema

direcțiunei; fl. 423.68 tantiema comitetului de revisiune; fl. 211.84 tantiema directorului executiv; fl. 211.84 tantieme funcționarilor; fl. 529.60 la fondul de pensiune; fl. 1271.04 pentru scopuri culturale; fl. 1250 supravidendă la acționari; fl. 1745.98 dotația extraordinară fondului de rezervă; cu care sumă fondul de rezervă va fi de fl. 20,000; fl. 1000 pentru crearea unui fond special de rezervă, care se servescă pentru acoperirea perderilor obvenite la institut; fl. 240.88 să se transpună în contul anului viitor.

Suma pentru scopuri culturale și de binefaceri s'a împărțit astfel: Bisericei gr. cat. din Dej fl. 300; din Prilap fl. 200, din Cristur fl. 200; din Beclean fl. 100; din Bogata r. fl. 30; gr.-or. din Dej fl. 200; din Olpret fl. 100; Rom. Jună fl. 50; studenților din Blaj fl. 20; universitarilor din Cluj fl. 20; lui Melinas V. ajutor fl. 20; neimpărțiți fl. 31.04.

Dividenda: $1893/5$ 5%, 5%, $7\frac{1}{2}\%$ = fl. 5, 5, 7.50.

Revirement: fl. 3.936,773.—

47 „Speranța“, reuniune de împrumut și păstrare în Borgo-Prund (cott. Bistrița-Năsăud). * 1885. Capitalul social fl. 31,265.90 se compune din mise à 25 fl., ce se pot răspunde în rate săptămânale à 50 cr., lunare à 2 fl., seu deodată. Împrotocolarea 21 Martie Nr. 898/1885 Bistrița. Firma o subscie directorele executiv cu cassarul seu secretarul.

Direcțiunea:

Dr. Nicolae Hangănuț, director executiv; *V. Wokalek*, cassar;
Anchedim Candale, *Ioan Dologa*, *Pavel Beșa*.

Comitetul de supraveghiere:

Simcon Monda, *A. Wachsmann*, *Eliseu I. Dan*.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Inventar	140.—	Părți fundamentale	31,265.90
Capitale elocate	57,953.30	Datorii	2,042.83
Interese restante	937.11	Împrumut cambial	7,650.—
Solviri anticipative	200.56	Deposite	15,284.97
Restul cassei cu finea 1895	545.89	Fond de rezervă	1,137.46
	<u>59,776.86</u>	Interese anticipative	681.99
		Dividenda neridicată	69.29
		Câștig per saldo	<u>1,644.42</u>
			59,776.86

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese după depozite . . .	779.67	Interese solvite pro 1895 . . .	4,067.25
Interese după capitalul fundamental	1,547.70	Interese restante pro 1895 . . .	708.65
Interese după imprum. camb.	556.28	Provisiune	214.17
Dare de 10% după interesele depunerilor	77.97	Taxe de inseriere	13.75
Competența fond. de rezervă	44.10	Interese de întârziare	176.40
Administrațiunea	882.—	Competință fond. de rezervă	44.10
Chiria localităților	30.—	Diverse	900.13
Darea regescă	417.88		
Imposite comunale	119.25		
Spese postale, tipărituri etc.	25.18		
Saldo	1,644.42		
	6,124.45		6,121.45

Profitul se împarte: fl. 1538.99 dividendă; fl. 75.43 fondului de rezervă; fl. 30 pentru scopuri filantropice Cluj

Dividenda: 1893/5 à 9% 9%, 5% = fl. 2.25, 2.25, 1.25.

Revirement: fl 179,225.36.

48. „*Timișiana*“, institut de credit și economii, ca societate pe acții în *Timișoara* (cott. Temeș). * 1885. Capital social fl. 280.000 în 2800 acții nominative à fl. 100. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Ioan Suciu, director; *Em. Ungurean*, *George Trailă*, *Ioan Istin*,
Dr. Petru Țegle, *Alexandru Crăciunescu*, *Costa Maniu*.

Comitetul de supraveghiere:

Ioan Theodoroviciu, *Dr. Lazar Simon*, *Aureliu Drăgan*, *Aureliu Popoviciu*.

Funcționari:

Ioan Suciu, director executiv; *Ioan Miculescu*, contabil; *Romulus Cărabas*, *Dimitrie Vancu*, *Arcadie Oprcan*, *Francisc Buzariu*,
Alex. Buibas.

Active.		Bilanț cu 31 Decembrie 1895.		Pasive.	
	fl. cr.				fl. cr.
Cassa în numărariu . . .	12,623.50	Capital de acții emisiun. I.	100,000. —	Capital de acții emisiun. II.	180,000.—
Cambii escomptate . . .	460,146.95	Fondul de rezervă general	13,802.98	Fondul de rezervă încurs	
Cambii hipotecare . . .	44,327.20	din emisiunea II. . .	13,710.—	Fondul de rezervă pentru	
Împrumuturi hipotecare .	211,968.15	acoper. pretens. dubioase	1,701.50	Fondul de rezervă pentru	
Mobiliar . . . fl. 557.92		diferința la curs . . .	800.—	Fondul de pensiuine . . .	1,100.—
după amortisare		Fondul de pensiuine spre fructificare	393,243.33	Cambii reescomptate . . .	81,682.—
de 10% . . . „ 55.79	502.13	Interese transitoare . . .	9,040.10	Interese transitoare . . .	9,040.10
Lombard	1,745.—	Dividendă neridicată . . .	126.—	Contribuție după interese	
Efecte	3,064.90	la dep. spre fructificare	966.90	Interese după capitalul de	
Realități	14,622.81	acții și fondul de rezervă		din emisiunea II. . . .	2,722.84
Giro- și Cheque-Conto . .	283.33	Diverse conturi creditoare	1,224.87	Profit curat	17,861.95
Inter. de reescompt anticip.	394.54				
Diverse conturi debitoare .	1,293.65				
Capital de acțiuni neversat	67,010.26				
		<u>817,982.47</u>		<u>817,982.47</u>	
Debit.		Profit și Perderi.		Credit.	
	fl. cr.				fl. cr.
Interese ridicate și capita-		Interese de escompt . . .	34,987.85	Interese după cambii hipot.	1,069.17
lisate	19,269.71	Interese după împrumuturi		hipotecare	14,769.84
Salare	5,690.50	hipotecare	77.35	Interese după lombard . . .	77.35
Contribuția	2,963.64	Interese după lombard . . .	77.35	Venitul efectelor	63.—
Contribuția după interese .	272.28	Venitul efectelor	63.—	Venitul realităților	572.69
Contribuția după interese		Provisiune	330.91		
la depuneri spre fructific.	960.08				
Interese de reescompt . . .	3,450.95				
Chiria și spese de cance-					
larie	989.22				
Tipărituri	356.69				
10% amortis. din mobilier	55.79				
Profit curat	17,861.95				
		<u>51,870.81</u>		<u>51,870.81</u>	

Profitul se împarte; fl. 6000 dividendă; fl. 6235.79 se adaugă la fondul de rezervă general; fl. 1000 se adaugă la fondul du-bioselor; fl. 400 se adaugă la fondul pentru diferență de curs; fl. 1000 se dotază fondului de pensiuine; fl. 2348.16 tantiemă; fl. 878 se pune la dispozițiunea direcțiunei spre scopuri de binefacere.

Dividenda: $1893/5 \ 4\%, 5\%, 6\% = \text{fl. } 4, 5, 6.$

Revirement: fl 4.504,248.58.

49. „Ulpiana”, institut de credit și economii, ca societate pe acții în Grădișce (Várhely cott. Hunyad). * 1893. Înregistrată sub Nr. 8624, Deva. Capital social fl. 15,000 în 600 acții nomi-native à 25 fl. Cupónele se prescriu după 3 ani.

Direcțiunea:

Alexandru Rîmbaș, președinte; *Stefan Tarină*, vicepreședinte; *Ioan Opronî*; *Z. Cristian*; *Avel Pop Bociat*, directorul executiv; *Andrieu Ionaș*, subdirector.

Censori: *Lascuț Opronî*, *Sim. Șip*, *George Răduț*, *Bălan Mihuțoni*.

Comitetul de supraveghiere:

C. S. Stoica, *S. Adolf*, *I. Berohn*, *Romul Barbescu*, *Romul Raca*, *Ioane Fărcaș*.

Funcționari:

Avel Pop Bociat, dir. executiv; *Simon Herman*, cassar; *N. Trim-bițoniu*, contabil.

Mihail Bontescu, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	735.60	Capital de acțiuni	15,000.—
Credite cambiale	29,606.—	Depuneri și interese capit.	9,520.90
Cambii cu acoper. hipotec.	7,872.—	Cambii reescomptate	10,514.—
Inventar	462.66	Fond de rezervă	884.25
Diverse	217.40	Dividendă neridicată	105.70
Spese procesuale restituib.	14.45	Interese transitoare	428.30
		Binefaceri neridicate	3.—
		Profit curat	2,451.—
	<u>38,908.11</u>		<u>38,908.11</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese de reescompt . . .	510.94	Interese de escompt . . .	3,516.39
Interese la depuneri . . .	528.79	Provisiune	1,080.75
Salare	720.—	Taxe, penale	154.57
Marce de prezență	28.65		
Contrib. de stat și comunală	395.32		
Chirie de casă	30.—		
Porto postal	13.45		
Spese generale	72.60		
Profit curat	2,451.96		
	<u>4,751.71</u>		<u>4,751.71</u>

Dividenda: 1893/5 12%, = fl. 3.

Revirement: fl. 164,842.15.

50. „Unirea“, institut de credit și economii în Vad (cott. Făgăraș). *1893. Capitalul se compune din mise à 50 fl. plătibile în rate lunari à 1 fl.

BCU Cluj / Direcțiunea: Library Cluj

Irodion Boeriu, Ioan Șandru, Iacob Boeriu, Tămaș Boeriu, Iosif Păsărariu, Iosif Ștefan Strâmbu.

Comitetul de supraveghiere:

Ion Dejenar, George Boeriu, George Șandru Boeriu, Ioan Cosgaria, Manase Damian.

Funcționari:

Irodion Boeriu, cassar; Ioan Șandru, contr.; George Cosma, secr. Dr. Nicolau Motoc, jurisconsult.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Passive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	33.55	Capital de cuote	1,961.05
Cambii reescomptate . . .	17,572.90	Fondul de rezervă	91.93
Obligațiuni cu caventați . .	5,573.—	Depuneri spre fructificare .	20,412.71
Spese de fond. după amortisare de fl. 15.50	139.57	Interese transitore	344.—
Mobilier după amortisare de fl. 17.46	157.14	Dividende neridicate	2.50
	<u>23,476.16</u>	Diverse conturi creditore . .	38.62
		Profit curat	625.35
			<u>23,476.16</u>

Esıte.	Profit și Perderi.	Intrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese la depun. spre fructificare	1,096.97	Interese de escompt	1,581.14
Interes. după cuotele lunari	40.33	Interese la împrumuturi cu obligațiuni	579.93
Spese de birou	193.75	Taxe de manipulare	1.04
Salare	231.54	Profit transpus din anul 1894	330.—
Marce de prezență	14.75		
Remunerațiuni	110.—		
Contribuțiune	139.54		
Amortisare din mobiliar	17.46		
Amort. din speșele de fond.	15.50		
Provisiuni	6.92		
Profit curat	625.35		
	2,492.11		2,492.11

Dividenda: 1895 5%₀ = fl. 2.50.

Revirement: fl. 65,016.18.

51. „Victoriatt; institut de credit și economii, societate pe acții în Arad (cott. Arad). * 1887. Capital fl 300,000 în 3000 acții à fl. 100.

Președintele institutului:

Dimitrie Bonts, consilier reg.

Direcțiunea:

Dr. Georgiu Vuia, președinte; *Georgiu Lazar*, vice-președinte; *Mihail Veliciu*, *Vasilie Mangra*, *Romul Ciorogariu*, *Ignatie Papp*,
Dr. Nicolau Ciacan, *Anton Karátsonyi*.

Comitetul de supraveghiere:

Petru Truția, președinte; *Vasilie Papp*, *Petru Grozda*, *George Feier*, *Georgiu Popoviciu*.

Funcționari:

Dr. N. Oncu, director executiv; *Sava Raicu*, secret.; *Vichentie Belințean*, casar; *G. Popoviciu*, controlor; *George Adam*, vice-contabil; *Axenti Secula*, *Aurel Roșescu*, lichidatori; *I. Moldovan*,
Anastasiu Demian, *Eug. Popoviciu*, practicanți.

Aurel Suciu, jurisconsult.

Censori:

Demetriu Dobrău, Constantin Don, George Sida, George Purcariu, George Jancovicu, Iuliu Herbay, Ioan Groza, Constant. Gurban, Ioan Belle, Ignatiu Pavlovics, George Mladin, Ioan Petruțiu, Paul Tempea, Ioan Burdan, Trifon Miclea, Dimitriu F. Negrean, Gerasim Serb, Nicolau Serb, Nicolau Urs, Sigismund Budai, Isaia Monțiu, Demetriu Albiciu, Ioan Codrean, Demetriu Ganea, Zaharie Cuparescu, Nicolae Rocsin.

Active.	Bilanț cu 31 Decembre 1895.	Pasive.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Cassa în numărar	25,675.49	Capital social: 3000 acții à 100 fl.	300,000.—
Bon în Giro-Conto	374.70	Fondul de rezervă al acț.	81,003.36
Cambii în portofoliu	852,486.53	Fondul de pens. al funcționarilor	5,450.23
Imprumuturi ipotecari	318,931.—	Depuneri spre fructificare	856,234.71
Avansuri pe efecte	7,039 —	Diverse conturi creditore	3,510.57
Casa institutului	61,311.87	Dividendă neridicată	476.—
Efectele proprii	4,745.21	Contribuția după interesele depunerilor sem. II.	1,913.10
Diverse conturi debitoare	27,171.79	Interese transitoare anticipate pe 1896	14,244.27
Interese transitoare restante	8,686.40	Profit transpus din 1894 . fl. 3,405.79	
Mobilier . . fl. 2,932.94		Profit net . „ 39,823.61	43,229.40
după amortis. de 10% . . „ 293.29	2,639.65		
	<u>1,309,061.64</u>		<u>1,309,061.64</u>

Eșite.	Profit și Perderi.	Întrate.	
	fl. cr.	fl. cr.	
Interese: pentru dep. spre fructific.	38,532.12	Interese: dela cambii	70,328.90
Spese: Imprim., registre, requisite de cancelarie, lemne, lumină, diverse	3,703.57	dela imprumuturi ipotec.	26,944.26
Contrib. directă și 10% dare de interesele dep., chiriă	7,314.33	dela avansuri pe efecte	739.86
Salare	8,706.66	Venitul efectelor proprii	203.40
Porto	1,844.49	Chiria	3,100.37
Amortisare din mobilier . . fl. 293.29		Venitul transpus din 1894	3,405.79
Amortisare la cambii . . „ 1,098.72	1,392.01		
Venitul transp. din 1894 . fl. 3,405.79			
Venit net . . „ 39,823.61	43,229.40		
	<u>104,722.58</u>		<u>104,722.58</u>

Profitul se împarte: fl. 24.000 dividendă; fl. 7057.35 fondului de rezervă; fl. 4798.33 tantieme; fl. 1637.37 fondului de pensiune; fl. 700 remunerații; fl. 1500 scopuri filantropice.

Dividenda: $1893/5$ 7%, 7%, 8% = fl. 7, 7, 8.

Revirement: fl. 11.473,199.45.

52. „*Vlădeasa*“, institut de credit și economii, societate pe acții în B. Huedin (cott. Clujului). * 1895. Capital social fl. 35.000 în 700 acții à 50 fl. Înregistrată sub Nr. 10172 în Cluj. Bilanțul se va încheia cu finea anului 1896.

Direcțiunea:

Ioan Pop, viceprotopop în Morlaca, președinte; *Iuliu Poruțiu*, director executiv; *Luca Lungu*, în Nagy Sebes; *Dr. Aurel Mărincaș*, adv. în B. Hunyad; *Stefan Pop*, paroch în Alsó-Fülek.

Comitetul de supraveghiere:

Basilii Podóbă, director al „Economului“ din Cluș; *Nicolau Suru Mărincaș*, proprietar și preot în Székelyo; *Florian Hajdeu*, preot în Nagy Sebeș; *Florian Petrean*, preot în Nagy Almás; *Simion Mărincaș*, preot în Kásapatac.

Funcționari:

Iuliu Poruțiu, director; *Mihail Mărincaș*, cassar; *Constantin Căciulă*, contabil.

Dr. Aurel Mărincaș, jurisconsult.

În anul 1896 s'au făcut pașii de lipsă pentru a se înființa o bancă în Zlatna (Zlăgneana) cu corone 100,000, 1000 acții à 100 corone.

Legea comercială ungară.

Articolul de lege XXXVII. Sancționată în 15 Maiu 1875.

Partea II.

Afaceri comerciale.

Titlul I.

Afaceri comerciale în genere.

Capitolul I.

Conceptul afacerilor comerciale.

§. 258. De afaceri comerciale se consideră :

1. cumpărarea său procurarea în alt mod de mărfuri său alte obiecte mobile cu scopul, de a le vinde érá mai departe, său în natură, prelucrate, său de tot lucrate;
2. angajarea de a lifera obiectele numite în punctul precedent, pe cari, cel ce se angajéză, le procură spre scopul acesta;
3. cumpărarea său procurarea în alt mod de efecte de stat, acții ori alte obiecte comerciale, menite pentru comerciu, chiar și la casul, decât procurarea nu se întéplă cu scop de a se vinde mai departe;
4. primirea de asigurări; •
5. angajarea de a transporta călători său bunuri pe mare și împrumutarea de bani, pe lângă amanetarea corăbiei.

§. 259. De afaceri comerciale se vor considera mai departe următoarele afaceri, decât se pörtă în mod profesional :

1. angajarea de a lucra său a prelucra pentru alții lucruri mobile, presupunându-se că meseria angajatorului trece peste sfera industriei mici;
2. afacerile de bancher și zarafiă;

3. afacerile comisionarului, ale expeditorului, ale cărauşului cum şi afacerile stabilimentelor cu destinaţiune de a transporta persoane;

4. afacerile de antrepozite (magazine publice);

5. afacerile de editură, precum şi alte afaceri cu negoţ de cărţi şi artă; mai departe afacerile tipografiilor, întru cât purtarea lor trece peste sfera industriei mici;

6. afacerile acelor producători, cari îşi lucră şi prelucră singuri produsele proprii, cum şi afacerile industriei montanistice, întru cât acest ram de industrie trece peste sfera industriei mici;

7. mijlocirea de afaceri comerciale.

Afacerile numite şi atunci sunt a se considera ca afaceri comerciale, decât deşi nu se pörtă în mod profesional, comerciantul însă le execută în purtarea profesiunii sale comerciale.

§. 260. Tóte afacerile unui comerciant, ce se ţin de purtarea profesiunii sale comerciale, sunt a se considera de afaceri comerciale.

Din contra vëndări făcute de industriaşi mici, întru cât acestea se întemplă numai în exerciereă profesiunii lor, nu se pot considera de afaceri comerciale.

§. 261. Contractele incheiate de cătră un comerciant, la casuri de indoelă, se consideră ca aparţinătore de purtarea meseriei sale comerciale.

Obligaţiunile semnate de un comerciant se privesc ca semnate în sfera de activitate a meseriei sale, întru cât din ele nu reese contrarul.

§. 262. Contracte despre lucruri imobile nu se privesc de afaceri comerciale.

§. 263. Însuşirea séu valabilitatea unei afaceri comerciale nu se eschide prin împregiurarea, că cineva este oprit de a purta comerciu prin funcţiunea, ori poziţia sa, din cauze poliţiale profesionale séu din alte cauze.

§. 264. La fie-care afacere de drept, care pe partea unuia dintre contrahenţi este afacere comercială, se aplică faţă cu amândoi contrahenţii dispoziţiile din a doua parte a legii presente. Abatere dela acesta are loc numai, decât din însuşi dispoziţiile acestea resultă, că invoelile lor speciale obligă numai pe acela

din cei doi contrahenți, pentru care afacerea se privește de afacere comercială.

Capitolul II.

Dispoziții generale asupra afacerilor comerciale.

§. 265. La judecarea și interpretarea afacerilor comerciale, servesece ca normativ nu atât înțelesul literal al expresiunilor folosite, cât voința contrahenților.

§. 266. Cuvintele din contract se iau în înțelesul lor obicinuit, într-o cât contrahenții nu documentează, că ei au dat expresiunilor folosite alt înțeles, de cum este obicinuit în afaceri comerciale.

La casuri de indoelă, expresiunilor folosite în contract li-se dă acea interpretare, prin care afacerea pôte căpêta putere de drept.

§. 267. La judecarea însemnătății și valabilității acțiunilor și întrelăsărilor, trebuie să se ia în considerare obiceiurile și usanțele, cari au valoare în comerț.

§. 268. Accia, cari s'au obligat în comun față de o a treia persoană, într-o afacere, care pentru ei este afacere comercială, se consideră ca debitori solidari, decă din invoelă cu creditorul nu rezultă contrarul.

§. 269. Decă există mai mulți debitori solidari, creditorul pentru pretensiunea sa pôte pări după plac pe toți, ori pe unii, séu numai pe unul din debitori. Decă obiectul pretensiunii este împărțibil, își pôte validita împărțit dreptul asupra lui, fără ca prin acésta să-și piérdă dreptul asupra întregului, față de debitorul, asupra căruia și-a validitat dreptul numai în parte.

§. 270. Debitorul solidar înacționat pôte face creditorului numai acele obiecțiuni, care este în drept se le facă personal séu cari privesc pe toți condebitorii față de creditor.

În afaceri comerciale, de asemenea în tôte casurile, în cari prin legea de față se impune o îndatorire solidară, debitorul solidar nu are dreptul se cêră împărțirea séu să cêră înacționarea altora ântéiu și nu pôte face nici o obiecțiune că creditorul 'l-a pârît pe el singur pentru întrégă pretensiunea.

Aceeși are valoare față de garanți, decât garanța s'a luat pentru o datorie rezultată dintr'o afacere comercială, séu decât însași garanța este a se privi de afacere comercială.

§ 271. Dacă cineva într'o afacere, care pe partea sa este afacere comercială, este dator se îngrijescă pentru altul, trebuie se îngrijescă de ea, cu îngrijirea unui comerciant cinstit.

§. 272. Cea-ce are drept se céră despăgubire, pôte cere restituirea daunei reale, cum și a câștigului pierdut.

§. 273. Pedepșa convențională, în privința sumei nu este supusă nici unei restricțiuni și la cas de indoelă, prin depunerea ei, debitorul nu se îndreptătesce a se elibera de îndeplinirea obligamentului.

Stipularea unei pedepse convenționale, la casuri de indoelă nu eschide pretensiunea asupra unei despăgubiri, ce trece peste suma aceleia.

Întrucât pedepșa convențională s'a condiționat pentru cazul, decât contractul nu s'a executat la timpul hotărit, séu la locul cuvenit, creditorul pôte cere pe lângă împlinirea contractului și pedepșa convențională.

§. 274. Pedepșa convențională, decât s'a condiționat o întrelăsare, este a se plăti când s'a făcut ceva în contra invoelii, decât însă invoela pretinde ore-care îndeplinire este a se plăti, decât debitorul nu satisface îndatoririi sale.

§. 275. Dacă împlinirea contractului s'a făcut imposibilă prin un incident ore-care, séu, decât la neîmplinire, este de vină creditorul, séu decât împlinirea s'a primit fără rezervă, pedepșa convențională nu se pôte pretinde.

§. 276. În lipsa altei invoeli, arvuna servește de semn al încheierii contractului și, după îndeplinirea contractului trebuie restituită, séu computată.

Arvuna trebuie și atunci dată înderépt, decât contractul se nimicesce prin o repășire împrumutată a contrahenților, ori din alte cauze.

§. 277. Cea-ce pörtă vină la neîmplinirea contractului — decât nu s'a stipulat altfel, ori nu este alt us comercial — pierde arvuna dată ori, pe cea primită, are sé o restituie indoit.

Despre incuviințarea, cum și despre executarea vânzării, creditorul, intru cât se poate, are se însciințeze numai decât pe debitor, și se-i predea prisosul sumei de vânzare. Dăcă creditorul intrelasă însciințarea, este obligat la restituirea daunei.

§. 306. Dăcă predarea amanetului a urmat pentru o pretenșiune diu afaceri comerciale și în scris s'au învoit ca creditorul să se pôtă acoperi din amanet fără intervenția judecătorească, atunci creditorul, dăcă debitorul nu-și îndeplinesce la timp obligamentul, pôte vinde amanetul publice. În cazul acesta dăcă obiectele amanetate au un preț de piață, ori de bursă, creditorul pôte exopera vânzarea și fără publicitate, cu prețul curent, prin o persoană acreditată. Despre executarea vânzării, creditorul, intru cât se pôte, are se însciințeze pe debitor numai decât, și se-i predea prisosul prețului; dăcă negligă însciințarea, este obligat se restituie paguba.

§. 307. Dăcă debitorul cade în concurs, în sensul ambilor §§ premergători creditorul are să însciințeze masa concursuală despre executarea vânzării și se extradeie aceleia și prisosul prețului.

§. 308. Cu transcrierea pretenșiunii asigurate numai atunci se transcrie dreptul de amanet, dăcă se predă și obiectul, care servește ca amanet.

§. 309. Pentru pretenșiunile scăđute din afaceri comerciale, creditorul se pôte folosi de dreptul de retențiune (oprire) asupra acelor bani, obiecte mobile și hârtii de preț de ale debitorului seu, cari cu scirea acestuia, ajung în posesiunea sa faptică, séu la dispoziția sa. De dreptul acesta nu se pôte folosi, dăcă obiectele, înainte séu după predare, au ajuns în posesiunea creditorului cu un scop deosebit stabilit séu de cătră debitor, séu de un al treilea.

Între comercianți sustă dreptul de retențiune și pentru pretenșiuni nescadente provenite din afaceri comerciale imprumutate, dăcă asupra averii debitorului s'a deschis concurs, séu dăcă debitorul și-a sistat și numai plățile, séu dăcă o execuția judecătorească, dusă asupra lui, a rămas fără efect. În cazul acesta nici dispoziția debitorului, nici îndatorirea d'a procedea cu obiectele într'un anumit mod, nu se opun dreptului de retențiune, intru cât impregiurările arătate s'au întemplat după predarea obiectelor, séu dăcă creditorului i-s'au făcut cunoscute după primire.

§. 310. Creditorul, care, în sensul § premergător, are drept de retențiune, este obligat, fără întârziere, se înștiințeze pe debitor despre exerciere acelu drept.

El este în drept, decât debitorul nu'l asigură de cu vreme în alt mod, și la cas decât asupra debitorului s'a declis concurs, se cêră vîndarea obiectelor reținute pe calea acțiunii ridicate la judecătoria competentă și să se acopere din vîndare înaintea altor creditori ai debitorului. Prisosul eventual are se'l predea debitorului, respective masei concursuale.

Capitolul III.

Încheierea de afaceri comerciale.

§. 311. Valabilitatea afacerilor comerciale, excepționându-se casurile enumerate în Legea acêsta, nu este condiționată de vre-o dispozițiã în scris sêu de alte formalități.

§. 312. Decât prin Legea acêsta se stabilește o formă deosebită la încheierea unei afaceri sêu, decât părțile valabilitatea unei afaceri au făcut'o pendentă dela o formă specială, afacerea numai atunci se privește valabil încheiată, decât s'a executat în forma satorită.

§. 313. Pentru valabilitatea contractului scris este de ajuns, decât acesta este scris de partea obligătore.

Decât un contrahent nu scie scie, trebuie se-și legalizeze punerea degetului prin subscrierea a doi martori, dintre care unul subscie pe contrahent.

§. 314. Decât la încheierea unei afaceri comerciale se face un ofert și pentru acceptarea lui se fixeză un termin hotărit, atunci ofertantul, fără considerare, decât interesații au fost ori nu prezenți, nu pôte repăși până la expirarea terminului aceluia.

În lipsa unei astfel de fixări de timp, ofertul dintre prezenți își pierde efectul, decât declarațiã pentru acceptare nu se face numai decât.

§. 315. Decât între absenți se face un ofert fără a se fixa un timp pentru acceptarea lui, ofertantul remâne în oblig pe timpul care, între impregiurări normale, se recere pentru respuns. La calcularea acestui restimp, ofertantul pôte procede dela presupunerea că ofertul seu a ajuns la timp la destinațiã.

Sosesce acceptarea trimisă la timp, numai după terminul acesta, contractul nu sustă, decât într'aceea ofertantul a însciițat despre repășirea sa imediat după primirea acceptării.

§. 316. Dacă revocarea unui ofert ajunge la cealaltă parte mai curënd ca ofertul, séu deodată cu acela, ofertul se privesce de nefăcut. Deasemenea acceptarea se consideră de nefăcută, decât ofertantul a fost incunosciințat de revocarea ei înainte de ajungerea declarației de acceptare, séu deodată cu sosirea ei.

§. 317. Dacă, la dorința părților, o afacere are să se execute fără amênare, o revocare de acceptare nu pôte avé loc în cazul, când indeplinirea a început deja.

§. 318. La contractul incheiat între absenți, încheierea contractului se privesce dela timpul, în care s'a expedit declarația de acceptare, séu când s'a dat pentru expediare.

§. 319. Acceptarea cu condițiuni, séu restricțiuni, se consideră de refuzarea ofertului, împreunată cu un nou ofert.

§. 320. Comerciantul, care stă cu altul în legătură de afaceri, ori față de acesta se îmbie a-i executa oferte, este obligat a se declara imediat cu privire la oferte séu ordine, în cas contrar tăcerea se consideră ca primire a ofertului séu a ordinului.

Chiar și decât el refusă ordinul séu ofertul, este obligat de o camdată se apere de pagubă mărfurile séu alte obiecte expediate tot atunci, pe spelele aceluia, care a făcut ofertul séu ordinul întru cât o pôte face fără daună proprieă și are destulă acoperire pentru spelele, ce pot obveni.

Tribunalul competent pôte dispune la cererea plenipontențiatului aședarea bunului într'un antreposit séu la un curator, până când proprietarul ia alte dispoșiți.

Capitolul IV.

Îndeplinirea afacerilor comerciale.

§. 321. Déca în contract nu este fixată mai de aprópe specia și calitatea mărfii, partea obligată are să lifereze marfă de speciă și calitate mijlociă.

§. 322. Îndeplinirea afacerii comerciale are să se întempe în acel loc, care s'a fixat ca loc de împlinire după dorința con-

trahenților fixată expres, séu după împrejurări, anume, care rezultă din natura și scopul afacerii.

Lipsește presupunerile acestea, atunci afacerea — cu excepțiunea casului amintit în §. următor — are să se împlinească în locul unde, pe timpul încheierii contractului, obligatul își avea stabilimentul séu, ori în lipsa acestuia, locuința sa.

§. 323. Dacă sunt a se preda anumite lucruri, cari atunci, când s'a încheiat contractul, cu scirea contrahenților se aflau în alt loc, predarea se întem plă în locul acesta.

§. 324. La plăți de bani, cu excepțiunea plăților făcute în hârtii îndorsabile séu la purtător, debitorul, dacă din contract, séu din natura afacerii, séu din intențiunea contrahenților nu rezultă altă dispozițiã, este obligat pe risicul și pe speșele sale a transpuné creditorului plata la locul, unde acesta își avea stabilimentul când s'a încheiat contractul, în lipsa aceluia, unde își avea domiciliul.

§. 325. Dacă pentru îndeplinire s'a hotărit mai multe locuri, îndeplinirea, dacă prestațiunea e divisibilã, în lipsa altor dispoziții, are să se întem ple la locurile hotărite în părți egale. Dacă din contra prestațiunea este indivisibilã și dacă cu privire la dreptul de alegere, nu s'a luat nici o dispozițiã, debitorul alege, în care din aceste locuri îndeplinește contractul.

§. 326. În casuri dubie se iau de normative pentru contract măsura, pondul, valuta, speciã de monedã, măsura de timp și depărtarea, cari se folosesc în locul, unde are să se îndeplinească contractul.

Dacă speciã de monedã, stabilitã în contract, nu se află în circulațiã în locul de împlinire, ori se află numai ca valutã în conturi, suma se pôte plăti în moneda țerii după cursul valabil la scadență în locul de îndeplinire, intru-cât prin cuvintele „în natura“, „efectiv“, nu s'a condiționat expres platã în speciã de monedã, numită în contract.

§. 327. Dacă epoca îndeplinirii unui angajament nu este fixată în contract, îndeplinirea se pôte cere și da ori și când, intru cât după natura afacerii, séu după usul comercial, nu se pôte privi altfel.

§. 328. Dacă îndeplinirea este pusã pe un anotimp séu pe o epocã similarã, atunci decide îndeplinirea usul comercial al locului,

Dacă timpul îndeplinirii este fixat pe mijlocul unei luni, ca și de îndeplinire este valabilă ziua a cincisprezecea, dacă e fixat ultima luni, ziua din urmă a luni.

§. 329. Dacă îndeplinirea unui angajament are să se întâmple după un termen anumit dela încheierea contractului, atunci cu privire la epoca de îndeplinire sunt normative următoarele dispoziții:

1. dacă termenul e fixat după zile, îndeplinirea cade în ziua din urmă a termenului; ziua încheierii contractului nu se ia în considerare;

2. dacă termenul este fixat după săptămâni, luni sau un restimp, care cuprinde mai multe luni, — un an, o jumătate, un pătrar de an, — îndeplinirea cade pe cea și a săptămânei din urmă, sau a luni din urmă, care prin denumirea, sau numărul ei, corespunde cu ziua încheierii contractului; lipsesce ziua aceasta în luna din urmă, îndeplinirea cade pe ultima și a acestei luni. Sub săptămână se înțeleg șapte zile;

3. dacă îndeplinirea s'a fixat pe una sau mai multe luni și jumătate, atunci jumătatea luni, care se socotese cu cincisprezece zile, se compută după luna întregă sau după lunile întregi.

După bazele premergătoare se compută termenul și atunci, dacă începutul lui nu este fixat după ziua de încheierea contractului, ci după altă epocă sau eveniment.

Când termenul îndeplinirii cade într'o Duminecă, sau într'o serbătoare generală, atunci ca și de îndeplinire se consideră ziua următoare de lucru.

§. 330. Dacă îndeplinirea are să se întâmple după un anumit spațiu de timp, aceeași trebură să se întâmple înainte de expirarea timpului respectiv. Dacă totuși ultima și a timpului stabilit cade într'o Duminecă, sau într'o serbătoare generală, îndeplinirea are să se facă cel mai puțin în cea mai de aproape și de lucru premergătoare.

§. 331. Dacă timpul de îndeplinire este fixat fără arătarea mai de aproape a termenului, anume că prestarea are să urmeze „cât mai curând“ sau „îndată-ce se poate“ sau „la ocazia binevenită“ sau alte asemenea expresiuni generale, atunci timpul de îndeplinire îl stabilește judecătoria amăsurat circumstanțelor și naturii afacerii.

Dacă din contră, îndeplinirea s'a promis că va urma „în câteva“ séu „în două-trei zile“, septămâni, luni ori ani, atunci sub cuvinte „câteva“ séu „două-trei“ se înțeleg două zile, septămâni, luni séu ani.

§. 332. Îndeplinirea afacerilor comerciale trebuie să se facă și primescă în ziua îndeplinirii sub durata timpului obicinuit de afaceri.

§. 333. Dacă termenul hotărît pentru îndeplinirea unui angajament s'a prolongit, noul termen, în lipsa altor învoielii, începe cu prima zi după expirarea termenului vechiu.

§. 334. În toate cazurile acelea, în cari s'a fixat o zi de scadență, este a se judeca după natura afacerii și intențiunea contrahenților, dacă ziua scadenței s'a fixat numai în favorul unuia, séu al ambilor contrahenți.

Și dacă debitorul este în drept de a plăti înainte de scadență, totuși numai atunci este îndreptățit a-și subtrage disconto, fără învoirea creditorului, când spre acesta îl împuternicesce usul comercial. *BCU Cluj / Central University Library Cluj*

§. 335. La un contract bilateral acela, dela care se cere îndeplinirea, numai atunci este obligat la aceasta, când cealaltă parte, din parte-și a îndeplinit contractul, respective este gata a-l îndeplini. Excepțiune are loc, dacă îndeplinirea din partea cealaltă, conform învoielii reciproce, a naturei afacerii séu a usului comercial, are să se întempele mai înainte.

Titlul II.

Despre cumpărare.

Capitolul I.

În general.

§. 336. Cumpărarea se privește încheiată, dacă părțile s'au învoit atât asupra obiectului de cumpărare, cât și asupra prețului.

Acele oferte de vândare, cari în mod recunoscut se fac pentru mai multe persoane, cu deosebire prin comunicare de liste de prețuri, prin consignări de antrepozite, probe séu mostre, séu în cari marfa, prețul séu cantitatea nu este designată hotărît, nu sunt oferte obligătore.

§. 337. După dispozițiile pentru cumpărări se judecă și acele afaceri comerciale, a căror obiect consistă în liferarea unei cantități de lucruri suplinibile contra unui preț anumit.

§. 338. Prețul cumpărării trebuie să se fixeze în bani gata. Dacă pe lângă bani gata se condiționează și alte prestațiuni și, dacă valoarea acestora este mai mare ca al banilor gata, său este egală cu acestia, afacerea nu se consideră de cumpărare.

§. 339. Dacă se stabilește ca preț de cumpărare prețul de piață său de bursă, în lipsa altor stipulațiuni, este a se înțelege prețul mijlociu notat la timpul și în locul îndeplinirii. Lipsind notarea prețului, are să se ia prețul mijlociu din piața cea mai de aproape a locului de îndeplinire.

Într'aceea nu este eschis ca partida interesată, cu contractul încheiat pentru îndeplinire la târgul respectiv, să dovedească un preț mijlociu deosebit de cel notat. Asupra acestei împrejurări judecă tribunalul în fie-care cas special, după chibzuélă.

§. 340. Dacă prețul cumpărării se va socoti după greutatea mărfii, greutatea împachetării (tara) se subtrage, de cumva prin o învoire anumită său prin us comercial, în locul îndeplinirii nu se dispune altfel.

Ce este a se subtrage ca greutate de împachetare, său a se socoti ca bun în favorul cumpărătorului, său, ce se pôte cere ca bonificare pentru părțile stricate și nefolosibile, este a se judeca după contract ori după usul comercial în locul îndeplinirii.

§. 341. Întru-cât prin us local, său invoiri speciale, nu este stipulat altfel, spesele de predare, cu deosebire de măsurare, și cântărire, le suportă vîndătorul, cumpărătorul din contră cele de luare în primire.

§. 342. Vîndătorul este obligat a păstra marfa cu grija unui comerciant cinstit până la predare, dacă cumpărătorul nu întârșie cu luarea în primire.

§. 343. Dacă marfa are să se expedieze cumpărătorului din alt loc, și dacă cest din urmă n'a dispus nimic asupra modului de expediere, atunci vîndătorul se consideră de însărcinat ca, cu îngrijirea unui comerciant cinstit, se ia dispoziții în locul cumpărătorului cu deosebire să destineze persóna prin care are să se transporteze marfa.

§. 344. După predarea mărfii unui speditor său cărauş, său altei persoane menite pentru transportul mărfii, dauna ce ar pute suferi marfa îl privesce pe cumpărător.

Dacă însă cumpărătorul a dat ordin deosebit despre modul expedierii și, dacă vândătorul s'a abătut dela el fără motive întetitoare, atunci densus este responsabil pentru dauna cauzată prin asta.

Vândătorul are să suporte paguba, ce o suferă marfa la transportare, în cazul, când locul, unde are să se facă expediarea, este pentru el loc de îndeplinire. Din împrejurarea însă, că vândătorul a luat asupra-și plata speselor de expediare, nu urmează a se înțelege dela sine, că locul, unde se transportă, are să se considere pentru vândător, ca loc de îndeplinire.

§. 345. Cumpărătorul este obligat se ia marfa în primire dacă este conform contractului său, în lipsa unci învoielii speciale, dacă corăspunde recerintelor legale (§. 321). Primirea are să se întempe imediat, dacă nu s'a condiționat altfel, său dacă prin us local său prin natura afacerii, nu se cere altfel.

Prețul cumpărării are să se plătească la predare, dacă prin contract, său us comercial, nu s'a determinat alt mod, său dacă prin natura afacerii nu se condiționează altcum.

§. 346. Dacă marfa s'a trimis din alt loc, după primire cumpărătorul are să o cerceteze fără întârziare, întru cât se poate după mersul regulat al afacerii și, dacă aceea nu corăspunde contractului său recerintelor legii, are să însciințeze pe vândător imediat.

Dacă cumpărătorul negligă însciințarea, marfa să privesce ne-exceptionată, întru cât nu se tractează de defecte, cari nu se puteau constata la cercetarea imediată făcută după mersul ordinar de afaceri.

Se descoper mai târziu astfel de defecte, însciințarea are să se facă fără amânare după descoperire, la din contră, și cu privire la aceste defecte, se consideră de ne-exceptionată.

Dispozițiile premergătoare se aplică și la vânđări după vedere, după probe său mostre, întru cât se tractează de defectele mărfurilor trimise, cari defecte nu se observă la o vedere său examinare regulată.

§. 347. Dacă cumpărătorul exceptionează marfa trimisă din alt loc, nu poate simplu se o remită, ci este obligat se pună

marfa la dispoziția vânzătorului și de-o-cam-dată se îngrijescă de conservarea ei.

Cumpărătorul poate constata prin experți defectele, ce se văd la primire sau mai târziu. Tot asemenea este îndreptățit vânzătorul a cere constatarea, când îl înștiințează cumpărătorul, că îi excepționează marfa.

Dacă marfa e supusă la stricăciune și se periclitază prin amânare, cumpărătorul o poate vinde din mână liberă dacă are preț de bursă, dacă nu are, o poate vinde prin licitația publică prin intervențiunea unei persoane legale.

Înștiințarea vânzătorului are să se întempe în cazul acesta imediat după vânzare.

§. 348. Dacă marfa vândută nu corespunde calității legale, sau din contract, stă în voia cumpărătorului sau se renunțe la afacere sau se pretindă o scădere de preț corespunzătoare. Afară de acesta, în ambe cazurile, poate pretinde bonificarea daunei sale eventuale.

§. 349. Defectul calității după contract sau legale a mărfii nu se poate validita din partea cumpărătorului, dacă l'a descoperit numai după expirarea de șase luni dela primire, sau dacă cumpărătorul n'a înștiințat pe vânzător despre defectele observate timp de șase luni din ziua luării în primire.

Dreptul de acțiune al cumpărătorului față de vânzător, pentru defecte, se stinge la șase luni după primire.

Prin hotăririle acestea nu se alterează întru nimic dispozițiile legale sau uzurile comerciale, cari stabilesc restimp mai scurt de prescriere pentru singuraticile feluri de obiecte.

Dacă responsabilitatea vânzătorului este fixată prin contract pentru un termen mai lung sau mai scurt, atunci învoirea acesta este valabilă.

§. 350. Dispozițiile §§ 346 și 349 nu se pot invoca din partea vânzătorului în cas de înșelăciune.

§. 351. Dacă cumpărătorul întârzie cu primirea mărfii, vânzătorul o poate depune pe risicul și spesele cumpărătorului într'un antrepozit sau la persoană privată sau o vinde conform §. 347 și totodată a cere restituirea pagubei provenite din întârziare.

Despre efectuarea vîndării sîu despre depunere trebuie înscîiîntat vîndătorul imediat, la din contră cumpărătorul este obligat și el la despăgubire.

§. 352. Dăcă cumpărătorul întărdie cu plata prețului de cumpărare și marfa încă nu-i predată, vîndătorul își pôte alege după plac, se îndeplinescă contractul și se pretindă despăgubire pentru îndeplinire întărdiată, ori observănd dispozițiile §. 347 se vîndă marfa în contul cumpărătorului sîu în fine se renunțe la contract, chiar ca și când nu s'ar fi încheiat.

§. 353. Dăcă vîndătorul întărdie cu predarea mărfii, atunci stă în voia cumpărătorului se alegă sîu se cără îndeplinirea contractului pe lăngă despăgubire pentru îndeplinire întărdiată, ori cere despăgubire pentru ne-îndeplinire, ori renunță la contract, ca și când nu s'ar fi încheiat de loc.

§. 354. Contrahentul, care în loc de îndeplinire, vrea se cără despăgubire sîu se renunțe la contract, trebuie se înscîiînteze despre acăsta pe celalalt contrahent fără amănare și dăcă natura afacerii permite, îi acórdă un respir amăsurat, se suplinescă cele neglese.

§. 355. Dăcă s'a condiționat ca marfa să se lifereze la un timp anumit, sîu în decursul unui timp anumit, atunci nu sunt valabile dispozițiile §. premergător. Cumpărătorul, precum și vîndătorul își pot exercia după plac drepturile, ce le au conform §§. 352 și 353. Acela înse, care cere îndeplinirea, trebuie se înscîiînteze dăspre acăsta pe celalalt contrahent îndată după trecerea timpului sîu a terminului; dăcă negligă acăsta, mai tărđiu nu pôte stărui asupra îndeplinirei.

§. 356. Cu privire la drepturile contrahenților stabilite în §. premergător, sunt normative următorele principii.

1. Dăcă vîndătorul, în loc de îndeplinire, voiesce vîndarea pe socotela cumpărătorului negligent, atunci, la cas când marfa are preț de piață ori de bursă, trebuie se facă vîndarea imediat după expirarea timpului sîu a terminului hotărit; la din contră vîndarea nu se consideră ca făcută în contul cumpărătorului. O provocare premărgătore a cumpărătorului negligent, adevărat că nu se recere în casul acesta, cu tôte acestea, despre rezultatul vîndării are se fiă înscîiîntat numai decăt.

2. Dacă, din contra, cumpărătorul cere dela vîndătorul neglijent despăgubire în loc de îndeplinirea contractului, atunci, la cazul, când marfa are un preț de piață, ori de bursă, despăgubirea consistă în diferența dintre prețul de cumpărare și cel de piață sêu de bursă, la timpul și în locul de îndeplinirea contractului. În cazul acesta, dreptul cumpărătorului de a-și valida o despăgubire documentată mai mare, rămîne neatins.

§. 357. În casurile §. premergător, fiă-care parte este îndreptățită a constata prin un protest întârzierea celeialalte, tot pe spesele acesteia.

Cu privire la luarea protestului, în astfel de casuri, sunt normative dispozițiile Legii cambiale.

§. 358. Dacă în casurile enumerate în §§ 352, 353 și 355, din circumstanțe, mai ales din natura afacerii, din intențiunea contrahenților, sêu din calitatea obiectului contractual rezultă, că îndeplinirea contractului se pôte împărți pe ambe părțile, atunci repășirea unui contrahent dela contract, pôte urma numai cu privire la partea contractului neîndeplinită de cătră celalalt contrahent.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Capitolul II.

Deosebite moduri de cumpărare.

§. 359. Cumpărarea pe vîdute sêu după probă se încheiă în condiția cuprinsă în voința cumpărătorului, că vîdînd el și probând marfa, o va primi. În cas de îndoială condiția acesta are efect de amânare.

§. 360. Dacă marfa s'a predat cumpărătorului spre vedere sêu probă, marfa se privesce de acceptată, dacă cumpărătorul nu se declară în timpul învoit, sêu usitat, sêu imediat la provocarea vîndătorului.

§. 361. Dacă marfa nu s'a predat cumpărătorului și dacă acesta nu se declară în restimpul satorit în contract sêu usitat, cumpărarea se privesce de neîncheiată.

Lipsind fixarea terminului prin contract sêu după usaște locale, espirând un timp amăsurat impejurărilor, vîndătorul pôte provoca pe cumpărător să se declare.

Dacă cumpărătorul nu răspunde imediat provocării, îndatorirea vîndătorului se stinge.

§. 362. Cumpărarea după mostră seu probe este ce e drept, necondiționat încheiată, totuși cu îndatorirea vîndătorului ca marfa se corîspundă mostrei, respective probei.

§. 363. Dîcî cumpîrîtorul nu pîte arîta proba seu mostra primită, se presupune cî marfa corespunde mostrei, respective probei.

§. 364. Dîcî la o cumpîrare se stipulîzî, cî cumpîrîtorului îî stî în voiî liberî a repîși de la contract, cînd vrea, acîsta se privesce ca condițî adausî pentru desfacerea cumpîrîrii.

Dreptul de repîșire, în lipsa altor stipulațîuni, trebuie exerciat în restimp de trei zile dela încheierea contractului.

§. 365. Dîcî se exercîzî dreptul de repîșire, cumpîrîrea își perde efectul.

În casul acesta cumpîrîtorul este obligat se restituie, obiectul de cumpîrare, îr vîndîtorul, prețul. Dîcî obiectul de cumpîrare, în genere, nu se restituie seu, dîcî se restituie în stare deterioratî, cumpîrîtorul are se prestea despîgubire.

§. 366. Vîndîtorul nu pîte exercia dreptul de repîșire fațî cu a treia persînî, care a cîștigat obiectul în bunî credințî dela cumpîrîtor, el are numai dreptul de a cere despîgubire dela cumpîrîtor.

§. 367. Dreptul de repîșire se pîte condiționa și pentru cumpîrîtor, el înse se pîte folosi de dreptul acesta în restimpul fixat în §. 364 numai atunci, cînd este în stare a restitui obiectul de cumpîrare în aceeași stare, în care l'a primit dînsul.

Titlul III.

Afaceri de comisiune.

§. 368. Încheierea unei afaceri comerciale se considerî ca afacere de comisiune, dîcî cineva, la comandî, o executî în numele seu, dar pentru contul altuia (a comitentului). Cel ce executî astfel de afaceri în mod profesional, se privesce de comisionar.

Prin afacerile, care le încheiî comisionarul cu a treia persînî numai el devine îndreptîțit și obligat. Între comitent și cel de al treilea nu se nasc nici drepturi, nici datorințe.

Décă comitentul dispune expres, ca afacerea să se încheie în numele seu, acesta nu este comisiune comercială, ci se privește de mandat.

§. 369. Comisionarul are se execute afacerea cu îngrijirea unui comerciant cinstit în consonanță cu interesele comitentului și conform mandatului, el are se comunice comitentului înștiințările recerute, și mai ales, se'l avizeze imediat despre executarea mandatului, mai departe este obligat a da comitentului socotélă despre afacere și se-i ofere cea-ce dânsul are se pretindă din afacere.

Décă comisionarul nu lucră conform ordinului, comitentul nu este obligat se considere afacerea de încheiată în contul seu și la tot casul pôte pretinde despăgubire.

§. 370. Décă comisionarul a vândut sub prețul ce i-s'a fixat, este obligat a suplini comitentului diferența de preț, întru cât nu pôte dovedi că o vênđare cu prețul fixat, nu s'a putut executa, și prin îndeplinirea vênđării a scăpat pe comitent de pagubă.

Décă comisionarul, la cumpărare, a trecut peste prețul limitat, comitentul pôte respinge cumpărarea, ca pe una, care nu s'a făcut în contul seu, decât comisionarul de-odată cu avisul, nu se ofere se acopere diferența.

Comitentul înse, decât vrea se refuze cumpărarea ca neexecutată în contul seu, trebuie la primirea avisului, să se declare fără întârziare, la din contră cumpărarea se consideră de încuviințată.

§. 371. Décă marfa trimisă comisionarului, la predare se găsesce într'o stare ruinată și defectă, ce se pôte cunoște pe dinafară, comisionarul, sub pedepsă de despăgubire, este obligat se apere drepturile comitentului față de speditor séu cărauș, este obligat se îngrijescă pentru dovedirea calității mărfii și despre acesta se avizeze pe comitent fără întârziare.

Comisionarul pôte constata starea mărfii prin experți, și decât marfa este expusă stricăciunei și decât este pericol în amănare, observând dispozițiile §. 347, o pôte vinde.

§. 372. Décă în marfă se întemplă o astfel de schimbare, în cât este témă se devină fără valóre, și nu este timp deajuns, ca să se cêră dispoziția comitentului, séu acesta întârđie cu luarea dispoziției, atunci comisionarul, conform §. 347, pôte vinde marfa.

Asemenea drept are comisionarul în toate cazurile, în cari comitentul nu dispune asupra mărfii, deși la acesta ar fi îndatorat după natura ei.

§. 373. Comisionarul este responsabil pentru totă paguba, ce se întâmplă la marfa concrețută îngrijirii sale, întrucât nu poate dovedi, că paguba nu se putea încunjura prin îngrijirea unui comerciant cinstit.

Pentru întrelăsarea asigurării mărfii comisionarul numai atunci este responsabil, când pentru asigurare a căpătat ordin din partea comitentului.

§. 374. Pretensiuni, cari rezultă dintr'o afacere încheiată prin comisionar, comitentul le poate valida față de debitor numai după cedare.

Totuși față de pretensiunile comisionarului și ale creditorului acestuia, astfel de pretensiuni, și decât nu sunt cedate, se privesc de pretensiuni de ale comitentului.

§. 375. Comisionarul, care fără învoirea comitentului acordă la a treia persoană anticipațiuni și credit, o face pe risicul propriu.

Totuși, întru cât usul comercial din locul, unde se încheie afacerea, este de a se credita prețul de cumpărare, în lipsa unei îndrumări contrare din partea comitentului, și comisionarul este îndreptățit spre acesta.

Decă comisionarul a vândut pe credit, fără autorisarea comitentului, care n'a aprobat vânzarea pe credit, are se-i plătescă imediat ca debitor al prețului de cumpărare. Decă comisionarul dovedesce că la vânzare pe bani gata, s'ar fi putut obține un preț mai mic, are se restituie numai acest preț, ér decât acela este mai mic, ca prețul limitat de comitent, conform §. 370, are se-i suplinescă diferența de curs.

§. 376. Comisionarul este responsabil ca debitor direct pentru plata său altfel de îndeplinire a angajamentului comitentului seu, decât a luat asupra-și acest obligament, său este us comercial în locul, unde își are stabilimentul.

§. 377. Comitentul este dator a restitui comisionarului tot ce acesta a plătit în bani gata, ca spese, său, peste tot, a întrebuințat la îndeplinirea afacerii ca necesar și de folos. De aci aparține și bonificarea pentru folosința localităților de magazin, a mijloacelor de transport ale comisionarului și munca ómenilor sei.

Afară de acesta comisionarul are drept a pretinde o provisiune de comision care, în lipsă de invoeli precise, se stabilește corespunzător usului comercial din loc. Comisionarul, care garantează pentru obligamentul contrahentului său (star del credere), poate pretinde o bonificare separată. Proviisiunea se poate cere de regulă, după-ce s'a terminat afacerea.

La o comisiune de vânzare, decât afacerea a rămas neexecutată fără voia comisionarului, acesta are drept la o provisiune de extradare, întru cât ar fi obicinuită, în locul acela.

§. 378. Dacă comisionarul încheie în condițiuni mai favorabile de cum i-s'au fixat de comitent, avantajul se cuvine comitentului.

§. 379. Comisionarul are drept de amanet asupra mărfii comisionale până o are încă sub îngrijirea sa, seu până este în stare se dispună altfel asupra ei, cu deosebire prin conosemente bilete de încărcare seu de înmagazinare, pentru speșele avute cu marfa, pentru provisiune, pentru anticipațiunile și împrumuturile făcute asupra mărfii, mai departe pentru cambiile emise pentru ea, seu pentru alte angajamente luate în altă formă, cum și pentru toate pretensiunile în contocurent din afaceri de comisiune.

Pe baza acestui drept de amanet, care este valabil și pentru cazul, când se deschide concurs contra comitentului, comisionarul se poate acoperi cu preferință pentru pretensiunile amintite, înaintea comitentului seu a creditorului.

El are dreptul acesta și față de pretensiunile provenite din afaceri de comisiune, pendente încă.

§. 380. Dacă comitentul întârzie cu îndeplinirea îndatoririlor desemnate în §. premergător, comisionarul este îndreptățit a se escontenta din amanet, conform dispozițiunilor §§. 305 și 307.

§. 381. La comisiuni de cumpărare și vânzare de mărfuri, cambii și hârtii de valoare, care au preț de bursă seu târg, comisionarul, decât comitentul n'a dispus altcum, este îndreptățit se lifereze însuși ca vânzător marfa, ce avea se cumpere, seu se țină pentru sine ca cumpărător marfa, care a fost însărcinat se o vândă.

În cazul acesta obligamentul comisionarului de a da raționiu despre cumpărare și vânzare se restringe la dovedirea, că

la computarea prețului a observat prețul de bursă séu piață notat pe timpul, când s'a executat ordinul. Provisiunea condiționată, respective cea desemnată în §. 377, mai departe speșele de comisionare, care se nasc de obicei, le pôte computa și într'un astfel de cas.

Întru cât deodată cu avisul pentru executarea mandatului nu s'a numit și o a treia persónă ca cumpărător séu vândător, comitentul pôte privi pe comisionar de cumpărător respective vândător.

§. 382. Décă comitentul revócă mandatul și revocarea acésta ajunge la comisionar înainte de ce s'ar fi trimis avis despre executarea mandatului, comisionarul nu se mai pôte folosi de dreptul d'a păși însuși ca vândător séu cumpărător.

§. 383. Dispoșițiile titlului present se aplică și atunci, când un comerciant, la comandă încheiă o afacere singuratică în numele séu pe socotéla altuia, fără ca lucrarea să aparțină obicinuitei sale profesiuni comerciale.

Titlul IV.

Afaceri de expedițiune.

§. 384. Ca afacere de expedițiune se privesce luarea asupra-și d'a expedia mărfuri, decă acésta se execută prin cărauși séu corăbieri, în numele seu propriu, dér în contul acestuia. Acela, care se ocupă în mod profesional cu astfel de afaceri, se privesce de speditor.

§. 385. Décă speditorul nu procede cu îngrijirea unui comerciant cinstit, este responsabil pentru ori-ce daună la luarea în primire și păstrarea mărfii, la alegerea căraușilor și a speditorilor mijlocitori și în genere la executarea expedițiunii luate asupra-și. Speditorul trebuie se dovedéscă că s'a purtat cu îngrijirea unui comerciant cinstit.

Decă speșele de transport s'au stipulat prin invoice între comitent și speditor, cu anumită sumă, atunci speditorul, în lipsa altori invoice, este direct responsabil de procederea căraușilor și a speditorilor mijlocitori, cari execută transportarea.

§. 386. Décă speditorul se abate fără causă binecuvântată dela modul și felul transportului, ce i-s'a designat de mandant, este responsabil și pentru accidente, la cari nu pörtă vina. Excep-

țiune de aici se face, când speditorul pôte dovedi că accidentul, la care nu pörtă vină, s'ar fi întemplat și decă mandatul s'ar fi executat punctual.

§. 387. Afară de provisiunea sa, speditorul pôte pretinde și bonificarea speselor sale, a sumelor plătite, cu un cuvânt, tot ce a întrebuițat necesar și cu folos pentru transport. Taxă de căraușă înse nuși pôte computa mai mare, de cum a fost condiționată.

Provisiunea de spedițiune este obiect de invoice liberă. Lipsind acésta, servește ca normă usanța locală.

Décă speșele de transport între mandant și speditor s'au fixat mai înainte, cu o anumită sumă, atunci provisiunea de spedițiune se pôte computa, numai decă ea a fost apriat condiționată.

§. 388. Speditorul are drept de gaj asupra mărfurilor întru cât sunt în posesiunea lui, séu întru cât pôte dispune asupra lor, pentru cât fac competențele de spedițiune și căraușă, mai departe pentru spese efective și cheltueli, cum și pentru avansurile date asupra mărfii. Pentru validitatea acestui drept servesc de norme dispoșiunile §§. 379 și 380.

Décă la spedițiune s'a folosit conlucrarea unui speditor mijlocitor, acesta este obligat se exerceze drepturile, cu deosebire dreptul de gaj al primului speditor.

Întru cât anteriorul a fost escontentat de posteriorul seu pentru pretensiunea sa, acésta și dreptul de gaj trece asupra posteriorului. Aceeași are valóre și cu privire la pretensiunea și dreptul de gaj al căraușului, decă și întru cât, a fost escontentat prin speditorul mijlocitor.

§. 389. Décă nu s'a stipulat altfel, speditorul pôte însuși executa transportul. În cazul acesta îi compet lui drepturile și datorințele căraușului și, pe lângă speșele și provisiunea amințită în § 387, își pôte computa și taxa de căraușă.

§. 390. Acțiunile, ce se pot ridica contra speditorului pentru pierdere totală séu parțială, pentru stricarea séu liferarea întârziată a mărfii, se prescriu după un an de zile. În cazul unei pierderi totali a mărfii, terminul acesta începe cu ziua, în care avea se urmeze liferarea, din contra, în alte casuri, cu ziua în care marfa s'a liferat fapctice.

În asemenea mod se prescriu și obiecțiunile, ce se pot ridica pentru pierdere totală sau parțială, pentru stricarea sau liferarea întârziată, decât înștiințarea despre faptele acestea către speditor, nu s'a trimis în restimp de un an.

În cas de înșelăciune comisă de speditor, sau de defraudare nu se aplică dispozițiile acestea.

§. 391. Cu privire la drepturile și datorințele speditorului, intru cât asupra lor nu s'a luat nici o dispoziție în titlul acesta, servesc de norme dispozițiile titlului precedent.

§. 392. Dispozițiile titlului acestuia se aplică și atunci, când un comerciant ia asupra-și afaceri singuratice de expedițiune, fără ca acesta se aparțină obicinuitei sale profesiuni de afaceri.

Titlul V.

Afaceri de cărașă.

Capitolul I.

În general.

§. 393. Ca afacere de cărașă (translocare) se privesc acea afacere, care se încheie cu scop d'a transporta mărfuri pe uscat, pe râuri și pe ape interne. Acela, care poartă în mod profesional astfel de afaceri se numește căraș (translocator).

§. 394. Frachtul servesc ca dovadă despre contractul încheiat între trimitător și căraș.

Cărașul poate pretinde extradarea frachtului.

§. 395. Frachtul conține:

1. denumirea mărfii după calitate, cantitate și mărcile aplicate la ea;

2. numele și locuința cărașului;

3. numele expeditorului;

4. numele persoanei, căreia să se lifereze marfa;

5. locul de destinațiune al mărfii;

6. dispozițiile referitoare la taxele de fracht;

7. acele invoieli speciale dintre partide asupra altor puncte cu deosebire asupra direcției drumului, asupra timpului de sosire al mărfii, sau asupra întârzierii;

8. locul și timpul de extradare.

§. 396. Pentru mărfuri, cari înainte de a se preda destina-
tului, sunt supuse la vamă ori dare, trimițetorul este obligat a
provedé pe cărăuș cu actele necesare. Trimițetorul, întru cât că-
răușul nu pörtă nici o vină, este responsabil față de acesta pen-
tru pedepsele și pagubele, ce le suferé el pentru-că nu i-a dat
acte adevărate séu de ajuns.

§. 397. În lipsa unei invoieli hotărîte séu de us local, trans-
portul are să începă într'un termin amésurat imprejurărilor.

Décă inceperea transportului, ori continuarea drumului se
împiedecă temporar prin un eveniment natural séu prin altă in-
têmplare, trimițetorul nu este obligat să aștepte incetarea pie-
decei, ci se pöte retrage dela contract; în casul acesta însă trebuie
să bonifice cărăușului, întru cât acesta nu pörtă nici o vină, spesele
de pregătire, încărcare și descărcare, cum și taxa parțială de fracht
corêspundëtore drumului parcurs. Suma de bonificare, décă părțile
nu se invoiesc asupra ei, o stabilește judecătoria, décă nu există
usante locale.

§. 398. Cărăușul este responsabil pentru ori-ce daună, ce se
intêmplă la marfă prin pierdere séu vătémare, începënd dela lua-
rea în primire, până la liferare, décă nu pöte dovedí că dauna
s'a causat prin forță majoră séu prin calitatea firéscă a mărfii,
cu deosebire prin o stricare internă, evaporare, lecaj séu din de-
fecte de împachetare, ce nu se puteau observa din afară.

Pentru prețioșe, bani și hârtii de preț este cărăușul respon-
sabil numai décă i s'au împärtășit calitatea séu prețul obiectelor.

§. 399. La cas de despăgubire pentru pierderea séu vătê-
marea mărfii, în computarea daunei se ia de basă prețul de vên-
đare ordinar, în cas de lipsă stabilit prin experti, ér în lipsa ace-
stuia, valórea comună.

Drept consecință, în cas de pierdere a mărfii, cărăușul are
să restitué acea valóre comercială ordinară, care a avut'o o marfă
de asemenea natură și calitate în locul destinațiunei la terminul,
când trebuia să urmeze liferarea; din contră, în cas de vătémare
a mărfii, acea diferință, care resultă între prețul de vênđare al
mărfii vătémate și între acea valóre comercială ordinară, care ar
fi avut'o marfa, nevătémată, la locul și terminul de liferare.

Din suma de despăgubire, la tot casul, vine a se subtrage
aceea, ce s'a cruțat în urma pierderii, respective a stricărei, la
vamă și alte spese.

Décă se pôte dovedi, că cărăușul ori ómenii lui au procedat cu o neingrijire culpabilă séu cu intențiune rea, cărăușul este obligat să restituie întrégă paguba (§. 272).

§. 400. Cărăușul este responsabil pentru dauna, care provine din neglijarea terminului de transport, stipulat séu obicinuit, décă nu pôte dovedi că, prin ingrijirea unui cărăuș regulat, n'a putut incunjura întârziarea.

§. 401. Décă pentru casul neobservării terminului de cărăușiã s'a stipulat subtragerea unei părți anumite din taxa de transport, séu întrégă pierderea, séu altă pedépsă convențională, atunci, în cas de îndoială, se pôte pretinde și restituirea daunei, provenită din întârziare, care ar trece preste suma stipulată.

Décă cărăușul pôte dovedi că întârziarea nu se putea evita prin ingrijirea unui cărăuș cinstit, stipulațiunile numite numai atunci se pot valida, décă acésta este fixat în contract.

§. 402. Cărăușul este responsabil pentru personalul de care se folosește la executarea transportului luat asupra-și.

§. 403. Décă cărăușul predă marfa altui cărăuș cu scop d'a executa transportul primit, în total séu în parte atunci, până la liferarea marfei, este responsabil nu numai pentru urmașul séu nemijlocit, ci și pentru fie-care cărăuș următor.

Fie-care cărăuș, care apare ca urmașul altuia, prin aceea, că ia marfa în primire pe lângă frachtul original, intră în contractul de cărăușiã conform frachtului; el devine responsabil pentru obligamentele anteriorilor sei, ce provin din transportul executat deja, totodată mai ia asupra-și o îndatorire independentă, adecă, că va executa transportul conform contractului original, în specie pe direcția desemnată în fracht.

§. 404. Cărăușul are să urmeze ordinelor de mai târziu ale trimițetóruului cu privire la înapoiarea mărfii séu cu privire la predarea ei altei persóne, decât cea denumită în fracht, până atunci până când după sosirea mărfii la locul destinațiunei n'a eliberat frachtul primitóruului designat.

Décă acésta s'a întemplat deja, cărăușul nu pôte, decât să observe dispoșițiile primitóruului, în cas contrar este responsabil cestui din urmă pentru marfă.

La cas că s'a făcut o recepisă de predare, dreptul de dispunere compete numai posesóruului acestei recepise.

§. 405. Căraușul este obligat a preda marfa la locul destinațiunei în mâna primitorului designat în fracht.

§. 406. Primitorul designat în fracht este în drept, înainte de sositrea mărfii la locul destinațiunei, a lua măsurile necesare pentru asigurarea mărfii și a provedé pe cărauș cu instrucțiunile necesare pentru scopul acesta. Extradarea marfei înainte de sosirea ei la destinațiune o pôte cere numai la cas, decât căraușul este autorisat la acesta în sensul §. 404.

§. 407. Îndată ce sosșce marfa la locul destinațiunei, primitorului designat în fracht, îi stă în voiă liberă a-și validita față de cărauș, în numele său propriu, drepturile basate pe contractul de căraușiă contra îndeplinirii obligațiunilor, ce se vęd în contractul de căraușiă, cu deosebire pôte sili pe cărauș la predarea frachtului și eliberarea mărfii, presupunându-se că, înainte de începerea acțiunei conform §. 404, n'a urmat o îndrumare contrară.

Este indiferent, decât primitorul designat procede în interesul propriu ori străin.

§. 408. Primind marfa și frachtul, primitorul este obligat a escontenta pe cărauș în sensul frachtului.

§. 409. Decă primitorul designat al mărfii nu se pôte găsi, său când acesta refusă primirea, său când se nasce cértă despre primirea său starea mărfii, partea interesată este îndreptătită a constata starea mărfii prin oculare judecătorească.

Afară de aceea, judecătoria din locul de predare, la recererea părții interesate, pôte dispune ca, deocamdată să se depună marfa spre păstrare într'un antreposit său la o a treia persoană său să se vëndă în licitațiă publică întrégă său o parte din ea, cu scop de a se plăti taxele de căraușiă și alte pretensiuni ale căraușului.

Asupra cererei acesteia tribunalul are să asculte prealabil și pe partea contrară, întru cât se află presentă în locul acela.

§. 410. Cu primirea mărfii și plătirea taxei de căraușiă încétă ori-ce pretensiune față de cărauș.

Totuși pentru o pretensiune de lipsire său de vătémare, ce nu s'a putut cunoșce la predare pe din afară, se pôte trage căraușul la răspundere și după primirea mărfii, și după plătirea ta-

xei de cărauşă, decât lipsa ori vătămarea a urmat pe timpul dintre lpare şi predare şi se constată în sensul §. 409 îndată după descoperirea lor.

Dispoziţiile §. 390 referitoare la prescrierea acţiunii şi a obiecţiunilor, sunt normative şi faţă de cărauş.

§. 411. Cărauşul are drept de pemn asupra mărfii transportate până la suma pretensiunilor cauzate pe baza contractului, cu deosebire pentru taxa de cărauşă, chiriă de magazin, pentru vamă şi alte spese. Dreptul acesta există până atunci, până când mărfurile de transportat s'au predat primitorului.

Pe baza dreptului de pemn, care este valabil şi la cas când proprietarul a cădută în concurs, cărauşul în scop d'a se escontenta pentru pretensiunile sale, în sensul §. 409, poate pretinde vîndarea parţială s'eu într'egă a mărfii transportate.

§. 412. Dacă marfa, una după alta, trece prin mâinile mai multor cărauşii atunci, într' un c'at în fracht nu s'a dispus alt ceva cărauşul din urmă, la predare are se valideze pretensiunile anteriorilor s'ei, ce se v'ed în fracht şi se exerceze drepturile lor, cu deosebire şi dreptul de pemn.

Cărauşul, care achită pretensiunea anteriorului s'eu, într' a, după lege, în t'ote drepturile celui din urmă. Aceeaşi are val'ore şi cu privire la pretensiunea speditorului pe care o achită cărauşul (§ 388).

Dreptul de pemn al anteriorilor sustă până se stinge dreptul de pemn al celui din urmă cărauş.

§. 413. Într' un c'at pe una şi aceeaşi marfă s'a căştigat în sensul §§. 379, 388 şi 411, mai multe drepturi de pemn, între acele drepturi de pemn, cari se nasc din r'ediţiune, respective din cărauşă, cel n'ascut mai târziu premerge celui n'ascut mai înainte. Drepturile de pemn, amintite acum, au precădere faţă de acel drept de pemn, care îl are comisionarul şi cu privire la avansuri, speditorul. Între drepturile de pemn din urmă, cel n'ascut mai înainte, premerge celui n'ascut mai târziu.

§. 414. Dacă cărauşul extradă marfa fără se i-se plătescă taxa de cărauşă atunci, atât el, cât şi cărauşii şi speditorii premergători, îşi pierd dreptul de regres faţă de anteriorii proprii.

Dreptul de acţiune contra primitorului nu suferă prin această nici o schimbare.

§. 415. Trimițătorul și căraușul pot conveni ca, cest din urmă se extradeie un certificat de încărcare asupra mărfii.

Prin certificatul de încărcare se obligă căraușul a extrada marfa ori căru posesor legitim al documentului.

§. 416. Certificatul de încărcare care, în context, trebuie denumit apriat ca atare și care trebuie se fiă semnat de cărauș, trebuie se conțină :

1. denumirea marfei de transportat și cantitatea ei ;
2. numele căraușului ;
3. numele trimițătorului ;
4. numele persónei căreia, séu la al cărei ordin, are a se extrada marfa. De o astfel de persónă este a se privi trimițătorul, decă certificatul de încărcare este scris numai la ordin ;
5. locul de extradare ;
6. locul și data, când s'a făcut ;

La cererea căraușului, trimițătorul este obligat se-i imăneze o copiă a certificatului de încărcare, provădută cu semnătura sa.

§. 417. Certificatul de încărcare reguléză relațiile de drept între cărauș și primitor. Dispozițiile contractului de căraușia, necuprinse în frachtul de încărcare, n'au nici un efect de drept față de primitor.

Pentru relațiile de drept între cărauș și trimițător servește de normă contractul de căraușia.

§. 418. Decă s'a făcut un certificat de încărcare, căraușul numai în acel cas póte urma îndrumărilor de mai târziu ale trimițătorului cu privire la înapoiarea ori extradarea mărfii altei persóne, decât cea designată ca primitor în certificatul de încărcare, decă i-se restituie certificatul de încărcare. Lucră contra acestor dispoziții, remâne responsabil pentru marfă față de posesorul legal al certificatului de încărcare.

§. 419. Pentru primirea mărfii se privește îndreptățit acela, care e desémnat în certificatul de încărcare ca primitor, séu acela care, la un certificat de încărcare emis la ordin, își póte validita dreptul de posesor prin un șir de indosamente, cari stau în legătură și ajung până la el.

Căraușul este obligat a extrada marfa numai decă i-se înapoiéză certificatul de încărcare achitat.

Dispozițiile relative la drepturile și datorințele cărașului au valoare și la cazul decă s'a emis un certificat de încărcare.

§. 420. Dispozițiile capitolului acestuia au valoare și atunci, când un comerciant, fără ca afacerea acesta se aparțină obiceinutei sale profesioni, într'un cas singuratic, ia asupra-și transportarea de mărfuri pe uscat, pe riuri séu pe ape interne.

§. 421. Asupra postelor. au valoare dispozițiile capitolului acestuia, numai intru cât ele nu contradic ordinațiunilor speciale existente în privința acesta.

Capitolul II.

Dispoziții divergente referitoare la afacerile de cărașiă ale căilor ferate.

§. 422. Dispozițiile referitoare la afacerile de cărașiă, ale Legii presente, pe lângă observarea abaterilor cuprinse în §§ următori, au valoare și asupra afacerilor de cărașiă, ale căilor ferate.

§. 423. Căile ferate, predate comunicațiunei generale și destinate pentru transportul de mărfuri, nu pot refusa transportul pe distanțele liniei lor, designate de către trimițetor, presupunându-se

1. că mărfurile, prin calitatea și împachetarea lor, după regulamentele de gestiune séu după întocmirea și modul de folosire al liniilor, sunt acomodate pentru transport;

2. că trimițetorul recunósce de obligătore pentru sine ordinațiunile referitoare la taxa de cărașiă, la încărcătura și la alte condiții de transport în vagóne, permise;

3. că mijlócele ordinare de transport ale căii ferate sunt de ajuns pentru executarea transportului;

Căile ferate nu sunt obligate a primi pentru transport mărfuri înainte de ce-ar fi posibilă espediarea lor. Totuși intru cât localitățile căii ferate permit, la cererea trimițetorului, sunt obligate a primi marfa spre păstrare și a executa transportul după dispozițiile acestui §.

Decă întocmirile liniei, relațiile de transport séu interesul public nu pretind, nici un trimițetor nu se póte favorisa în privința timpului de espedițiune.

Acțiunile, cari sunt contra dispozițiilor acestui §., obligă întreprinderea la restituirea daunei cauzate prin acelea.

§. 424. Căile ferate amintite în § premergător, cu excepțiunea casurilor enumerate în § următor, nu pot modifica prin contracte (regulamente séu invoiri speciale) dispozițiile îndatoririi de despăgubire a cărauşilor, cuprinse în §§ 398, 399, 400, 402, 403, 410 și 423 din Legea acésta, nici cu privire la începerea, extensiunea séu durata îndatoririi, nici cu privire la îndatorirea de dovadă în favorul lor.

Contracte și invoiri, cari contrație acestei prescrieri, n'au nici un efect de drept.

§. 425. Călea ferată pôte condiționa:

1. la mărfuri, cari, după invoelă cu trimițetorul, sunt a se transporta în vagóne deschise: că ele nu iau responsabilitate pentru pagubele, ce se nasc din pericolele împreunate cu transportarea acésta. Între pericolele împreunate cu acest mod de transport nu se pôte înțelege inse o pierdere frapantă de greutate, nici pierderea întrégă séu parțială a mărfii;

2. la mărfuri cari cu tóte că după calitatea lor, ca să se împiedece o pierdere séu vătémare cu transportarea, recer împachetare, se predau de tot nepachetate séu împachetate defectuos, că ele nu garantéză pentru paguba, ce se pôte nasce din pericolele, ce sunt împreunate cu lipsa de împachetare séu cu calitatea defectuóasă a mărfurilor;

3. la mărfuri, a căror încărcare séu descărcare, conform invoirei stipulate, se execută de trimițetor, respective primitor: că ele nu garantéză pentru dauna, care se nasce din pericole, ce sunt împreunate cu in- séu descărcare séu cu o încărcare defectuóasă;

4. la mărfuri, cari în urma calității lor particulare, sunt expuse pericolelor, de a se pierde total séu parțial, séu unei vătémări, anume frângerii, ruginei, stricăciunii interne, lecajului prea mare, séu aprinderii dela sine: că nu garantéză pentru eventuala daună provenită din pericolele acestea;

5. la animale vii: că nu garantéză pentru dauna ce se nasce în animale din pericolele deosebite, ce sunt împreunate cu transportul lor;

6. la mărfuri pe cari le însoțesc cineva: că nu garantéză pentru paguba, care ar fi fost datorii se le evite însoțitorii.

Décă s'a condiționat una din dispozițiile înșirate în acest §., se privesce tot odată de condiționat, ca până la dovedirea con-

trarului, se se presupună, că dauna întâmplată, decât n'a putut rezulta din pericolul neluat asupra-și, în faptă din el s'a născut.

Calea ferată, cu totă eliberarea de responsabilitate, condiționată în § acesta, este responsabilă, decât se dovedește că dauna s'a cauzat din vina întreprinderii său a ómenilor lor.

§. 426. Calea ferată póte condiționa: că, pentru pachetul predat ei spre transportare, ia responsabilitate numai în acel caz, decât acela se va cere îndărpt într'un anumit restimp după expirarea timpului de extradare. Restimpul acesta nu póte fi mai scurt, ca trei zile.

Respirarea timpului amintit acum nu exclude ca proprietarii se cëră extradarea pachetului în ființă.

§. 427. Dacă marfa său pachetul, predat spre transportare, se pierde în decursul transportului, partea interesată, când i-se plătesce suma de despăgubire, póte condiționa ca, obiectul pierdut, decât vine érá la învélă, pe lângă restituirea sumei de despăgubire, se i-se predea din partea căii ferate fără spese și competențe, și încă, după alegerea ei, la locul de expedare său la destinația.

§. 428. Cu privire la mărfurile cari, după calitatea lor firéscă, de regulă sufer o pierdere în greutate său măsură, calea ferată póte condiționa, că dënse ia respundere până la un anumit procent de greutate său măsură. Acest procent inse, decât cu un fracht se predau mai multe piese, se compută deosebit pentru fiă-care piesă singuratică, întrucât greutatea său măsura pieselor singuraticice se póte constata său prin fracht său în alt mod.

Calea ferată nu se póte folosi de favorul amintit, decât se dovedește că pierderea, după împrejurările casului, nu s'a născut în urma calității marfei, său decât procentele socotite nu corespund calității acesteia său împrejurărilor casului.

§. 429. Calea ferată póte condiționa:

1. ca valórea, ce are se servéscă de basă la computarea despăgubirei, conform § 399 se nu fiă mai mare, ca suma arătată în fracht, conosement său pe certificatul pachetului și în lipsa astorfel de date, se nu întrécă suma stabilită înainte;

2. ca despăgubirea, ce trebuie se se plătéscă în sensul §. 400 pentru neobservarea terminului de transport, se nu pótă

fi mai mare, ca suma condiționată în fracht, în conosement său în certificatul asupra pachetului cu scop d'a se asigura sosirea la timp, și în lipsa unei astfel de arătări, se nu intrăcă suma stabilită înainte, care pôte consiste în pierderea totală său parțială a competenței de căraușiă.

În cazul unei procederi culpabile său cu intențiune rea din partea întreprinderii, său a ómenilor ei, nu se pot valida aceste restricțiuni de responsabilitate.

§. 430. Calea ferată pôte condiționa ca, după luarea în primire a mărfii și după plățirea competenței de căraușiă, să se stingă pretensiunea și pentru o astfel de lipsire său vătémare, care la luarea în primire nu s'a putut observa îndată, decât nu se inseiintéză într'un anumit restimp după extradare. Terminul acesta nu pôte fi mai scurt ca patru septémáni.

§. 431. Calea ferată, care primesce marfa pe lângă fracht, în basa căruia transportul are se urmeze pe mai multe căi ferate, ce se légă una de alta, pôte condiționa că, ca cărauș pentru întregă transportarea, în sensul §. 403, garantéză numai prima cale ferată și aceea, care a luat mai în urmă în primire marfa dimpreună cu frachtul, — ca una dintre căile ferate din mijloc numai atunci se fiă responsabilă, decât se dovedesce, că dauna s'a întemplat pe linia ei.

Dreptul de regres al căilor ferate între sine nu se alteréză prin acésta.

§. 432. Dacă calea ferată primesce marfa pe lângă fracht, în care, ca loc de extradare, se designéză un loc ce zace inafară de calea ferată, care primesce, său cu care acésta stă în legătură, atunci pôte condiționa, ca responsabilitatea ei de cărauș, să se extindă numai până acolo, unde se finesce transportul cu calea ferată. Într'un astfel de cas, pentru transportarea mai departe, calea ferată se privesce ca speditor.

§. 433. Dacă trimițetorul, în fracht a dispus ca marfa se zacă său să se extradeie la un loc aprópe de calea ferată, angajamentul de transport se privesce a fi luat numai până la locul amintit mai sus, deși în fracht este designat alt loc, și calea ferată nu este responsabilă pentru transportarea mai departe.

Titlul VI.

Afaceri de antrepozite.

§. 434. Ca antrepozit se privesce acea întreprindere, care se ocupă cu înmagazinarea de mărfuri și cu emisiune de certificate de înmagazinare.

Certificatul de înmagazinare este un document, care în comerț reprezintă mărfurile depuse într'un antrepozit.

§. 435. Antrepozite pot înființa atât singuratici, cât și societăți, intențiunea lor înse, în privința acésta, sunt obligați a și-o anunța la tribunalul competent pentru înregistrarea firmei, și se dovedească, că posed un capital fundamental, efectiv, de cel puțin o jumătate milion floreni. Capitalul fundamental nu este permis să se întrebuinteze pentru nimic altceva, decât pentru afacerile desemnate în titlul acesta.

Înainte d'a se dovedi posedarea capitalului fundamental, nu pôte avea loc nici începerea afacerii nici înregistrarea întreprinderii.

Dacă întreprinderea vrea se-și întocmească antrepozitul pentru înmagazinare de mărfuri externe, nevămuite, séu de mărfuri, cari sunt supuse dării de consum, și primesc astfel de mărfuri în antrepozit, acésta o pot face numai pe lângă observarea prescrierilor financiare.

§. 436. Asupra mărfurilor primite spre înmagazinare și îngrijire, antrepozitele pot da avansuri până la două din trei părți a valorii.

Fia-care întreprindere de antrepozite este obligată a-și fixa și publica din timp în timp regulamentele de afaceri și tariful de competențe. Cest din urmă trebuie se conțină taxele, ce sunt de plătit societății pentru înmagazinare și administrarea împreună cu acésta.

§. 437. Întreprinderea este responsabilă pentru ori-ce pagubă, ce se întâmplă la mărfurile înmagazinate la ea, de la primire până la extradare, prin pierdere, stricăciune séu vătămă, séu care se cauzează prin întârzierea extradării mărfurilor, afară decât pôte dovedi că dauna s'a cauzat prin forță majoră, séu prin calitatea naturală a mărfurilor (§. 398), séu prin defecte de împachetare, ce nu se puteau cunoște pe din afară, séu prin deponenți ori ómenii lor,

§. 438. Întreprinderea de antrepozite are pentru competențele ei drept de pemn asupra mărfurilor înmagazinate, care este valabil și decât proprietarul lor a căzut în concurs.

§. 439. Întreprinderea este obligată a extrada pentru mărfurile depuse la ea, un certificat de înmagazinare. Certificatul acesta, care formeză un cupon dintr'un registru de înmagazinare, ce îl poartă întreprinderea cu numeri curenți, constă din două părți împreunate, însă despărțibile, anume din recepisa de mărfuri (cédule) și inscrișul de amanet (warrant).

§. 440. Ambele părți ale certificatului de înmagazinare trebuie se conțină:

1. denumirea antrepozitului;
2. numărul curent al registrului de înmagazinare;
3. numele și locuința deponentului;
4. desemnarea și calitatea mărfurilor înmagazinate;
5. data extradării și semnătura funcționarului autorizat spre acesta din partea întreprinderii.

§. 441. Ambe părțile certificatului de înmagazinare se pot gira mai departe prin indosament, împreună seu despărțite.

Cine poșede și recepisa de mărfuri și warrantul, este îndreptățit a dispune liber asupra mărfurilor înmagazinate.

Warrantul singur dă posesorului drept de pemn asupra mărfurilor înmagazinate până la concurența sumei împrumutate și accesoriile ei, din contră, recepisa de mărfuri pentru sine, dă posesorului un drept de dispunere restrins prin warrant.

§. 442. Dacă warrantul se girază despărțit, atunci primul indosament trebuie se conțină:

1. numele și locuința împrumutătorului;
2. suma împrumutului dat;
3. scadența împrumutului.

Punctele acestea au să se facă evidente și pe recepisa de mărfuri.

Pe lângă acesta, prima girare a warrantului, dimpreună cu punctele numite, este a se trece în registrul de înmagazinare al întreprinderii, și trecerea acesta să se facă evidentă atât pe recepisa de mărfuri, cât și pe warrant. Înregistrarea acesta o pôte cere și fiă-care posesor de mai târziu al warrantului.

§. 443. Antrepositul este obligat a permite posesorului recepisei de mărfuri, cum și celui al warrantului, se vîdă mărfurile înmagazinate la ori-ce timp.

§. 444. Întreprinderea antrepositului este obligată a elibera mărfurile înmagazinate numai contra restituirei recepisei și a warrantului, respective pe lângă depunerea sumei, cu care este însărcinat warrantul dimpreună cu accesoriile.

§. 445. Dacă posesorul recepisei despărțite voiesce se ridice marfa înmagazinată, trebuie se rescumpere warrantul.

Dacă inse posesorul warrantului nu este present, séu nu este cunoscut, séu decât părțile nu se pot învoi asupra condițiilor de replătire, atunci posesorul recepisei este îndreptățit a depune la întreprindere suma warrantului dimpreună cu accesoriile. De dreptul acesta se pôte folosi și înainte de scadența certificatului.

§. 446. Dacă suma warrantului nu se plătesce la scadență, posesorul warrantului este obligat a constata acest fapt prin protest asupra primului îndosant, altfel perde dreptul de regres.

Pentru terminul și modul protestului, servesc de normative dispozițiile dreptului cambial.

§. 447. Dacă plata nu se face în decursul alor trei zile după scadență, posesorul warrantului este îndreptățit se cêră, ca mărfurile înmagazinate să se vîdă în licitația publică sub intervenția unei persoane acreditate, și el se fiă escontentat din preț. Tot acest drept il are și primul îndosant, decât rescumpără warrantul, față de posesorul recepisei.

Dacă posesorul warrantului este pe deplin escontentat, atunci warrantul are să-l înapoieze antrepositului, prisosul prețului este al posesorului recepisei, și, decât ubicațiunea lui nu este cunoscută, trebuie să se depună la judecătoria.

Întrucât suma rezultată din vîndare nu acopere împrumutul dat pe warrant, atunci replătirea parțială se însămnă pe warrant, și acesta érá se înapoéză posesorului.

§. 448. Proprietarul warrantului decât nu s'a putut escontenta pe deplin din mărfurile înmagazinate, până la concurența sumei sale restante, neacoperite, are drept de regres față de îndosanți. Ca norme servesc dispozițiile legii cambiale.

Terminul de regres începe cu ziua în care s'a terminat licitarea. Dreptul acesta însă încetă dacă posesorul warrantului nu cere licitarea mărfurilor înmagazinate în decurs de treizeci de zile dela ridicarea protestului.

§. 449. Dacă mărfurile înmagazinate pe restimp fix, nu se scot după expirarea timpului de înmagazinare său, dacă mărfurile înmagazinate pe timp nehotărit, nu se scot în restimp de un an, socotit dela înmagazinare, său dacă mărfurile înmagazinate, pre timpul înmagazinării sunt amenințate cu pericol de stricăciune, atunci antrepositul este îndreptățit, după ce mai întâiu a provocat pe deponent, se vîndă în licitația marfa înmagazinată cu intervenția unei persoane acreditate, și se-și escontenteze pretensiunea din prețul vîndării.

Prisosul, care trece peste pretensiunea antrepositului se dă posesorului warrantului, eventualul superplus însă, deponentului său urmașului său de drept.

Dacă nu se scie ubicațiunea posesorului recepisei său a warrantului, atunci partea ce le compete din prețul vîndării este a se depune la judecătoria.

§. 450. Creditorii posesorului recepisei, ori ai warrantului, nu pot duce nici execuția de asigurare, nici execuția de plată asupra mărfurilor înmagazinate.

Din contră, însași recepisa, respective warrantul, pôte fi obiect de execuția, atât pentru asigurare, cât și pentru plată.

§. 451. Posesorul recepisei și cel al warrantului, la cas de nimicirea său stricarea mărfurilor înmagazinate, au aceleași drepturi asupra sumei de asigurare, cari le-au avut asupra mărfurilor înmagazinate.

§. 452. Cu privire la amortisarea recepisei său a warrantului perdut servesc de normă dispozițiile legii cambiale.

După introducerea procedurii de amortisare, posesorul acestora pôte cere dela întreprindere eliberarea unui duplicat, dacă ofere cauțiune îndestulitoare.

Mărimea cauțiunei, dacă părțile nu se pot învoi asupra ei, o fixază judecătoria.

Dacă certificatul său warrantul perdut se declară amortisat, cauțiunea depusă trebuie să se înapoieze.

Titlul VII.

Afaceri de asigurare.

Capitolul I.

Dispoziții generale.

§. 453. Fiă-care întreprindere de asigurare este obligată a dovedi tribunalului competent pentru înregistrarea firmei că, faptice, de fiă-care ram de asigurare, în care intenționează se opereze, are separat un fond de asigurare deplin plătit de cel puțin una sută de mii floreni.

Înainte d'a se dovedi existența fondului acestuia, nu pôte avea loc nici înregistrarea firmei, nici activarea afacerilor.

§. 454. Întreprinderile de asigurare sunt obligate, când își înregistrează firma, a-și anunța acele principii, după cari se va plasa capitalul fundamental vërsat, și rezervele de premii. Principiile acestea se vor publica din partea tribunalului.

Întreprinderea nu se pôte abate dela principiile publicate până atunci, până când abaterea intenționată nu se anunță la tribunal și nu se publică.

§. 455. Întreprinderile de asigurare asupra vieții, cu ocasiunea înregistrării firmei, sunt obligate a anunța pe lângă principiile amintite în §. premergător și cele pentru computarea rezervei de premii, prezentând tabelele, ce se folosesc pentru mortalitate, respective pentru durata vieții, cum și etalonul de interese, ce servește de basă la computare.

Datele acestea, adevërat că nu se publică, dër la tribunal le pôte vedea ori-cine și pôte cere copiă din ele.

La asigurări acceptate înainte de anunțarea abaterii intenționate dela aceste principii, de basă nu se pôte lua o rezervă de premii mai mică decât cea anunțată la început.

§. 456. Reserva de premii pentru asigurări asupra vieții se pôte plasa numai în modul următor:

1. în împrumutări pe ipotecă până la jumătatea neînsărcinată din valoarea moșiei;
2. în hârtii de stat și obligațiuni de prioritate de întreprinderi, cari se bucură de garanță de stat pentru interese;
3. în fonciare cotate la bursa din B.-Pesta;

4. în împrumuturi asupra polițelor de asigurare asupra vieții întreprinderii și asupra hârtiilor de preț amintite în p. 2, 3;

§. 457. Întreprinderile de asigurare sunt obligate a prezenta în fișă-care an tribunalului competent spre publicare un conspect de intrate și eșite cum și un bilanț.

§. 458. La compunerea conspectului de intrate și eșite servește de cinosură următoarea procedură:

La intrate se induc:

1. intratele întregi de premii din anul de gestiune (fără detragerea provisiunii), computeate după diferitele ramuri de asigurare;
2. interesele;
3. alte intrate.

La eșite se pun:

1. sumele de asigurare, plătite, după subtragerea părții bonificate prin reasigurare;
2. premiile de reasigurare;
3. provisiunile de asigurare;
4. speșele de administrare;
5. eventuale alte speșe, cât se pôte de specificate.

§. 459. Cu privire la bilanț servește de cinosură următoarele principii:

La active sunt a se lua:

1. partea nevêrsată încă din capitalul de acții séu din capitalul fundamental;
2. valórea inventarului;
3. valórea realităților;
4. investițiunea averii specificată după valorile singurateice;
5. pretensiunile aflătóre pe la agenți;
6. numerarul cassei;
7. interesele, ce se pot pretinde mai târziu, întru cât vor fi scadente pentru anul de gestiune;
8. speșele primei organizații în sensul §. 199, și speșele de achisițiã în sensul §. 460;
9. alte pretensiuni;
10. eventuale pierderi ale anului de gestiune, respective ale anilor premergători.

La pasive se pun:

1. nominalul capitalului de acții séu capitalul fundamental. din contrã, la asociațiuni fondul de asigurare;

2. pretenșiunile de asigurare anunțate, d'ér neregulate încă, după subtragerea părții acoperite prin reasigurare;

3. rezerva premiilor de asigurare, după singuraticii rami de asigurare;

4. premiile v'ersate peste anul de gestiune (transportul de premii);

5. eventualul capital de rezervă;

6. diferite pasive, cât se p'óte de specificat;

7. partea, ce se cade pentru anul urm'ator din interesele anticipate;

8. eventualul profit al anului de gestiune.

§. 460. Spesele achiziției la asigurări contra daunelor, cum și la asigurări, cari au de obiect nev'ăt'eamarea corporală și săn'etatea, se pot împ'arți pe durata asigurării, — ér la asigurările proprii asupra vieții, pe 15 ani.

§. 461. Întreprinderile de asigurare externe, întru cât ca societ'ăți pe acții corespund dispozițiilor §§. 210 și 211, își pot extinde activitatea pe teritoriul cor'ónei ungare numai în acel cas, dec'ă, cu privire la activitatea lor din ț'era, se supun dispozițiilor acestui titlu, despre ceea-ce au s'e se declare, când își exoperéză înregistrarea firmei.

§. 462. La cas de neobservarea dispozițiilor acestui titlu, se aplică asupra direcțiunei întreprinderii, respective a reprezent'antei de aici a întreprinderii externe, pedepsele fixate în §§. 218 și 220 din Legea ac'esta.

Capitolul II.

Asigurări contra daunelor.

§. 463. Afacerea aceea, în urma căreia cineva contra unui preț (premiă) acordat, se obligă a desp'ăgubi o anumită pers'ónă pentru daunele de avere incercate în urma unui eveniment anumit, se numesce afacere de asigurare contra daunelor.

Acela, care se obligă la restituirea daunei se numesce asigurat'or, — acela, în a cărui fav'óre s'a stipulat desp'ăgubirea, asigurat.

§. 464. Obiect de asigurare p'óte fi ori-ce, ce pentru asigurat are un preț, care se p'óte evalua în bani.

§. 465. Afacerea de asigurare este nevalabilă :

1. dacă se încheieă pentru astfel de daună în avere, care o pôte încerca asiguratul în urma unei acțiuni intenționate, oprite, din vina lui, séu a unei a treia persónă, care a încheiat afacerea de asigurare ;

2. dacă evenimentul asupra căruia se îndréptă asigurarea, s'a întêmplat deja la încheierea afacerii, și asiguratul séu partea contrahentă avea scire despre acésta, séu dacă asiguratorul scia, că evenimentul nu se pôte întêmpla mai mult ;

3. dacă contractul de asigurare nu corespunde recerînțelor acestei Legi.

§. 466. Afacerea de asigurare se pôte încheia și în interesul unei a treia persóne, și încă cu séu fără scirea și numirea ei. În cazul din urmă însă are să se spună apriat în contract, că de asigurat se privesce posesorul poliței, care este interesat la dauna posibilă.

Afacerea se privesce ca încheiată în interesul părții contrahente, întru cât din contract nu se vede contrarul.

§. 467. Cea ce încheieă o afacere de asigurare în interesul altuia, fără imputernicirea lui, este personal responsabil pentru premia de asigurare.

Décă premia de asigurare se plătesce regulat, atunci aprobarea ulterioară a afacerii are putere de drept și la cazul, dacă urmăză după întêmplarea evenimentului.

§. 468. Pentru validitatea afacerii de asigurare să recere un contract în scris.

Polița emisă de asigurător séu înregistrarea ofertului acceptat, înregistrată în cărțile asigurătorului, este egală cu contractul scris.

Înregistrarea se consideră ca executată, dacă asigurătorul nu respinge ofertul de asigurare în restimp de 48 óre, compute delă primirea lui.

În cazul acesta din urmă asigurarea începe la amêđ, órele 12 din ziua, care urmăză după espedarea séu predarea ofertului.

§. 469. Partea contrahentă pôte cere ca asigurătorul se extradee o poliță de asigurare. Acésta trebuie se conțină :

1. numele părților ;

2. obiectul, la care se p \acute{o} te int \acute{e} mpla evenimentul impreunat cu dauna de avere;
3. evenimentul contra c \acute{a} ruia este indreptat \acute{a} asigurarea;
4. suma asigurat \acute{a} ;
5. inceputul \acute{s} i finea asigur \acute{a} rii;
6. premia de asigurare, \acute{s} i
7. subscrierea emiten \acute{t} ilor.

§. 470. Suma de asigurare nu p \acute{o} te intrecce val \acute{o} rea int \acute{e} rg \acute{a} a obiectului ce se asigur \acute{a} . Preste val \acute{o} rea ac \acute{e} sta, asigurarea nu e valabil \acute{a} .

D \acute{e} c \acute{a} suma de asigurare se mic \acute{s} or \acute{e} z \acute{a} din motivul amintit, atunci \acute{s} i premia de asigurare sufer \acute{e} un sc \acute{a} đ \acute{e} m \acute{e} nt propor \acute{t} ionat, respective plusul pl \acute{a} tit se restitu \acute{e} p \acute{a} r \acute{t} ii contrahente.

D \acute{e} c \acute{a} asigurarea unei sume mai mari se p \acute{o} te dovedi c \acute{a} a urmat din reutate, afacerea de asigurare este de tot nevalabil \acute{a} , \acute{s} i asigur \acute{a} torul nu este obligat se restitu \acute{e} premiile pl \acute{a} tite, nici se suplin \acute{e} sc \acute{a} dauna eventual \acute{a} .

Asigur \acute{a} torul este indrept \acute{a} tit, pentru constatarea valorii obiectului asigurat, a cerceta ori-c \acute{a} nd obiectul asigurat.

§. 471. D \acute{e} c \acute{a} un obiect se asigur \acute{a} de mai mul \acute{t} i in \acute{s} i, pentru acela \acute{s} timp \acute{s} i contra celui eveniment, atunci singuratecele asigur \acute{a} ri luate impreun \acute{a} sunt valabile numai p \acute{a} n \acute{a} la m \acute{a} rimea valorii int \acute{e} rgi a obiectului \acute{s} i singuratecii asigur \acute{a} tori sunt responsabili numai in acea propor \acute{t} ie, in care st \acute{a} suma asigurat \acute{a} de ei c \acute{a} tr \acute{a} suma total \acute{a} de asigurare.

D \acute{e} c \acute{a} un obiect se asigur \acute{a} din nou pentru acela \acute{s} i timp \acute{s} i contra celui eveniment, atunci asigurarea ulterio \acute{r} \acute{a} este valabil \acute{a} numai intr' \acute{a} t \acute{a} , in c \acute{a} t suma asigurata mai nainte, nu acopere val \acute{o} rea int \acute{e} rg \acute{a} a obiectului.

Intru c \acute{a} t asiguratul, la asigur \acute{a} ri multiple, ab \acute{d} ice pentru pretensiunile sale contra ori-c \acute{a} ru \acute{i} asigur \acute{a} tor, impregiurarea ac \acute{e} sta n' \acute{a} re nici o influin \acute{t} \acute{a} asupra drepturilor \acute{s} i datorin \acute{t} elor celor-al \acute{a} ti.

§. 472. In privin \acute{t} a drepturilor \acute{s} i datorin \acute{t} elor reciproce ale p \acute{a} r \acute{t} ilor, intru c \acute{a} t ele nu sunt fixate in capitolul acesta, servese de cinosur \acute{a} dispozi \acute{t} ile contractului de asigurare.

§. 473. Premia de asigurare este obiect de liberă învoelă.

Partea contrahentă este obligată a plăti premia fixată, la timpul seu și, la cas de învoelă, nu pôte pretinde extradarea poliței înainte de plățirea premiei.

Décă polița se extradéză înainte d'a se plăti premia, acésta se privesce ca prolongire pentru plata premiei.

§. 474. La încheierea contractului, asiguratul este obligat a comunica asigurătorului împrejurările pe cari le cunoșce cari, în urma importanței lor, pot avé ore-care înriurire asupra primirei asigurării.

Décă asigurarea se încheiă la ordinul, séu în interesul unui al treilea, trebuie să i-se comunice asigurătorului și acele împrejurări, despre cari are cunoșcință al treilea interesat, presupunându-se că acesta era în stare ale comunica părții contractătoare pentru el séu în interesul lui.

Décă la încheierea afacerii de asigurare asigurătorul a provocat partea contrahentă se umplă còla de întrebări, ce i-o presentă, acesta este responsabil numai pentru adevêrul răspunsurilor date la punctele de întrebare.

§. 475. Întru cât asiguratul, séu partea contractórá pentru ea, a retăcut la încheierea afacerii fapte importante (§. 474) și necunoscute asigurătorului séu, décă fapte importante le spune fals, atunci asigurătorul, décă nu-i erau cunoscute neadevêrul séu încorectitatea datelor séu a comunicațiunilor, este îndreptățit a combate valabilitatea contractului, chiar după întêmplarea evenimentului, fiă în formă de pără, fiă ca obiecțiune.

§. 476. Décă se întêmplă evenimentul, contra căruia s'a încheiat asigurarea, asiguratul, îndată ce are cunoșcință despre acésta, trebuie se însciințeze neintârziat pe asigurător și să-și dea posibila straduință ca se micșoreze dauna. Décă se dovedesce, că asiguratul și-a negles datorințele acestea, atunci este responsabil față de asigurător pentru daunele provenite de aci.

Asigurătorul are se bonifice asiguratului speșele întrebuintate pentru micșorarea daunei și în acel cas, décă stăruințele lui au ramas fără rezultat. Întru cât înse obiectul n'a fost asigurat pentru valórea completă, speșele amintife sunt a se restitui în proporția, în care stă suma asigurată cătră valórea obiectului.

§. 477. Asigurătorul este obligat a restitui dauna cauzată, în sensul contractului.

Acea daună inse, care s'a cauzat din vina asiguratului, n'are se o restituie.

§. 478. Suma despăgubirei se stabilește după valoarea, care a avut'o obiectul asigurat pe timpul nimicirii séu al vătămării.

Décă valoarea întrece suma de asigurare, atunci, la cas de nimicire totală a obiectului, este a se plăti ca despăgubire numai suma de asigurare; décă inse obiectele se nimicesc numai în parte, despăgubirea se face în proporția, în care stă suma de asigurare cătră valoarea totală a obiectelor.

§. 479. Décă valoarea obiectelor nu s'a fixat în contractul de asigurare, atunci asiguratul are se dovedescă valoarea, care au avut'o obiectele pe timpul nimicirii séu al vătămării.

Décă, din contra valoarea obiectelor s'a fixat în contractul de asigurare, atunci, cu privire la despăgubire, servește de cinosură valoarea acésta, intru cât asigurătorul nu pôte dovedi, că obiectele au avut valóre mai mică pe timpul, când s'au nimicít séu vătémat. BCU Cluj / Central University Library Cluj

§. 480. Décă din obiectele, ale căror preț de asigurare, în general este stabilit, se nimicesc séu vătémă unul séu mai multe atunci, cu privire la despăgubire, servește de cinosură acel preț, care rămâne după subtragerea valorii obiectelor neatınse din suma de asigurare. Excepțiune de aici se face, când asigurătorul pôte dovedi, că obiectele au avut un preț mai mic pe timpul, când s'au nimicít séu vătémat.

Décă valoarea obiectelor asigurate întrece suma de asigurare, atunci pentru proporția despăgubirei servește de cinosură §. 478.

§. 481. În lipsa altorfel de învoieli, asigurătorul este în drept a constata dauna cauzată prin ocularea de experti. Décă însă asigurătorul nu-și validiteză dreptul acesta în restimp de 15 zile, computate dela primirea scirei despre daună, asiguratul este îndreptățit a constata dauna pe speșele asigurătorului.

Până la constatarea daunei, asiguratului nu-i este permis se întreprindă nici o dispoziția, prin care starea obiectului asigurat, ar suferi o schimbare.

La daună de gheață parțială, asigurătorul pôte amêna constatarea daunei până la căratul recoltei.

§. 482. Când dauna este completă, suma de asigurare în lipsa altorfel de invoieți, are să se plătească, pe lângă restituirea poliței, asiguratului respective urmașilor lui de drept. Când dauna este parțială, polița nu se restituie, și contractul rămâne în valoare până la concurența valorii neatinse de daună.

În privința termenului de plată, este normativă invoirea părților. Lipsind o astfel de invoie, suma de asigurare are să se plătească în restimp de 15 zile, computată de la constatarea daunei.

§. 483. Dacă asiguratorul a restituit dauna în sensul contractului, atunci, până la concurența sumei de despăgubire, plătite de el și, în proporția risicului luat asupra-și, intră deja după lege, în toate drepturile, ce le are asiguratul față de a treia persoană cu privire la daună. •

Asiguratul este responsabil pentru fapte, prin care el persecută pe asigurator în drepturile lui amintite.

§. 484. Dacă proprietatea obiectului asigurat, respective interesul pentru el, pe când durează contractul trece asupra altuia prin cumpărare sau în alt mod, atunci contractul de asigurare, cu toate drepturile și îndatoririle, chiar și fără invoirea asiguratorului, trece asupra noului proprietar, presupunându-se, că în contractul de asigurare, nu s'a acordat contrarul și că prin trecerea proprietății, n'a urmat nici o schimbare în condițiile contractului.

§. 485. Contractul de asigurare își pierde valabilitatea:

1. dacă obiectul asigurat, după încheierea contractului, dăr înainte de termenul, dela care asiguratorul are să poarte risicul, se nimicesce sau se pierde;

2. dacă obiectul asigurat, după termenul dela care are asiguratorul să poarte risicul, se nimicesce sau se pierde în urma altui eveniment, nu a celui numit în contract;

3. dacă asigurarea nu devine perfectă, sau se amână pe alt termen, în care pericolul, contra căruia este îndreptată asigurarea, a încetat deja;

4. dacă premiul plătitibil la epoce consecutive nu se plătesc la scadență sau înainte de expirul termenului de prolongire acordat spre scopul acesta. Excepțiune în privința acesta are

loc, decât asiguratul n'a plătit premia din cauza unui accident, la care nu poartă vină séu fiind împedecat prin forță majoră;

5. decât încetă interesul, pentru care s'a incheiat afacerea de asigurare în sensul contractului.

§. 486. Dacă contractul de asigurare nu era valabil de la început (§ 465), ori s'a declarat mai târziu nevalabil (§ 475), ori își pierde efectul de drept mai târziu (§ 485), premia plătită este a se restitui asiguratului. Dacă înse durata, pe care s'a incheiat contractul, a trecut séu întrégă séu în parte atunci, în lipsa altorfel de invoieli asiguratorul este în drept a reține doué din trei părți ale premiei plătite.

Întru cât asiguratul a cauzat nevalabilitatea séu stingerea contractului de asigurare, el nu pôte cere îndөрөпт premia plătită, și pe lângă aceea este obligat a despăgubi pe asigurator, decât înse împrejurările amintite le-a provocat asiguratorul atunci, el nu pôte opri premia, respective nu pôte pretinde premia scadentă și, pe d'asupra este obligat a restitui asiguratului dauna cauzată.

§. 487. Pretensiunile, ce se nasc din contractul de asigurare se prescriu în decurs de un an, computat dela epoca, în care s'ar fi putut face valabile.

§. 488. Contra daunelor de foc se pot asigura lucruri mișcătore și nemișcătore, atât în total, cât și în părțile lor singuratice. Asigurarea contra daunei de foc, făcută asupra valorii întregi a unui edificiu, nu se extinde, lipsind învoirea expresă, asupra localităților de desubt (pivniță, fântână și alte diferite părți subterane).

La lucruri mobile trebuie să se arete expres locul séu localitatea, în care se află. Asigurarea are valöre singur, numai pentru locul séu localitatea designată.

§. 489. Contra daunei de foc se pot asigura și astfel de provisii de mărfuri, a căror cătime se schimbă din timp în timp. În cazul acesta înse, cătimea, care se schimbă din când în când, trebuie dovedită.

§. 490. Dacă la edificiul asigurat, séu la destinațiunea lui, se întemplă astfel de schimbări, prin cari pericolul de foc se măresce în așa chip, în cât asiguratorul, decât i-ar fi fost cunoscută această împrejurare n'ar fi incheiat afacerea de loc, séu nu în

acele condițiuni — asigurarea se stinge decât asigurătorul, după ce capătă înștiințarea de schimbare, nu declară, că susține asigurarea.

Întru cât asigurătorul nu susține contractul, partea corespunzătoare pentru timpul neexpirat a premiei de asigurare plătite se restituie asiguratului.

§. 491. Asigurarea contra focului se extinde asupra oricărei daune cauzate prin pericolul de foc, fără considerare la modul cum s'a escat focul. Acele moduri de escarea focului, asupra cărora părțile nu voiesc a extinde asigurarea, au să se enumere apriat în contract.

Ca daună de foc nemijlocită se privesce aceea, care se nasee în obiectele asigurate prin stingerea ori mântuirea unui foc erupt în edificiile vecine. Acesta are valoare mai ales, când obiectele asigurate se nimicesc séu vatămă pe timpul stingerii ori mântuirii.

§. 492. La asigurări contra daunelor de ghiață, cari se extind exclusiv numai contra daunelor cauzate prin ghiață, polița, pe lângă datele amintite în §. 469, care se cuprindă o descriere acurată după ținuturi a câmpurilor asigurate.

§. 493. Mărfurile transportate pe uscat, pe riuri séu pe ape interne se pot asigura pentru întréga valoare, ce o au în locul și timpul, când se espediéză. La valorea acesta se pot computa, pe lângă premia de asigurare, speșele de încărcare, de căraușiă, de vamă, cum și tóte speșele, cari cresc până când sosesc la locul destinațiunei.

Afără de acesta se pôte asigura și acea urcare de preț, care se va face, când întră evenimentul la locul destinațiunei. Acestă urcare sperată de preț este a se arăta în polița de asigurare îndeosebi și cu cifre, la din contră au valóre dispoșițiile §. 470.

Modul acesta de asigurare se extinde asupra fiă-cărei daune, ce se causéză la obiectele transportate prin foc, trăsnet, naufrag, rupere de ghiață, cufundare, exploșiunea căldării de vapor séu prin forță majoră. Ca eschise se privesc numai acele evenimente, cari sunt expres designate în contractul de asigurare.

§. 494. Asigurarea incheiată contra pericolelor de transport începe, în lipsa altor învoieli, cu epoca, în care mărfurile se pre-

dau pentru împachetare, și încetă cu epoca în care, la locul destinațiunii, se extradau primitorului său plenipotențiatului său.

§. 495. Asigurarea durează neîntrerupt și atunci:

1. decă mărfurile, cari se transportă parte pe uscat, parte pe mare, în drum se încarcă pe alte vehicule;

2. decă mărfurile ce sunt a se transporta pe ape, în drum se încarcă pe altă corabiă. În privința acésta se face excepțiune. când asigurarea s'a încheiat pentru transportul, ce are să urmeze pe o corabiă denumită expres în contract; dér, chiar și în cazul acesta, pericolul îl privesce pe asigurător, decă încărcarea pe altă corabiă a fost indispensabilă din cauza cutărui eveniment și corabia pe care marfa își continuă drumul, corespunde condițiilor de contract;

3. decă mărfurile, din cauza vre-unui eveniment, până la continuarea drumului, pe ore-care timp trebuiesc aședate în alt loc.

În casurile de sub p. 2 și 3 trebuie să se înștiințeze asigurătorul, cât mai curând.

§. 496. Asigurătorul nu e responsabil pentru daună, decă expedierea, fără se fi fost necesară, s'a abatut dela modul și chipul obicinuit.

Decă asiguratul întârzie trimiterea său expedițiunea mărfii fără cauză, asigurătorul nu este responsabil pentru dauna escată pe timpul de întârziare.

Decă întârzierea acésta durează mai mult ca o lună de zile său, decă primitorul designat în locul destinațiunii întârzie cu primirea, asigurătorul este scutit de ori-ce răspundere mai departe.

§. 497. Decă primitorul designat primesce marfa înainte de constatarea daunei, responsabilitatea asigurătorului încetă.

Vătămări, ce nu se pot cunoște pe din afară, primitorul este obligat a le face cunoscute asigurătorului în curs de 8 zile, computate dela luarea în primire, la din contră își pierde dreptul de despăgubire și față de acelea.

Capitolul III.

Asigurarea asupra vieții.

§. 498. De asigurare asupra vieții se privesce acea afacere prin care cineva, contra unui preț învoit, se obligă a plăti o sumă anumită astmod, că obligamentul de plată se face pendent de

durata vieții, de sănătatea său de nevătămarea corporală a unei persoane anumite.

Acela, care se obligă la plățirea sumei, este asigurător, — acela, dela a cărui durată de viață, său sănătate său nevătămarea corporală, se face pendentă plata, este asigurat, — ér acela în favorul căruia se acordă suma de plată, este favorisatul.

§. 499. Afacerea de asigurare asupra vieții pe cazul morții unei a treia persoane, numai atunci este valabilă, decât se încheie cu învoirea aceleia său a reprezentantului ei legal, său decât partea contrahentă dovedește, că aflarea în viață a asiguratului este în interesul dăsei.

Excepțiune în privința acesta are loc între bărbat și muiere, între rudenii, liniă ascendentă și descendentă și între logodiți cari, necondiționat, își pot asigura viața împrumutat.

§. 500. Polița de asigurare asupra vieții trebuie se conțină pe lângă recerințele enumerate în punctele 1, 4, 5, 6 și 7 din §. 469 :

1. numele asiguratului ;
2. numele favorisatului, ca favorisat se poate designa și prezentatorul ;
3. evenimentul său epoca, dela care se face pendentă plata.

§. 501. La asigurare asupra vieții, părțile contractante pot fixa liber suma de asigurare, fără nici o restricțiune. La modul acesta de afacere asigurarea multiplă nu este eschisă.

§. 502. Dacă în ocupația persoanei asigurate se întâmplă o astfel de schimbare, prin care risicul se potențază în așa chip, în cât asigurătorul, decât ar fi cunoscut împrejurarea acesta, său preste tot n'ar fi încheiat afacerea, său n'ar fi încheiat-o sub aceleași condiții, atunci în lipsa unei altfel de învoeli, asigurarea se stinge, decât asigurătorul, după-ce 'i-a sosit înștiințarea despre schimbare, nu declară că susține contractul. Întru cât asigurătorul nu susține contractul pe mai departe, se va restituț părții contractante (respective favorisatului) a treia parte din premiile plătite.

§. 503. Când vine epoca său evenimentul, pentru care s'a încheiat asigurarea atunci, favorisatul este obligat, îndată-ce are cunoscința despre acesta, fără amânare se o comunice asigura-

torului, la cas contrar este responsabil față de asigurător, pentru daunele provenitoare de aici.

Cu privire la timpul de plată servește de cinosură invoirea părților. Lipsind această invoire, suma de plată este a se număra în 8 zile computate de când se dovedește că s'a implinit condiția de plată.

§. 504. Asigurătorul, decă în contract nu s'a condiționat expres contrarul, nu se pôte obliga la solvirea sumei de asigurare condiționată:

1. când asiguratul își pierde viața în urma unei condamnări la mörte, a unui duel séu a sinuciderii;

2. decă asiguratul a murit în rësboiu, séu în urma rănilor căpătate acolo;

3. decă obiectul asigurării îl forméză sănătatea séu nevătămarea corporală și evenimentul, dela a cărui împlinire se face pendentă plata, s'a întemplat din vina asiguratului séu a favorisatului.

În casurile enunmerate în punctele 1 și 2, favorisatul pôte pretinde a treia parte din premiile plătite.

§. 505. Contractul de asigurare asupra vieții își pierde efectul de drept:

1. decă evenimentul, dela a cărui împlinire se face pendentă solvirea sumei asigurate, se întemplă după încheierea contractului, dér înainte de terminul, de când este obligat asigurătorul de a purta risicul;

2. decă móre favorisatul designat séu, decă evenimentul, dela a cărui împlinire s'a făcut pendentă esolvirea, nu se mai pôte întempla;

3. decă premia, plătabilă în restimpuri periodice, nu se plătesce în restimp de 30 de zile după scadență, séu înainte de expirarea terminului de prolongire, acordat spre scopul acesta. Excepțiune de aci se face numai în acel cas, decă întârziarea s'a causat, prin forță majoră séu prin un accident neculpabil;

4. decă favorisatul comite cu intenție un act, care periclitéză viața séu sănătatea asiguratului. Decă însă favorisatul pôte pretinde numai o parte din suna asigurată, asigurătorul se eliberéză numai de plata acestei sume parțiale.

A treia parte din premiile deja vërsate este a se restitui în casurile p. 1 și 2.

§. 506. Dispozițiile §§. 465, 467, 468, 473, 474, 475, 483, 486 și 487, intru cât în capitolul acesta, nu se cuprind dispoziții divergente, se aplică, amăsurat naturii lucrului și la asigurarea asupra vieții.

§. 507. În privința drepturilor și datorințelor reciproce ale partidelor, intru cât nu sunt fixate în capitolul acesta, servesc de cinsură dispozițiile contractului de asigurare.

Capitolul IV.

Reasigurare.

§. 508. Prin afacerea de reasigurare, se obligă reasigurătorul, contra unei sume (premie) acordate, a plăti reasiguratului o sumă anumită pentru prestațiunea, la care se obligă cest din urmă în baza contractului de asigurare.

§. 509. În contractul de reasigurare, pe lângă recerințele amintite în §. 469, trebuie să se spună decât afacerea se va încheia, ca reasigurare nemijlocită ori mijlocită.

§. 510. Validitatea reasigurării se stinge, decât asigurarea, pentru care s'a încheiat afacerea de reasigurare, și-a pierdut efectul de drept.

În cazul acesta, reasigurătorul, decât nu s'a făcut altfel de învoire, poate pretinde premia, ce compete asigurătorului, numai în proporția risicului luat prin reasigurare.

§. 511. Dacă s'a împlinit evenimentul, în baza căruia reasiguratul este obligat se satisfacă obligamentului seu de asigurare, în lipsa altei învoeli, are el se însciințeze despre acesta pe reasigurător, cel mai târziu în trei zile, după cunoșcerea evenimentului, la din contră încetă obligamentul celui din urmă.

§. 512. Obligamentul de plătire al reasigurătorului, în lipsa altei învoeli, începe cu epoca, în care este obligat se plătescă reasiguratul.

§. 513. Dacă reasiguratul, în sensul §. 483, a căpătat dela a treia persoană suma de despăgubire întrégă seu în parte, este obligat a extrada din ea reasigurătorului o parte relativ corăspunătoare reasigurării.

§. 514. Dispozițiile §§. 472, 473, 474, 475, 486 și 487 sunt normative și pentru reasigurări.

Titlul VIII.

Afaceri de editură.

§. 515. Ca afacere de editură se privesce acea afacere, prin care cineva (editorul) câștigă dela autor său urmașii lui de drept, exclusivul drept de multiplicațiune, publicarea și vîndarea unui op literar, tehnic său artistic terminat, ori ce are să se termine.

§. 516. Autorul este obligat a preda editorului lucrarea promisă în calitatea fixată în contract, și la timpul cuvenit.

Dacă autorul nu îndeplinesce obligamentul acesta din vina proprie, atunci editorul poate cere, după plac, împlinirea contractului și restituirea daunei provenite din întârziare, său despăgubire pentru neîmplinirea contractului, său se renunțe la contract, întocmai ca-și-când n'ar fi fost încheiat de loc.

§. 517. Până nu s'au vîndut acele exemplare din lucrarea cedată spre multiplicațiune, pentru a căror vîndare editorul și-a câștigat un drept, autorul nu poate lua față de lucrarea sa dispoziții, cari ar cauza daună editorului; anume nu este îndreptățit a publica o nouă edițiã din aceeași lucrare, său a unei părți din ea, său se o cedeze altuia pentru editare, său se o publice într'o edițiã completă a lucrărilor sale, său în altă colecțiune.

Autorului îi este permis a publica lucrări singuratice, cari le-a liferat pentru o colecțiune, atât singuratice, cât și într'o edițiã completă a opurilor sale, presupunînd că lucrările singuratice, în forma, în cari apar ca părți constitutive ale colecțiunii, nu formeză obiecte independente ale comerçului de cărți și artă.

Lucrări mai mici, cari s'au cedat unui țiar său scrieri periodice, după apariția lor, stau la libera dispozițiã a autorului.

§. 518. Dreptul de editură nu învîlvă totodată îndreptățirea la traducerea opului și la publicarea traducerii.

§. 519. Lucrarea primită ca manuscris, său în originalul aprobat de ambe părțile, editorul are să o multiplice neschimbată, pe speșele sale, și se o pună în vîndare, cum se cuvine.

§. 520. Adjustarea, în lipsa unei învoieli hotărîte, se face într'un mod, care corîspunde cu scopul și însemnătatea lucrării.

Numărul exemplarelor și prețul singuraticelor exemplare, decă în privința aceasta n'a urmat un acord între partide, îl

fixează editorul, după chibsuéla proprie; el însă nu este îndreptăţit a statori un astfel de preţ exagerat, care ar pute se împedece vîndarea opului.

§. 521. Dăcă părţile încheie un contract pentru o nouă ediţiă, atunci, cu privire la condiţiile, asupra cărora nu dispun în noul contract, este normativ contractul anterior.

§. 522. Cu privire la extensiunea dreptului de editură este normativă învoirea părţilor. La cas de îndoielă, contractul îndreptătesce numai la o ediţiă.

Dăcă se cedăză şi ediţiile următore ale opului, editorul după epuisarea completă a ediţiei anteriore, este obligat a publica o nouă ediţiă.

§. 523. Dăcă editorul, din vina sa proprie, întrelasă multiplicarea şi vîndarea opului primit, séu după epuisarea completă a ediţiei prime, negligă publicarea unei noue ediţii, atunci autorul, după placul seu, pôte cere séu împlinirea contractului şi restituirea pagubei, provenite din întărziare, séu pôte cere despăgubire pentru neîmplinire, séu a absta dela contract, chiar ca şi când acesta n'ar fi fost deloc încheiat.

§. 524. Dăcă editorul căştigă dreptul de editarea singuraticelor lucrări a le autorului, nu se privesce ca îndreptăţit la publicarea unei ediţii complete a le acestor lucrări.

Cedăză autorul edarea completă a lucrărilor sale, atunci editorul nu are nici un drept a publica separat lucrări singuraticice, séu părţi din ele.

§. 525. Onorar pôte cere autorul dela editor numai atunci dăcă s'au acordat expres ori în tăcere. Onorarul se privesce ca acordat în tăcere atunci, când după împrejurări, era. presupus că predarea opului se face numai pe lângă onorar. În casul acesta, amăsurat împrejurărilor, onorarul il statorcesc judecătoria prin ascultarea de experţi. Aceeaşi se întêmplă, dăcă preste tot se invoiesc asupra unui onorar fără hotărîre mai de aprópe.

§. 526. Dăcă la hotărîrea onorarului se ia de basă un anumit număr de cóle, atunci editorul nu este obligat se plătescă onorar pentru partea, ce întrece peste numărul de cóle hotărît; din contră, el pôte cere dela autor, ca acesta se lifereze un op complet.

§. 527. Editorul, în lipsa altei învoeli, este obligat, decât peste tot s'a condiționat un onorar pentru op, să-l plătească numai decât la primirea manuscrisului complet său a originalului; decât însă onorarul este stabilit după câte, are să se plătească după terminarea multiplicării și, întru cât opul apare în părți, după publicarea părților singurate.

§. 528. Dacă împlinirea contractului se face imposibilă din cauza unui accident întâmplat în persoana editorului, atunci editorul se eliberează de plățirea onorarului, numai decât autorul a predat opul altui editor sub aceleși condiții.

§. 529. Dacă opul cedat spre multiplicare, din întâmplare, se pierde la editor, obligamentul acestuia se mărginește la plățirea onorarului.

Într'un astfel de caz însă, întru cât autorul se află în posesiunea unui al doilea exemplar, este obligat a-l ceda editorului pe lângă bonificarea eventualelor spese.

§. 530. Dacă ediția, gata deja, din întâmplare se nimicește întregă, ori în parte, înainte de începerea vânzării, editorul este îndreptățit a tipări pe spesele sale exemplarele pierdute, fără să fie obligat a plăti autorului onorar pentru ele.

§. 531. Contractul de editură se stinge:

1. decât contractul s'a încheiat pentru un op gata, și acesta din întâmplare se nimicește la autor, înainte de predare;

2. decât autorul mure înainte de terminarea opului, său decât la compunerea opului conform contractului, din întâmplare este împedat alt-undeva fără vina lui, său devine necapabil de compunere;

3. decât scopul care, după intențiunea contrahentiilor avea să se ajungă prin publicare, din întâmplare s'a făcut imposibil înainte de predarea manuscrisului său a originalului.

Autorul, respective urmașii lui de drept, ce e drept, se eliberează, în cazurile amintite, de obligamentele lor, dar' nu pot cere onorar mai mult, decât au primit un astfel de onorar, sunt obligați a-l restitui.

Dacă însă împrejurarea amintită în punct 3 se întâmplă după predarea manuscrisului său a originalului, atunci autorul, său urmașii de drept, pot cere onorar, respective nu sunt obligați a restitui onorarul primit.

§. 532. Autorul este îndreptăţit a anula contractul unilateral, decât editorul falimenteză.

Decă însă multiplicaţiunea a început deja, massa concursuală a editorului, intru cât presteză autorului destulă garanţă, poate susţine contractul.

§. 533. Dispoziţiunile titlului acestuia servesc, cu o aplicare corespunzătoare naturei lucrului, de cinosură, şi în acel cas, decât afacerea de editură s'a încheiat cu proprietarul unui op literar, tehnic sau artistic, care nu este urmaş de drept al autorului.

Titlul IX.

Afaceri de sensariă.

§. 534. Mijlocirea încheierii de afaceri comerciale se privesce ca afacere de sensariă şi acela, care îndeplinesce astfel de afaceri în mod profesional, se privesce de sensal.

Sensalul încredinţat cu mijlocirea de afaceri încă nu se poate privi ca îndreptăţit de a lua în primire o plată sau altă prestare condiţionată în contract.

§. 535. Sensalul intru cât prin partide nu este îndreptăţit la contrarul, sau intru cât natura afacerii nu pretinde contrarul, este obligat faţă de a treia persoană, a păstra secret asupra mandatelor, a negocierilor şi asupra încheierilor.

§. 536. Sensalul trebuie se poarte un jurnal, se inducă zilnic în el afacerile încheiate şi introducerile făcute să le subscrie în fiă-care îi.

Jurnalul, care trebuie se fie legat, paginat şi parafat, înainte de folosire are se fie legalizat la acel tribunal, în a cărui cerc intenţionează sensalul să-şi poarte afacerea.

Decă sensalul se ocupă exclusiv cu mijlocirea de afaceri comerciale, atunci nu este obligat a purta alte cărţi, afară de jurnal.

§. 537. Inducerile în jurnal, cari se pot face în ori-ce limbă viuă, trebuie se conţină: numele contrahenţilor, data încheierii afacerii, denumirea obiectului şi condiţiile afacerii, la vânzări de mărfuri cu deosebire specia şi cătimea lor, cum şi preţul şi termenul de livrare.

Inducerile trebuie să se facă, cum urmează, fără ca să se lase întreprinderi goale.

§. 538. La mijlocirea afacerilor sensalul are să procedă cu îngrijirea unui comerciant cinstit, conform ordinului și corespunzător cu interesele părților. După încheierea afacerii este obligat să înmanea fiecărei părți o notă de încheiere, scrisă de el, care conține faptele (§. 537) numite ca obiect de inducere.

La afaceri, cari nu sunt să se execute imediat, nota de încheiere, este să se înmanea părților spre subscriere, și fiecărei părți i-să trimită exemplarul, care l-a semnat cealaltă partidă.

Dacă o partidă refuză primirea ori subscrierea notei de încheiere, sensalul are să avizeze despre acesta pe cealaltă partidă imediat.

§. 539. La cererea partidelor sensalul este dator să da părților extrase din jurnalul său, cari trebuie să conțină tot, ce sensalul a indus relative la afacere, care privesc părțile.

Pentru să treia persoană, astfel de extrase se pot elibera numai cu învoirea părților interesate.

§. 540. Încheierea unui contract mijlocit prin sensal, nu este pendentă de inducerea stabilită în §§. 537 și 538, respective de înmanuarea notei de încheiere.

Actele aceste servesc numai ca dovadă de încheierea contractului.

§. 541. Jurnalul purtat în regulă cum și nota de încheiere a sensalului, făcută în regulă, oferă pentru încheierea afacerii și cuprinsului ei o dovadă necompletă, ce se poate întregi prin jurământ său prin alte mijloace de dovedire.

Cu toate acestea, pe baza împrejurărilor existente, are să decidă judecătoria după chibsuela sa, dacă conținutul jurnalului său al notei de încheiere este să se privească ca dovadă, dacă pe lângă acesta are să se ceară jurământul sensalului său o altă dovadă, dacă cu deosebire refuzarea de a primi său subscrie nota de încheiere, este ori nu, de importanță în de judecarea cauzei.

§. 542. Dispozițiile cuprinse în §§. 32, 33 și 35 din Legea aceasta se aplică și față de jurnalele sensalilor.

§. 543. În decursul unui proces judecătoria poate ordina, ca jurnalul sensalului să se aducă înainte spre să fi comparat cu nota de încheiere, cu extrasul și cu celelalte dovezi.

Ca se presente jurnalul, sensalul p \acute{o} te fi constrins sub ped \acute{e} psa in bani, fixat \acute{a} in §. 21.

§. 544. Sensalul, intru c \acute{a} t nu este deslegat de ac \acute{e} sta prin partide s \acute{e} u, cu privire la felul m \acute{a} rffii, prin usan \acute{t} e locale, este obligat la fi \acute{a} care v \acute{e} ndare efectuit \acute{a} prin mijlocirea lui, dup \acute{a} mostr \acute{a} , a p \acute{a} stra ac \acute{e} st \acute{a} mostr \acute{a} , dup \acute{a} -ce a marcat-o ca se o recun \acute{o} s \acute{c} ă, p \acute{a} n \acute{a} atunci, p \acute{a} n \acute{a} c \acute{a} nd marfa s'a luat in primire f \acute{a} r \acute{a} obiec \acute{t} iune in privin \acute{t} a calitat \acute{e} ii, s \acute{e} u afacerea s'a realizat in alt mod.

§. 545. Sensali, cari vat \acute{e} m \acute{a} s \acute{e} u neglig \acute{a} indatoririle lor, stabilite in ac \acute{e} st \acute{a} lege, sunt responsabili partidelor pentru daunele provenite din acea imprejurare.

§. 546. Pentru mijlocirea sa sensalul p \acute{o} te pretinde com-
peten \acute{t} a stabilit \acute{a} in §-ul urm \acute{a} tor. In lipsa altei invoeli, ac \acute{e} st \acute{a} competen \acute{t} \acute{a} se p \acute{o} te cere atunci, d \acute{e} c \acute{a} afacerea este incheiat \acute{a} , s \acute{e} u d \acute{e} c \acute{a} afacerea incheiat \acute{a} condi \acute{t} ionat, a devenit necondi \acute{t} ionat \acute{a} si sensalul si-a f \acute{a} c \acute{u} t datoria de a inm \acute{a} na nota de incheiere.

D \acute{e} c \acute{a} afacerea nu s'a incheiat s \acute{e} u n'a venit incheiat \acute{a} ne-
condi \acute{t} ionat, pentru mijlocire nu se p \acute{o} te cere competen \acute{t} \acute{a} de sensal.

§. 547. Suma competen \acute{t} eii de sensal este obiect al liberei
invoeli. In lipsa unei astfel de invoeli, s \acute{e} u a unui alt us local, lu \acute{a} ndu-s \acute{e} de bas \acute{a} val \acute{o} rea, ce o represent \acute{a} afacerea mijlocit \acute{a} , sensalului ii compete, p \acute{a} n \acute{a} la suma de 5000 fl., $\frac{1}{2}$ procent, \acute{e} r' peste suma ac \acute{e} sta, $\frac{1}{4}$ procent drept competen \acute{t} \acute{a} .

In lipsa altei invoeli, s \acute{e} u d \acute{e} c \acute{a} usul local nu stabilesc
altmintrea, competen \acute{t} eile aceste au s \acute{e} le sup \acute{o} rte am \acute{e} ndou \acute{e} p \acute{a} r \acute{t} ile.

§. 548. D \acute{e} c \acute{a} m \acute{o} re sensalul, d \acute{e} c \acute{a} inc \acute{e} t \acute{a} cu afacerea sa,
s \acute{e} u d \acute{e} c \acute{a} din ori care motive, nu o p \acute{o} te purta mai departe,
atunci jurnalul lui trebuie s \acute{e} se depun \acute{a} la acel tribunal, in a
c \acute{a} rui cerc sensalul si-a purtat afacerea.

Dispozi \acute{t} ii transitorice si de diferite feluri.

§. 549. Cu intrarea in vig \acute{o} re a legii presente, t \acute{o} te legile
si ordina \acute{t} ionile, ce se refer la obiectele legii comerciale si la
rela \acute{t} ionile regulate prin ea, intru c \acute{a} t nu se sus \acute{t} in prin legea
ac \acute{e} sta, ies din vig \acute{o} re.

Dispozi \acute{t} ionile art. de lege XXXIV. din anul 1871, nu se ating
prin legea ac \acute{e} sta.

§. 550: Cu intrarea în vigóre a acestei legi se vor deschide noue registre de firme. În registrele vechi de firme se pot face induceri numai, într-o cât prin ele se intenționează ștergerea unei induceri anterioare.

§. 551. Acele dispoziții ale legii acesteia, cari dispun anunțarea firmelor comerciale spre introducerea în registrele comerciale și legalizarea, respective așternerea subscrierilor în formă legalizată la judecătoria competentă în afaceri comerciale, sunt normative și pentru acei comercianți, cari și-au început purtarea negoțului deja înainte de intrarea în vigóre a legii acesteia; aici nu se face deosebire, decât comercianții au fost improcolati, ori nu. Spre scopul acesta, se va fixa dela epoca numită un termen de șese luni, după a cărui expirare aceia, cari au neglijat se vor constringe a observa dispozițiile legale sub pedepșa de bani, fixată în §. 21.

Dispozițiile stabilite în §§. 11, 13, 14, 17 și 18 ale acestei legi, cu privire la folosirea unei firme, nu se aplică la firme, cari s'au folosit deja înainte de intrarea în vigóre a acestei legi, decât firma acesta se anunță spre introducerea în registrul firmelor în decursul termenului amintit.

§. 552. Până atunci, până-când stă în vigóre actuala lege de concurs, rămân în vigóre dispozițiile §. 9. a: de l. XVI. din 1840 relative la zestrea femeii, daniă și donațiune de căsătorie.

Până la intrarea în vigóre a acestei legi zestrea îndusă, dania și donațiunile de căsătorie trebuie anunțate în restimpul stabilit în §. 551, spre a se introduce în noul registru comercial, la din contră, în cas de concurs, nu au un drept de prioritate. Înducerea acesta o pôte cere și femeia.

§. 553. Dacă cererea originală și documentele relative la înregistrarea anterioară se află la judecătoria, la care trebuie să se facă anunțarea, la anunțare este de ajuns, decât se face provocare la înregistrarea de mainainte și la documentele ei.

§. 554. Cu publicarea înregistrării (§. 9) făcută în noul registru comercial, ies din vigóre toate inducerile, cuprinse în registrul comercial anterior, cari se refer la firma comercială.

Tote inducerile cuprinse în registrul comercial anterior, își pierd efectul și atunci, decât inducerile nu s'au făcut în restimpul stabilit în §. 551.

§. 555. Dacă proprietarul (principalul) unei afaceri de comerț, procura dată înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, nu o revocă cu ocasiunea anunțării amintite în §. 551 s'eu înainte de expirarea a șese luni dela intrarea în vigoare a acestei legi, atunci procuristul se privesce ca procurist angajat cu cercul de activitate stabilit în legea acésta.

§. 556. Acele dispoziții ale contractelor de societăți înființate în sensul capitolului II. art. de lege XVIII. din anul 1840, cari contrațic stipulațiunilor, ce nu se pot modifica pe calea contractuală, cu deosebire celor referitoare la relațiile de drept ale societății față de a treia persoană, își pierd efectul de drept, după expirarea termenului fixat în §. 551.

Dacă însă contractul societății se anunță, în restimpul amintit, spre a se induce în noul registru de firme, atunci dispozițiile lui, cari sunt contra dispozițiilor acestei legi, cu publicarea în registrării, își pierd efectul de drept.

§. 557. Acele societăți pe acții și asociațiuni, cari s'au înființat înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, după usul de pânăcum, trebuie să se inducă și atunci în noul registru de firme, decât cu privire la înființarea lor nu corăspund referințelor stabilite în legea acésta.

§. 558. Acele societăți pe acții și asociațiuni, cari au fost îndreptățite a-și începe activitatea înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, au să-și schimbe statutele în sensul legii acesteia în decursul termenului fixat în §. 551.

După expirarea termenului acestuia, îndreptățirii de a reprezenta societatea sunt datori a modifica statutele, la din contră se pedepsesc cu amenda fixată în §. 21.

§. 559. Acele dispoziții statutare ale societăților pe acții și asociațiunilor înființate înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, cari contrațic dispozițiilor acestei legi, ce nu se pot schimba prin statute, își pierd valoarea după expirarea termenului fixat în §. 551.

§. 560. Pentru societățile montanistice, constituite s'eu cari se vor constitui în viitor conform dispozițiilor legii montanistice, cu privire la organizarea lor internă, precum și cu privire la relațiile de drept ale societărilor între sine și față de a treia persoană, sunt normative și pe viitor dispozițiile legii montanistice.

§. 561. Asupra institutului fonciar ungar nu se aplică acele dispoziții din legea acésta, cari se refer la responsabilitatea societărilor repășiți (§. 236 și al. 2 a §. 238), cum și la prescrierea (§. 254) pârelor, ce se pot ridica contra societărilor.

§. 562. Petițiile, cari se predau în curs de șese luni dela intrarea în vigóre a legii presente, sunt libere de taxe și timbre întru cât au de scop transcrierea în noul registru de firme a unei înregistrări întemplate în mod valabil după obiceiul de pân'aci.

§. 563. Cu privire la puterea de dovadă a inducerilor în cărțile comerciale întemplate până la intrarea în vigóre a acestei legi și a duratei aceleia se aplică legile de pân'aci.

§. 564. Dispozițiile acestei legi pentru prescriere nu se aplică, decât prescrierea a început deja înainte de intrarea în vigóre a acestei legi, întru cât pentru terminarea prescrierii acum curente, se recere un termen de prescriere mai scurt, ca cel hotărît în legea acésta.

§. 565. Cu intrarea în vigóre a legii acesteia încetă instituția sensalilor jurați. Puterea de dovadă a cărților purtate de astfel de sensali comerciali, până la epoca acésta, și a scrisorilor de convenția emise, este a se judeca după prescisele de până aici.

Registrele sensalilor, până la terminul stabilit în §. 551, trebuie se fie depuse la acel tribunal, în a cărui cerc și-a exerciat sensalul activitatea sa.

§. 566. Cu defigerea epocii, de când are se între în vigóre legea acésta, precum și cu îndeplinirea legii, se însărcinează ministrul de agricultură, industria și comerțu, din contra în privința legislativă, ministrul de justiția, respective pentru Croația și Slavonia, Banul Croației, Slavoniei și Dalmației.

De acelaș autor se mai află următoarele publicațiuni:

	fl. cr.
Biografii romane după Grube, 9 côle cu	— 50
Mandrin, căpitanul bandiților, novelă de Cl. Robert, 14 côle . . .	— 60
Nepotul ca unchiu, comedie de Schiller	— 25
Studiu din economia națională. Despre bănci, operațiunile lor, despre efecte și despre burse	— 40
În munți, scenă dramatică	— —
Ciprian Porumbescu, biografia, broșur.	— —
Constantin C. Popasu, necrolog	— —
Satul cu comorile, novelă localisată, 8 côle, edit. II.	— 20
Povestiri, un volum 300 pag.	— 75
Asociațiunea pentru spriginirea învățaceilor și sodalilor ro- mâni din Brașov. Informațiuni	— 20
Compas românesc,	
— Anul I. Prelungă datele despre institutele române, anul acesta con- ține un conspect asupra institutelor de bani maghiare și săsesci din Transilvania în anul 1888, precum și un tractat despre efectele de bursă	— 50
— Anul II. Conține „Legea cambială“ întrăgă și un tractat practice, cu formulare despre modul cum au să se scrie polițele	— 75
— Anul III. Conține „Legea comercială“, partea I, în care se tractază materile: Comercianții în genere, registrele comerciale, firmele, procuriștii și plenipotențiații comerciali, personalul ajutător; Socie- tățile comerciale, relațiile de drept ale societarilor, etc.; Aso- ciațiunile	— 75

Pentru institute de bani și alți interesați, se recomandă escelentul și ar
săptemânal:

„Curierul financiar“

economie, politică, finanțe, industrie, comerț, lucrări publice. Singurul mo-
nitor de trageri la sorti în România. Director M. Minovici. Bucuresci, Pasagiul
român, 2. — Abonament 60 franci la an.

INSERATE.

„ALBINA“,

institut de credit și de economii în Sibiu

primesc

Depuneri spre fructificare

cu interese de 4 și $4\frac{1}{2}\%$.

Sume până la inclusive 500 fl. se plătesc imediat fără anunț. La sume mai mari, decât starea casei nu permite, trebuie anunțată ridicarea, și anume:

de la 500 fl. până la 1000 fl.	cu 15 zile
„ 1000 „ „ „ 2000 „ „	1 lună
„ 2000 „ „ „ 5000 „ „	2 luni
„ 5000 „ „ „ 10000 „ „	3 „
„ 10000 în sus	6 „

Institutul primesc depuneri de ori-ce mărime și fără anunț cu 4% interese.

Interesele se socotesc începând cu ziua care urmează după depunere până la ziua premergătoare a ridicării.

Cel mai mic timp de depunere este de 15 zile. Se pot fisa și alte modalități de replătire prin invoelă reciprocă.

Interesele neridicate se adaugă la capital din 6 în 6 luni și anume: la 1 Ianuarie și 1 Iuliu. Darea o plătesc institutul.

Depunerile se pot face și pe poștă trimițându-se adresa exactă a deponentului și se resolvă cu întorcerea poștei; tot asemenea se poate întâmpla anunțarea séu replătirea în scris.

Dirrecțiunea.

Scrisuri fonciare 5%

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

După-ce institutul acesta în sensul statutelor sale nu acórdă pe ipoteci decât cel mult a **treia parte** din prețuire, scrisurile fonciare emise pe basa acestora oferă deci o **siguranță mai mare decât pupilară** și sunt astfel foarte recomandabile pentru plasarea de capitale. Cupónele se rěscumpără la jumătate de an la 1 Aprilie și 1 Octomvrie și anume prin cassa institutului, prin Filiala sa din Brașov, Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“ din Viena și prin Pester ungarische Commercial-Bank din Pesta fără de nici o subtragere. Scrisurile fonciare se rěscumpără al pari prin sortare în cel mult 30 de ani. Sortarea se întâmplă în fie-care an la 1 Octomvrie. Se vind după cursul șilei prin cassa institutului, Filiala sa din Brașov și Pester ungarische Commercial-Bank din Pesta (Dorotheagasse 2).

„ALBINA“,

institut de credit și de economii în Sibiiu

acórdă împrumute ipotecare cu anuități pe 10, 20 și 30 de ani. Anuitatea dela fl. 100.—, pe 10 ani este de fl. 6.58, pe 20 ani fl. 4.26, pe 30 de ani fl. 3.58;

incuviințeză credite cambiale prelângă acoperire ipotecară cu 6% interese;

escompteză cambii cu 3, eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la 6 luni cu 5%—7% interese netto;

acórdă împrumuturi de amanet pe efecte unguresci, austriace și române, aur și argint, pe scrisurile sale fonc. proprii precum și pe alte scrisuri cu interese de 5½%;

cumpără și vinde tot felul de monete;

cumpără și vinde efecte de stat și alte hârtii de valóre, sě ocupă cu afaceri de comisiune.

Formulare de cereri se pot primi în limbile țerei în biroul institutului (Baiergasse Nr. 1) sėu la cerere se trimite pe poștă.

Direcțiunea.

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“ în Sibiu,

fundată în anul 1868

asigură pre lângă condițiile cele mai favorabile:

- a) în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de orice fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.;
- b) pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru terminuri ficșate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în anul 1869—1892 fl. 954,106.—	în anul 1869—1892 fl. 754,999.32
în anul 1893 „ 34,925.85	în anul 1893 „ 53,119.28
în anul 1894 „ 56,333.20	în anul 1894 „ 59,659.—
în anul 1895 „ 50,463.35	în anul 1895 „ 66,862.11
<u>Suma fl. 1,095,828.40</u>	<u>Suma fl. 934,639.71</u>

2,030,468 fl. 11 cr.

Conform bilanțului pentru 1895 fondurile de rezervă și garanție se urcă la

960.343 fl. 42 cr.

— *Prospecte și formulare se dau gratis.* —

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), séu prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Gustav Moess

fabricant de casse în Sibiu

Strada Poplăcii Nr. 8.

își recomandă bogatul său deposit de **casse de fier**,
sigure contra focului și a spargerilor, fabricate proprii,
cu prețurile cele mai moderate.

Se garantază efectuare solidă și material bun.

Francisc Neuzil

Sibiiu,

Pământul mic (Kleine Erde) Nr. 5

recomandă stabilimentul seu de compactorie, provădut cu mașini și literele cele mai năuă, spre efectuarea elegantă și solidă de ori-ce lucrări din specialitatea acăsta, cum sunt: Legături originale de cărți bisericesci în piele fină; asemenea în catifea cu garnitură și pictură în email, mape de diplome, adrese de felicitări, legături moderne de cărți pentru biblioteci, precum și cărți scolare,
cu prețuri moderate.

Informațiuni se se cĂră la firma de mai sus.

634-1867